

KUHMOISTEN KUNTA

Tilinpäätös- ja toimintakertomus vuodelta 2023

SISÄLLYSLUETTELO

Kunnanjohtajan katsaus	2
Yleistä kunnasta	3
Olellaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
Olellaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	5
Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	9
Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnan järjestämisestä	11
Kuhmoisten kunnan tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus .	16
Konsernin toiminta ja talous	25
Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	33
Talousarvion toteutuminen käyttötalous	
Yleishallinto	
Hallintopalvelut	34
Elinkeinoelämän edistäminen	37
Terveydenhuolto ja sosiaali- ja terveystoimi	40
Sivistystoimi	
Varhaiskasvatus	43
Yhtenäiskoulu	46
Elämänlaatupalvelut	50
Ruokapalvelut	53
Tekninen toimi	
Kaavoitus ja maankäyttö	56
Kiinteistötoimi	58
Laitostoiminta	60
Rakennuslautakunta	62
Käyttötalous yhteensä	65
Investointien toteutuminen	66
Tuloslaskelmien toteutumiset	67
Rahoituslaskelman toteutuminen	69
Yhteenveto valtuuston hyväksymien määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	70
Tilinpäätöslaskelmat	72
Tilinpäätöksen liitetiedot	81
Vastuut	99
Kaukolämpöverkon tilinpäätös	101
Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös toimintakertomus liitetietoineen	105
Tilikaudella käytetyt tilikirjat, tositelajit ja tositenumerot	120
Tilinpäätöksen allekirjoitus	121
MUUT LIITTEET	
Liite 1 Henkilöstötilinpäätös	122
Liite 2 Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n tilinpäätös	127
Liite 3 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n konsernitalinpäätös	134

Kuhmoisten kunta

Tilinpäätös 2023

Valtionvarainministeriön joulukuun 2023 talouskatsauksen mukaan Suomen talous supistui 0,5 % vuonna 2023 ja heikko talouskehitys jatkuu vuonna 2024, vaikka bruttokansantuotteen ennustetaan nousevan 0,7 %. Tämän ministeriön ennusteen jälkeen on vielä kuitenkin ennakoitu, että BKT saattaa jopa edelleen laskea kuluvana vuonna. Inflaatio on kuitenkin hidastunut ja korkojen odotetaan kääntyvän laskuun. Samaan aikaan kotitalouksien tulotaso kehittynee positiivisesti, jolloin käytettäväksi jää enemmän tuloja kuin vuonna 2023. Investoinnit jäävät heikoksi vuonna 2024, mutta vuonna 2025 talouden ennakoidaan kasvavan 2 % kulutuksen ja investointien kasvun myötä. Julkisen talouden alijäämän ennustetaan kasvavan vuonna 2024 heikon työllisyys- ja talouskasvun sekä hitaan verotulokehityksen myötä. Valtion velkasuhde kasvaa edelleen tulevina vuosina julkishallinnon alijäämien sekä hitaan talouskasvun seurauksena, eikä sille ole nähtävissä käännettä näköpiirissä olevalla talouden kehityksellä.

Kuhmoisten kunnan tilinpäätöksen 2023 tulos on 458.129,28 euroa ylijäämäinen. Edellisiltä vuosilta taseeseen on kertynyt ylijäämää 6,796 miljoonaa euroa. Käyttötalouden toimintatuotot olivat 2.857 milj. euroa. Kunnan verotulot, 5.994 miljoonaa euroa, toteutuivat ennakoidusti. Valtionosuudet olivat 2.221 miljoonaa euroa ja toteutuivat hieman alle budjetoidun. Rahoitustuottojen ja -kulujen netto oli -61.920 euroa johtuen lyhytaikaisen lainan ennakoitua suuremmista korkokuluista. Käyttötalouden toimintakulut alittivat budjetin 78.493 eurolla ja poistot ja arvonalentumiset alittuivat 127.122 eurolla. Vuosikate on positiivinen 1.682.870 euroa.

Vuoden 2023 investoinnit olivat yhteensä 1.067.639 euroa. Suurin investointi oli yhtenäiskoulun liikuntahallin aulatilán rakentaminen, johon käytettiin vuonna 2023 rahaa kaikkiaan 224.681 euroa. Tilinpäätösvuodelle suunnitellut investoinnit toteutuivat 79,8 prosenttisesti. Kunnan pitkäaikaista lainaa lyhennettiin 47.000 eurolla, pitkäaikaisen lainan pääoma on tilinpäätöksessä 183.000 euroa. Tilinpäätöksessä maksuvalmiuteen otettua lyhytaikaista lainaa on 5 miljoonaa.

Vuosi 2023 oli historiallinen vuosi Suomessa: Suomi liittyi puolustusliitto Naton jäseneksi ja Suomen kunnallishallinnon suurin muutos siirtyi toimeenpanovaiheeseen hyvinvointialueiden aloitettua toimintansa vuoden alussa. Pirkanmaan hyvinvointialueen aloittaminen tarkoitti merkittävää muutosta sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteistyörakenteisiin ja kunnan hyvinvointityöhön. Suuren organisaation toimintamallien rakentuminen on vienyt aikaa ja yhteistyön muodot ovat vielä hakeneet itseään ja kunnan näkökulmasta toivotaan edelleen pääsemistä konkreettisemmalle tasolle yhteisessä tekemisessä. Yhteistä kommunikointia ja kuulemistä on opeteltu ja hiottu. Sosiaali- ja terveyspalvelut ovat merkittäviä palveluja kunnan asukkaille ja niiden säilymistä riittävän lähellä pidetään hyvin tärkeänä.

Valtteri Väyrynen
kunnanjohtaja

Yleistä kunnasta

Kuhmoisten kunta sijaitsee Päijänteen länsirannalla valtatie 24:n varrella. Naapurikunnat ovat Padasjoen kunta etelässä, Oriveden kaupunki ja Kangasalan kaupunki lännessä ja Jämsän kaupunki pohjoisessa. Idässä rajanaapureina ovat Luhanka ja Sysmä. Kunta perustettiin vuonna 1868.

Kuhmoisten kunta siirtyi osaksi Pirkanmaan maakuntaa vuoden 2021 alusta lukien. Maakunnan vaihtamisen jälkeen Kuhmoinen on Pirkanmaan itäisin kunta.

Kuhmoinen on tunnettu historiastaan ja ihmisiä on liikkunut alueella jo tuhansien vuosien ajan. Historiaa todistavat kunnan alueelta löytyneet kalliomaalaukset ja muut muinaisjäännökset. Kunnan rikkautena ovat laajat metsäalueet, sadat järvet ja osaavat ihmiset. Vapaa-ajan asukkaat ovat löytäneet kunnan kesänviettopaikakseen. Kuhmoisten kunnan alueen merkittävät nähtävyydet ovat Päijälän linnavuori ja Pyhänpään kalliomaalaukset. Isojärven kansallispuisto houkuttelee kävijöitä ympäri vuoden.

Kunnan alueella sijaitsee useita kooltaan vaihtelevia yrityksiä muun muassa Meltex Oy, Kuhmoisten Sora Oy ja Roselli Oy. Lisäksi kunnasta löytyy suuri määrä pieniä palveluyrityksiä, jotka ovat erikoistuneet tuottamaan palveluja kunnan n. 10.000 vapaa-ajan-asukkaalle.

Kuhmoisten kunnan sijainti on hyvä: Helsinkiin Kuhmoisista on maanteitse matkaa vain 180 km, Lahteen 80 km ja Tampereelle 85 km. Jyväskylään on matkaa 95 km ja Jämsään 40 km. Kuhmoisten kunnan pinta-ala on 937 km², josta maapinta-alaa 662 km² ja vesipinta-alaa 275 km². Vesistöjen rantaviivan pituus on 1.163 km, josta loma-asutukseen soveltuvaa rantaa on n. 900 km. Kuhmoisten kunnassa asui 31.12.2023 yhteensä 2092 vakituista asukasta.

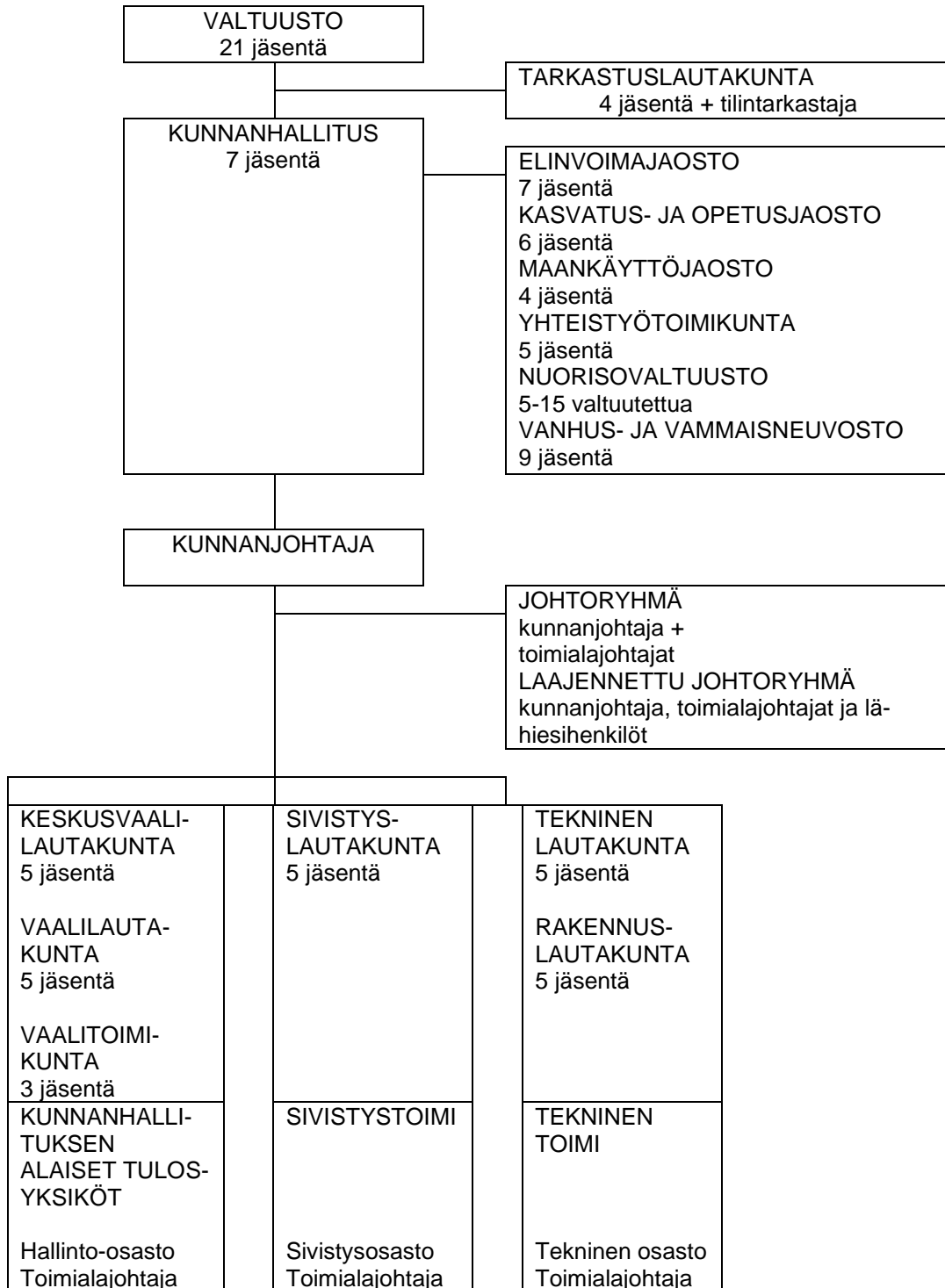

Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnanvaltuuston neljä vuotta kestävä kausi alkoi elokuussa 2021. Tilinpäätösvuonna valtuuston puheenjohtajana toimi Minna Korppila (kesk) 31.5.2023 saakka ja Martti Kankkunen (kok) 1.6.2023 lukien. Kunnanhallituksen puheenjohtajana toimi Kari Paajanen (kok).

Kuhmoisten kunnan organisaatio

Olellaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Hallinto

Työllisyydenhoito

Kuhmoisten kunnan työllisyydenhoidon asiakaspalvelutehtävissä on toiminut vuodesta 2010 lukien työsuunnittelija. Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 31.10.2022 § 231 yhdistää työsuunnittelijan tehtävät elinkeinokoordinaattorin toimeen, uudeksi tehtävänimikkeeksi muodostui elinkeino- ja työllisyyskoordinaattori. Toimi on määräaikainen 1.1.2023-31.12.2024 välisen ajan kunnes TE-palveluita koskeva lainsäädännön uudistus astuu voimaan 1.1.2025 lukien.

Vastuu työnhakijoille, yrityksille ja muille työnantajille tarjottavista työvoimapalveluista siirtyy kuntien vastuulle 1.1.2025. Työvoimapalveluiden järjestäminen ja muut työvoimapalveluihin liittyvät lakisääteiset tehtävät muodostavat kunnille uuden valtiosuustehtävän. Uudistuksen tavoitteena on nivoa työvoimapalvelut osaksi kunnan elinvoimatyötä sekä tuottaa tehokkaampia ja saavutettavampia palveluita.

Kunta voi järjestää työvoimapalvelut itsenäisesti, jos kunnan työvoiman määrä on vähintään 20 000. Muutoin kuntien tulee muodostaa palveluiden järjestämiseksi työllisyysalue, jonka työvoiman määrä on vähintään 20 000 henkilöä. Lisäksi alueen tulisi olla maantieteellisesti yhtenäinen ja työmarkkinoiden kannalta toimiva.

Kuntien välisten neuvotteluiden tuloksena Tampereen seudun työllisyysalueeseen kuuluvat seuraavat 16 kuntaa: Akaa, Juupajoki, Kangasala, Kuhmoinen, Lempäälä, Nokia, Orivesi, Pirkkala, Pälkäne, Ruovesi, Tampere, Urjala, Valkeakoski, Vesilahti, Virrat ja Ylöjärvi. Kuntien yhteisenä tahtotilana on rakentaa yhdessä kattavat ja toimivat lähipalvelut työllisyysalueelle.

Kuhmoisten kunnanvaltuusto on päätöksellään 30.10.2023 § 48 hyväksynyt Tampereen seudun työllisyysalueen yhteistoimintasopimuksen ja suunnitelman palvelujen järjestämiseksi 1.1.2025 lukien. Kuhmoisten kunta on ollut vuoden 2023 syksystä lukien Tampereen kaupungin organisoimassa Työsi-projektissa valmistelemassa tulevaa työllisyysaluetta yhdessä muiden sopijakuntien kanssa.

Kuhmoisissa oli vuoden 2023 lopussa 88 työtöntä työnhakijaa, joihin lukeutuvat myös lomautetut, osa-aikatyötä tekevät, sekä työmarkkinatuella olevat pitkäaikaissairaat. Nuorten työttömyys pysyi ennallaan, alle 20-vuotiaita oli koko vuoden ajan alle viisi henkilöä. Yli 50-vuotiaiden työttömien määrä oli 59 henkilöä, joka oli 4 henkilöä enemmän kuin vuoden 2023 alussa.

Konserni

Kunnanvaltuusto hyväksyi kokouksessaan 14.11.2022 § 51 Kuhmoisten Laajakaista Oy:n esittämän toimintamallin yhtiön purkamiseksi ja kauppahinnan käsittelyksi. Samalla valtuusto päätti yritysKiinnitysten vapauttamisesta sekä teki päätöksen akordien antamisesta Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle (KVP). Valtuusto päätti antaa KVP:lle akordin pitkäaikaisen lainan takausvastuun perusteella syntyvästä regressisaatavastaan siltä osin, kun KVP ei pysty maksamaan Kuntarahoitus Oyj:n lainaansa takaisin. Valtuusto myös ohjeisti kunnanhallitusta antamaan tarvittavaa omistajaohjeistusta Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja Valokuitunen Oy:n välinen liiketoimintakauppa allekirjoitettiin 29.12.2022.

Kunnanhallitus valtuutti päätöksellään 20.3.2023 § 64 kunnanjohtajan tekemään Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n yhtiökokouksessa päätöksen akordin antamiseksi Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n välisen lainan loppuosalle 1.065.000 euroa. Kunnanhallitus totesi, että saatavat ovat muuttuneet velkojan kannalta arvottomiksi ja että akordi voidaan myöntää välittömästi.

Sosiaali- ja terveystoimen uudistusta koskeva lainsäädäntö

Sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisvastuu siirtyi kokonaisuudessaan hyvinvointialueille 1.1.2023 lukien. Kuntien verotuloista siirtyi hyvinvointialueille 12,64 %. Valtuuston vahvisti kokouksessaan 14.11.2022 kunnan vuoden 2023 tuloveroprosentiksi 9,11 %. Valtuusto vahvisti kokouksessaan 30.10.2023 vuoden 2024 tuloveroprosentiksi 9,10 %.

Tekninen toimi

Osayleiskaava ei edennyt vuonna 2023, koska tilattua luontonselvitystä luontonselvittäjä ei saanut tehtyä vuonna 2022. Luontonselvitys kilpailutettiin uudelleen kaksi kertaa vuoden 2023 aikana. Ensimmäisellä kerralla ei saatu yhtään tarjousta. Yleiskaava työ jatkuu vuonna 2024 uuden valitun luontonselvittäjän ja alusta lähtien mukana olleen yleiskaavan laatijan kanssa.

Uusien kaavoitettujen asuinalueiden kaavoitus ja tonttien myynti on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Kaavoja on toteutettu Satamarinteen (omakotitontteja) ja Mäkinuutintien 1 vaihe (teollisuustontteja) infran rakentamisen osalta.

Kunnan oma pesulatoiminta loppui vuoden 2022 lopussa. Työntekijät siirtyivät Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen (HVA). Samoin palo- ja pelastustoiminta siirtyi 1.1.2023 alkaen HVA:n vastuulle.

Useita kunnan omistamia kiinteistöjä on vuokrattu 1.1.2023 alkaen HVA:een käyttöön.

Vanhan koulurakennuksen ja liikuntasalin purkutyöt saatiin päätökseen vuoden 2023 keväällä. Liikuntasalin lisäosa valmistui vuodenvaihteessa 2023–2024 lukuun ottamatta joitakin ulkotöitä, jotka jäivät hoidettavaksi talven jälkeen.

Vesi- ja jätevesihuollon laitteiston päivittäminen ja parantaminen sekä automaation lisääminen jäteveden puhdistamolle vuosina 2023–2024 mahdollistavat turvallisen vesihuollon sekä ympäristöluvan vaatimuksien täyttymisen. Vuonna 2023 saavutettiin riittävät henkilöstöresurssit toiminnan turvallisuuden takaamiseksi. ELY-keskuksen vaatimusten mukaisten jäteveden puhdistamon henkilökunnan sosiaalitoimen suunnittelu aloitettiin vuonna 2023 ja sitä jatketaan vuonna 2024.

Sivistystoimi

Kuntalaisten hyvinvoinnille ja terveydelle luovat edellytyksiä koulutus, liikunta-, ruoka- ja kulttuuripalvelut sekä monet muut kunnan tehtävät. Kunnille otettiin käyttöön v. 2023 hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin. Se on kannustin, joka tarkoittaa kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruuden määräytymistä osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan. Hyvinvointityön vahvistamiseksi palkattiin kuntaan määräaikainen hyvinvointisuunnittelija, joka aloitti työssään elokuussa.

Vanhusten palvelutalo Päijännekodilla työskentelevä ruokapalveluhenkilöstö esihenkilö mukaan lukien siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen palvelukseen v. 2023 alusta alkaen, samoin kouluterveydenhoito ja opiskeluhoito. Työntekijät työskentelivät kuitenkin entisillä toimipaikoillaan.

Kirjastolain tavoitteita ovat aktiivisen kansalaisuuden, demokratian sekä yhteiskunnallisen ja kulttuurisen vuoropuhelun edistäminen. Kuhmoisten kirjastolaitosta pyrittiin edelleen kehittämään keskustelemaan demokratian kohtaamispaikaksi, ja kulttuurihyvinvoinnin palveluketjua muodostettiin yhteistyössä sosiaali- ja terveystieteiden kanssa.

Lähellä kuntalaisten arkea olevia matalan kynnyksen liikkumismahdollisuuksia ja lähiliikuntapaikkoja ylläpidettiin ja kehiteltiin edelleen v. 2023; koulun alueen liikuntamahdollisuuksien hyödyntämisessä huomioidaan purettavan koulurakennuksen alue, Ryytjärvelle suunniteltiin luonto- ja virkistysreittiä. Liikuntaneuvonnassa rakennettiin alueellista yhteistyötä HLU:n (Hämeen Liikunta ja Urheilu ry) ja UKK-instituutin kanssa.

Varhaiskasvatuksen ja koulutuksen palvelujen keskeinen asema kunnan elinvoimatehtävänä on kasvanut jatkuvasti. Kasvatuksen ja koulutuksen uusiutuva normisto (varhaiskasvatustalaki, lukiolaki, opetus- ja koulutuslaki, oppivelvollisuuslaki) asettivat edelleen sekä päiväkodin että yhtenäiskoulun toimintakulttuurille, pedagogiselle johtamiselle ja oppimisympäristölle haasteita sekä kehittämistarpeita. Varhaiskasvatustalaki edellytti vuonna 2023 riittävän henkilöstöresurssin varaamista suhteessa lasten lukumäärään – myös yllättävienkin henkilöstömitoituksesta poikkeamien varalle. Henkilöstöllä on ilmoitusvelvollisuus toiminnassa havaituista epäkohdista tai puutteista.

Vuonna 2023 toimeenpantiin lukiouudistuksen ja uusia perusopetuksen päättöarvioinnin tavoitteita. Laajennettu oppivelvollisuus puolestaan edellytti opinto-ohjauksen vahvistamista perusopetuksessa ja lukiokoulutuksessa. Lisäksi lukion markkinointiin panostettiin oppivelvollisuuslainsäädännön tuoman yleisen maksuttomuuden vuoksi, koska pienet lukiot menettivät uudistuksen myötä merkittävän kilpailuedun.

Elinkeinoasiat

Kunnan elinkeinojen kehittämisestä on linjattu sekä Kuhmoisten kunnan strategiassa että kunnan elinvoimaohjelmassa 2019–2021. Elinvoimaohjelmaa seuraa ja toteuttaa kunnanhallituksen alainen elinvoimajaosto yhdessä kunnan elinkeinotoimen kanssa. Elinvoimaohjelman päivittämistyö käynnistyi keväällä 2023. Edellistä ohjelmaa on toteutettu edelleen vuonna 2023. Uusi elinvoimaohjelma valmistui vuoden 2024 keväällä.

Kuhmoisten kunnassa on toiminut elinkeinokoordinaattori helmikuusta 2023 lähtien 60% työajalla. Hänen tehtäviinsä kuuluvat muun muassa seuraavat asiat: kunnan elinkeinoelämän kehittäminen ja kunta-markkinointi, päätöksenteon valmistelu elinkeinopoliittiseen kehittämiseen liittyvissä asioissa, toimitilojen ja teollisuustilojen vuokrasopimusten valmistelu, yritysten perusneuvonta ja alkavien yrittäjien palvelut, matkailuelinkeinojen tukeminen, sidosryhmäyhteistyö, kunnan elinkeinotoimintaan liittyvät paikalliset ja alueelliset hankkeet, kunnan omistamien tonttien myynti ja markkinointi (neuvottelut ja sopimusten valmistelu). Elinkeinokoordinaattori on toiminut myös elinvoimajaoston sihteerinä.

Elinkeinotoimen kehittämisen painopistealueiksi talousarviossa 2023 ja elinvoimaohjelmassa linjattiin seuraavat asiat:

Uusien asukkaiden houkuttelevuus, luontomatkailun edistäminen, satama-alueen kehittäminen, ikäihmisten turvallista arkea tukevaa yritys- ja yhdistystoimintaa sekä nuoret Kuhmoisten kehittämässä. Jatkuvana elinkeinojen kehittämisen teemana on uusien ja toiminnassa olevien yritysten toimintaedellytysten kehittäminen.

Kuhmoisten kunnalla on ollut elinvoimaohjelma vuosille 2019–2021. Elinvoimaohjelma jakautuu viiteen valittuun painopistealueeseen, jotka ovat:

- Uusien asukkaiden houkuttelevuus
- Luontomatkailun edistäminen
- Satama-alueen kehittäminen
- Ikäihmisten turvallista arkea tukevaa yritys- ja yhdistystoimintaa
- Nuoret Kuhmoista kehittämässä

Kunnan elinvoimajaosto toimii kunnanhallituksen alaisuudessa ja sen tehtävänä on kunnan elinvoiman ja elinkeinotoiminnan aktiivinen kehittäminen ja työllisyyden edistäminen yhdessä kunnan alueen yrittäjien kanssa. Elinvoimajaoston toiminta painottui vuoden 2023 aikana kunnan markkinoinnin tehostamiseen (tontit), kunnan tunnetuksi tekemiseen erityisesti Pirkanmaalle ja satama-alueen kehittämiseen.

Kuhmoisten elinvoimaa piristi vuonna 2023 tonttien myynti (3 kpl). Uusia rakennuslupia on myönnetty vilkkaasti viime vuosina: Vuonna 2023 74 kpl, vuonna 2022 180 kpl, vuonna 2021 184 kpl ja vuonna 2020 125 kpl.

Kuhmoisten kunta on osallistunut vuonna 2023 Lahdessa Raksa-messuille ja Tampereella Asta-messuille, K50 -messuille sekä Kotimaan Matkamessuille.

Kunnan maankäyttöjaosto toimii kunnanhallituksen alaisuudessa ja sen tehtävänä on edistää kunnan maapolitiikan kokonaisvaltaista kehittämistä ja kunnan strategisen maankäytön suunnittelua. Jaosto valmistelee kunnanhallituksen määräämät yleiskaavoitusta, asemakaavoitusta ja ranta-asemakaavoitusta koskevat asiat sekä valmistelee maanrakennuslain mukaisen kaavoituskatsauksen kerran vuodessa. Maankäyttöjaoston toiminta painottui vuoden 2023 aikana kunnan ja yksityisten tahojen aloittamiin kaavahankkeisiin. Satamarinteen asemakaavamuutoksen luonnos oli nähtävillä syksyllä 2023. Meltexin teettämässä asemakaavan muutoksessa työvaiheena oli erilaiset selvitystyöt. Keskusta-alueen yleiskaavatyötä vietiin myös eteenpäin. Yleiskaavan osalta hankaluuksia oli löytää tekijää luontokartoituksen tekijäksi. Lopulta etsintä tuotti tulosta pidemmän tarjouskilpailutuksen jälkeen vuoden 2023 lopulla. Maankäyttöjaosto ehdotti loppuvuodesta kunnanhallitukselle rakennusjärjestyksen uudistustyön aloittamista vuoden 2024 alussa.

Kunnan teollisuuskiinteistöjen vakituinen vuokra-aste pieneni, kun 24 hallin vuokralainen lopetti hallin tiloissa toimintansa, mutta jo loppuvuonna 2023 halliin saatiin uusi vuokralainen.

Kunnan metsäomaisuuden myynnin tavoitteena on ollut 250.000 euron puunmyyntitulo vuosittain. Hakuita toteutettiin vuonna 2023 noin 328.390 euron arvosta.

Väestörakenne

Kuhmoisissa asui 31.12.2023 yhteensä 2 092 asukasta (vuoden 2023 lopussa oli 2 119 asukasta), joista alle 15 – vuotiaita 174, 15–64 – vuotiaita 957 ja yli 65 – vuotiaita 961. Väkiluvun muutos vuoden takaiseen tilanteeseen on 27 asukasta vähemmän. Väestömuutos selittyy luonnollisella poistumalla, sekä normaalista, pääosin työstä tai opiskeluista johtuvasta muuttoliikkeestä. Tehtyihin tilastoihin verrattuna Kuhmoisten väkiluvun pieneneminen on hitaampaa kuin tilastojen ennustavat. Ennusteiden mukaan Kuhmoisten väkiluku on vuonna 2040 1 748 henkilöä

Tuoreimman vahvistetun tiedon mukaan vuoden 2023 kokonaisnettomuutto oli Tilastokeskuksen mukaan 22 asukasta.

Vuosia jatkunut väkiluvun pieneneminen tuo jatkossa entistä enemmän haasteita työnantajille, koska alueen työikäisten määrä vähenee. Tämä näkyy jo nyt selvästi muun muassa palvelualoilla ja rakentamisessa. Ikäihmisten ja vapaa-ajanasukkaiden määrän ja palvelutarpeen kasvu tuo kuntaan uusia mahdollisuuksia monialaiselle palveluyrittäjyydelle.

Tilastokeskuksen tuoreimman tilaston mukaan 2022 Kuhmoisten työpaikkaomavaraisuus oli 84,6 % (vuoden 2021 lopussa 85). 18–64 – vuotiaiden työllisyysaste 2022 71,8 % (vuoden 2021 lopussa 70,3 %) ja 18-64 – vuotiaiden työttömyysaste vuonna 2022 oli 10,3 % (vuoden 2021 lopussa 12,9 %).
Lähde: Tilastokeskus.

Arvio merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Henkilöstö

Kuhmoisten kunnan palveluksessa oleva henkilöstö tuottaa pääosin kunnan palvelut. Jämsän kaupunki tuottaa osan tietohallinnon palveluista sekä palkkahallinnon palvelut kokonaisuudessaan. Kirjanpito- ja reskontrapalvelut ostetaan Kuntalaskenta Oy:ltä.

Kuhmoisten kunnan henkilöstön työnkuvat ovat varsin laajat. Laaja työnkuva ei välttämättä mahdollista erikoistumista vain tiettyihin asioihin. Laaja työnkuva haastaa niin osaamisen kuin työn sisällön hallinnan ja tämä saattaa aiheuttaa satunnaista kuormitusta.

Henkilöstön työhyvinvointiin ja jaksamiseen liittyvien riskien vähentämiseksi Kuhmoisten kunta on työnantajana kiinnittänyt huomiota henkilöstön työhyvinvointiin ja hyvään työilmapiiriin. Kuhmoisten kunta tukee henkilöstön työhyvinvointia muun muassa tarjoamalla useita henkilöstöetuuksia. Työtyytyväisyyskyselyn totuttaminen joka toinen vuosi on asetettu työnantajan tavoitteeksi. Työtyytyväisyyskyselyn tulokset ovat olleet hyviä, eikä työhyvinvointiin liittyviä, mainittavia epäkohtia ole ilmennyt.

Talous

Talouden näkökulmasta merkittävä tulevaisuudenriski on kunnan menojen ja tulojen epätasapaino. Sosiaali- ja terveyspalveluiden siirryttyä hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023 lukien, merkittävä osuus kunnan peruspalveluiden valtionosuudesta poistui kunnan tulo- ja menorakenteesta. Epävarmuus valtionosuuksien riittävyyteen kunnan toimintakulujen kattamisessa muodostaa taloudellisen epävarmuustekijän ja riskin tulevaisuudessa. Työikäisten kuntalaisten määrän vähentyminen aiheuttaa kuntatalouteen haasteita verotulopohjan kaventuessa ja heikentää taloudellista huoltosuhdetta. Valtionosuudet ja verotulot toteutuivat vuonna 2023 ennakoitusti.

Kuhmoisten kunnan kirjanpito- ja reskontrapalvelut on tuotettu vuonna 2023 Kuntalaskenta Oy:n tuottamina palveluina. Edellä mainittujen palveluiden ulkoistaminen on aiheuttanut haasteen erityisesti kirjanpidossa laadittavien kirjausten oikeellisuuden seurantaan liittyen ja on aiheuttanut tätä kautta eräänlaisen riskitekijän. Yhtiön sisällä tapahtuneet henkilöstövaihdokset ovat aiheuttaneet ajoittaista palvelutason heikentymistä.

Kunnanhallitus valtuutti päätöksellään kh 20.3.2023 § 64 kunnanjohtajan tekemään Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n yhtiökokouksessa päätöksen akordin antamiseksi Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n välisen lainan loppuosalle 1.065.000 euroa. Kunnanhallitus totesi, että saatavat ovat muuttuneet velkojan kannalta arvottomiksi ja että akordi voidaan myöntää välittömästi. Kuhmoisten kunta toimii Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n omistajan roolissa yhtiön lainarahoituksen takaajana. Takausvastuut aiheuttavat kunnalle taloudellisen riskin.

Ympäristötekijät

Kuhmoisten kunnan talousvedenottamot sijaitsevat samalla pohjavesiesiintymällä ja näin ollen riski vesikriisille on suuri, mikäli tämä alue jostain syystä saastuisi. Uuden alueen kartoitus on kesken. Vesi- ja viemärihuoltolaitoksella on suoritettu valvontatutkimusohjelman mukaista vesijohtoverkoston veden laatutarkkailua. Valvontatutkimusohjelma on laadittu 2019 ja näytteenottosuunnitelma päivitetään joka vuosi, jota valvoo ympäristöterveystarkastaja. Tehin kärjen vedenottamon riskienarviointikartoitus suoritettiin tammikuussa 2023.

Jätevedenpuhdistamolla on tehty lakisääteistä jäteveden päästötarkkailua. Erilaisista syistä laitteiston vajaatoiminta on aiheuttanut lupa-arvon ylityksiä jo useamman vuoden ajan. Puhdistamolle on lisätty uusia mittauslaitteita ympäristöluvassa esitettyjen vaatimusten vuoksi. Prosessin kehittäminen ja henkilöstön kouluttaminen on alkanut jo vuonna 2015, siitä lähtien lupa-arvojen ylityksiä on ollut joitakin vuosittain. Päijänteen tila on kuitenkin pysynyt hyvänä purkuputken läheisillä mittauspisteillä. Kesällä 2022 pintaan noussut purkuputki oikaistiin paikoilleen kesäkuussa 2023. Pirkanmaan ELY-keskus tarkasti syksyllä purkuputken ja totesi sen asemoinnin olevan sille määrättyllä paikalla. Puhdistamon toiminnan tarkkailuun, korjaustarpeiden selvittelyyn ja prosessin hoitamisen tarkkaan ohjeistukseen on kiinnitetty erityistä huomiota kesästä 2022 alkaen ottamalla kumppaniksi uusi asiantuntijakonsultti. Prosessin parantamista ja puhdistamon saneerauksen suunnittelua, sekä toteutusta jatketaan hyväksytyin investointiohjelman mukaisesti. Uudistuksilla pyritään saamaan prosessi pysymään lupamääräysten vaatimalla tasolla ilman vuodenaikaisia vaihteluja.

Häiriötilanteiden varalle on jo aiemmin asennettu varavoimalaitteisto, koska mm. sähkökatkot ja myrskyt ovat aiheuttaneet aikaisemmin ongelmia vesi- ja viemärlaitokselle. Samoin jätevedenpuhdistamon ja pumppaamoiden hälytysjärjestelmän toimintavarmuutta on parannettu osittain niiden häiriöttömän toiminnan varmistamiseksi. Automaation rakentaminen talousvesiseurannan rinnalle aloitettiin 2023 lopussa.

Valmiudet valokuituyhteyksiin on asennettu kaikkiin kunnan omistamiin kiinteistöihin. Niitä on otettu käyttöön muutamilla kiinteistöillä. Vesihuollolla on olemassa suljettu valokuituyhteys.

Käyttöhenkilöstö on osallistunut toiminnan kehittämiseen. Länsi-Suomen AVI:n alueen kunnille järjestettiin valmiusharjoitus syksyllä 2021.

Lainsäädännön mukaan kunnan hoidettavaksi kuuluva jätehuolto on ollut kunnan omana toimintana 1.1.2021 lukien. Jätehuollon ympäristöriskit ovat pienet, koska kaikki kunnan alueelta kerätyt kunnan vastuulla olevat jättejakeet toimitetaan käsiteltäväksi luvanvaraisiin laitoksiin kunnan ulkopuolelle. Kunnalla ei ole omaa jätteen käsittelyä eikä omaa kalustoa jätteen keräykseen ja kuljetukseen. Nämä toiminnot hoidetaan urakoitsijoilta ostettuina palveluina.

Elinkeinotoimi

Yleinen suhdannekehitys vaikuttaa Kuhmoisiin, niin kuin muihinkin Suomen pieniin maalaiskuntiin. Valtionvarainministeriön joulukuun 2023 talouskatsauksen mukaan Suomen talous supistui 0,5 % vuonna 2023 ja heikko talouskehitys jatkuu vuonna 2024, vaikka bruttokansantuotteen ennustetaan nousevan 0,7 %. Tämän ministeriön ennusteen jälkeen on vielä kuitenkin ennakoitu, että BKT saattaa jopa edelleen laskea kuluvana vuonna. Inflaatio on kuitenkin hidastunut ja korkojen odotetaan kääntyvän laskuun. Samaan aikaan kotitalouksien tulotaso kehittynee positiivisesti, jolloin käytettäväksi jää enemmän tuloja kuin vuonna 2023.

Investoinnit jäävät heikoksi vuonna 2024, mutta vuonna 2025 talouden ennakoidaan kasvavan 2 % kulutuksen ja investointien kasvun myötä. Julkisen talouden alijäämän ennustetaan kasvavan vuonna 2024 heikon työllisyys- ja talouskasvun sekä hitaan verotulokehityksen myötä. Valtion velkasuhde kasvaa edelleen tulevina vuosina julkishallinnon alijäämien sekä hitaan talouskasvun seurauksena, eikä sille ole nähtävissä käännettä näköpiirissä olevalla talouden kehityksellä.

Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessaan tehtävä selontekoa siitä, miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauksen käytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Kunnanhallituksen on selonteossa käytävä läpi sisäisen valvonnan eri kohdealueet ja jos kunnan sisäisessä valvonnassa on havaittu puutteita ja virheitä, on niistä tehtävä selkoa ja esitys niiden korjaamisesta.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessaan tehtävä selontekoa siitä, miten sisäinen valvonta ja riskienhallinta on kunnassa järjestetty, onko valvonnassa havaittu puutteita kuluneella tilikaudella ja miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella. Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista, päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja että lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan tulisi toteutua kunnan johtamis-, suunnittelu- ja ohjauksen käytännöissä. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus. Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan toteuttamisesta.

Kuhmoisten kunnassa on hankintojen osalta noudatettu hankintalain säännöksiä. Pienhankintojen tekemisen menettelytavoista ei säädetä hankintalaissa. Hankintalakiä sovelletaan ainoastaan EU-kynnysarvot ja kansalliset kynnysarvot ylittäviin hankintoihin. Pienhankinnoilla tarkoitetaan niitä hankintoja, jotka alittavat kansalliset kynnysarvot. Kuhmoisten kunnassa noudatetaan kunnan pienhankintaohjeiden mukaista hankintamenettelyä. Kuhmoisten kunnassa noudatetaan kunnan pienhankintaohjeiden mukaista hankintamenettelyä ja ohjeiden noudattamiseen on kiinnitetty talousarviovuonna huomiota. Pienhankintaohjeiden noudattamisessa on havaittu puutteita ja asiaan on reagoitu asian edellyttämällä tavalla.

Kunnan johtoryhmätyöskentelyssä on kiinnitetty erityistä huomiota toiminnan suunnitteluun, aikataulujen laatimiseen, toimialojen säännöllisten työpaikkakokousten pitämiseen ja sisäiseen tiedottamiseen. Kunnassa on toiminut tilinpäätösvuoden ajan kaksi johtoryhmää. Varsinainen johtoryhmä on koostunut toimialojen johtajista. Laajennettu johtoryhmä on koostunut toimialajohtajien lisäksi lähiesihenkilöistä. Viranhaltijapäätösten asianmukaiseen laadintaan on kiinnitetty erityistä huomiota ja epäkohtiin puututtu niiden edellyttämällä tavalla.

Valtuuston asettamat sitovat tavoitteet eivät ole kaikilta osin toteutuneet. Tavoitteiden seurantaan tuleekin kiinnittää erityistä huomiota jo tilikaudella. Jos selkeästi on odotettavissa, että tavoite ei tule toteutumaan, tulee asiasta raportoida ja tehdä tarvittava muutosesitys jo ennen tilikauden päättymistä koskien erityisesti valtuuston sitovuustason tavoitteita.

Määrärahojen käytössä tulee vastuullisten viranhaltijoiden kiinnittää erityisestä huomiota määrärahojen riittävyteen. Käyttötalouden osalta menokuri on ollut pääosin hyvä, mutta esimerkiksi vesilaitoksen ja kaukolämmön tulot eivät ole viime riittäneet menojen kattamiseen. Suurista investoinneista tulee laatia etukäteen ns. maksupostit, jotta kunnan taloushallinto voi varautua tulevaan rahoitustarpeeseen. Kunnanhallituksen vuosittainen talousarvion täytäntöönpano-ohje on kaikkia sitova asiakirja, joka omalta osaltaan ohjaa toimialoja vastuulliseen taloudenhoitoon.

Kunnanhallitus on ohjeistanut virkojen ja toimien täyttölupaohjeistuksen osalta toimialoja siten, että täyttölupaesityksessä tulee olla perustelut tehtävän edelleen täyttämiseksi sekä sille, onko tehtävät tarpeellista täyttää kokoaikaisena ja vakituisena. Täyttölupa tulee pyytää hyvissä ajoin ennen tehtävän laittamista avoimeksi ja hakua ei saa tehdä ennen kunnanhallituksen antamaa täyttölupaa.

Riskienhallinnan järjestäminen

Yleishallinto

Yleishallinnossa riskien arviointia tehdään jatkuvasti erityisesti talouden hallintaan liittyen. Kunnan talouden hallintaan liittyvät ratkaisut joudutaan usein arvioimaan monesta eri näkökulmasta. Maksuvalmiuden turvaamiseksi Kuhmoisten kunta on solminut Kuntatodistusohjelmat kolmen eri rahoituslaitoksen kanssa, jotka varmistavat nopean maksuvalmiuden.

Sivistystoimi

Sivistystoimi on kunnan suurin toimiala henkilöstön ja asiakkaiden määrällä mitattuna. Tämä aiheuttaa toimintaan tiettyjä riskejä. Erityisesti lakisääteisten palveluiden järjestäminen on kiinni riittävästä henkilömäärästä. Toiminnan varmistamiseksi on pyritty keräämään riittävä sijaisverkosto. Lisäksi tulosityksiköiden esihenkilöille on nimetty varahenkilöt. Jatkovaa huolta pienessä kunnassa aiheuttaa kuitenkin sopivan henkilöstön rekrytointi sijaistarpeita varten.

Tekninen toimi

Teknisessä toimessa on päivitetty vesihuollon riskien arviointi 2019. Arviointi sisälsi fysikaalisten vaaratekijöiden, tapaturman vaaran, ergonomian, kemiallisten vaaratekijöiden, biologisten vaaratekijöiden sekä henkisen kuormittumisen tarkastelun työpisteittäin ja henkilöittäin.

Kaukolämpötoiminnan kannattavuus on erittäin tappiollista. Vuonna 2013 solmittu kaukolämmön ostosopimus on solmittu 15:ksi vuodeksi. Koko kaukolämpötoiminnan aikana tuloskehitys on ollut miinusmerkkistä. Toimenpiteitä kannattavuuden parantamiseksi etsitään jatkuvasti. Taksan korotukset ovat ainoa ratkaisu, jolla kannattavuutta tällä hetkellä pystytään parantamaan ja sekin on vaikutukseltaan pientä, koska taksojen nostaminen on oltava melko maltillista. Sopimus toimittajan kanssa on lähestymässä loppuaan, joten uutta sopimusta aletaan neuvottelemaan. Kaiken kaikkiaan tulevat vuodet ovat haasteellisia.

Tärkeimpien kiinteistöjen valmiudet toiminnan varmistamiseksi esimerkiksi sähköjakelun keskeytyksien osalta ovat olemassa. Laitosten varavoimajärjestelmä on rakennettu jo aiemmin, jonka puiteissa toiminta on varmistettu sähkökatkoista huolimatta. Edellä mainittuihin kiinteistöihin kuuluvat: Päijännekoti, terveysasema, jätevedenpuhdistamo ja kunnanvirasto. Kylmänlähteen vedenottamalla on myös valmius siirrettävän varavoimalaitteiston käyttöönottoon, jota voidaan tarvittaessa käyttää jätevesiverkoston pääpumppaamalla. Tätä pystytään käyttämään myös yhtenäiskoululla. Yhtenäiskouluun ja Päijäläkotiin hankitaan varavoimakone lähivuosina. Valmiussuunnitelman kehittämistä, koskien mahdollisia eri kriisitilanteita, on viety eteenpäin ja sen jatkuvaa tarkastelua ja päivittämistä jatketaan.

Riskienhallinta ja seuranta

Yleishallinto

Yleishallinnon rooli riskienhallinnassa on merkittävä. Erityisesti kunnan varojen käytön valvonta ja siihen liittyvä tarkkailu on merkittävä osa riskienhallintaa. Yleishallinnon henkilöstö noudattaa kunnan toimintaa sitovien sääntöjen asettamia velvoitteita vastuujakoihin sekä toiminnan ja varojen käytön tarkkailuun liittyen. Havaittuihin puutteisiin varojen käytössä on reagoitu asian edellyttämällä tavalla.

Sivistystoimi

Toimialan yksiköiden varautumis- ja pelastussuunnitelmat päivitetään säännöllisesti. Poistumisharjoituksia järjestetään vuosittain. Henkilöstön ensiaputaitoja päivitetään järjestämällä koulutusta. Myös mm. työturvallisuus- ja tulityökorttien voimassaolo varmistetaan koulutuksilla.

Tekninen toimi

Tekninen toimi on vastuussa riskienhallinnasta ja seurannasta sekä on velvollinen kehittämään riskienhallintaa myös kokonaisuutena. Erityisalojen lisäkoulutus on joiltakin osin tarpeellista. Vesilaitoksen varautumista häiriö- ja kriisitilanteisiin korostetaan. Riskienhallinnan työkalu on otettu käyttöön ja riskienhallintasuunnitelmia päivitetään. Viimeisin on Tehin vedenottamon osalta tehty päivitys 16.1.2023.

Tapaturmariskien osalta jätevedenpuhdistamolla on jatkuva seuranta ja ongelmakohtiin puututaan nopealla aikataululla. Vuoden 2023 lopussa aloitettu investointi automaation laajentamisesta talousvesipuolelta myös jätevesipuolelle on tärkeä osa prosessin parantamista ja riskien minimointia. Kuhmoisten jätevedenpuhdistamo täytti vuonna 2023 Yhdyskuntajätevesiasetuksen 888/2006 vähimmäisvaatimukset.

Riskien ennakointi

Yleishallinto

Kunnan maksuvalmiuteen liittyviin riskeihin on vuonna 2023 pystytty kaikilta osin varautumaan ajoissa. Kunnalla on käytössään Kuntarahoitus Oyj:n, Nordea Pankki Oyj:n ja Pohjola Pankki Oyj:n kanssa solmitut Kuntatodistusohjelmat, jotka mahdollistavat lyhytaikaisen rahoituksen järjestämisen kunnan käytötilille vuorokauden kuluessa tarjouspyynnön hyväksymisestä. Kuntatodistusohjelmien kautta hankittavan lyhytaikaisen rahoituksen rahoituslaitoskohtainen limiitti on 4.000.000 euroa.

Sivistystoimi

Sivistystoimessa riskien ennakointiä on tehty erityisesti niiden palvelujen turvaamiseksi, joiden on toimittava päivittäin: ateriapalvelu, koulutus ja varhaiskasvatus. Toiminnasta vastaavien esihenkilöiden välttämättömille tehtäville on nimetty varahenkilöt, pl. ruokapalveluesihenkilö. Ruokapalveluhenkilöstöä siirtyi 66 % hyvinvointialueelle, mikä jätti koulun ja päiväkodin keittiön toiminnan haavoittuvaksi. Tilanteeseen varauduttiin työllistämällä kaksi maahanmuuttajaa ruokapalveluihin.

Sivistystoimessa johtajan, esihenkilöiden, opettajien ja liikunnan ja nuoriso-ohjaajan työnkuva on laaja, mikä haastaa niin osaamisen kuin työn sisällön hallinnan. Esihenkilöiden ja henkilöstön jaksamiseen on kiinnitetty huomiota järjestämällä työnohjausta ja kuntoutusta.

Tekninen toimi

Vesihuollon ajallisiin riskeihin on pystytty varautumaan ennakolta. Kuluneen vuoden aikana vesihuolto-laitos on toiminut valvontatutkimusohjelman mukaisesti. Kylmänlähteen vedenottamon tekniikkaa uusittiin vuoden 2023 aikana mm. painesäiliö (viranomais määräys), lipeänsyöttö, sekä säätölaitteisto. Tämä takaa puhtaan veden pumppaamisen verkostoon. Mällykäisen vedenottamolla on ollut pieniä torjunta-ainejäämiä, mutta aktiivihiihisuodattimet poistavat ne tehokkaasti. Vesihuollon verkostoa on uusittu laadun parantamiseksi. Valvontatutkimusohjelma on uudistettu. UV- säteilijä on toiminnassa koko ajan Mällykäisen vedenottamolla.

Teknisen toimen esihenkilöiden ja työntekijöiden työnkuvat ovat laajoja, mikä haastaa niin osaamisen kuin työn sisällön hallinnan ja aiheuttaa ajoittaista kuormittumista. Vuoden aikana esille tulleet riskit eivät olleet niiden laajuus huomioiden, ennalta arvattavia. Riskien ennakointi esimerkiksi sairauslomien ja irtisanoutumisten suhteen on mahdotonta, mutta tekninen toimi on miettinyt ratkaisuja mm. kiinteistönhoidon, siistinnän, rakennustarkastajan tai avainhenkilöiden työn keskeytymisen osalta ja ajalta. Teknisen johtajan varahenkilö on ympäristösihteeri. Ammattiosaamista ja moniosaamista kehitetään jatkuvasti. Varahenkilöjärjestelmään on suunnitelmia ja esityksiä, kuinka ne parhaiten palvelisivat kokonaisuutta. Melkein kaikessa toiminnassa on kyse resursseista, jotka ovat rajalliset. Koronan aiheuttamat haasteet kuten sairauslomat vaikuttivat vielä alkuvuodesta, mutta kaiken kaikkiaan mitään sellaisia ongelmia ei ole ollut, joista ei olisi selvitty vähintään kohtuullisesti

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Yleishallinto

Yleishallinnon hankinnat alittivat vuonna 2023 kansallisen kynnyksen. Vuonna 2023 kansallisen kynnyksen alittavissa hankinnoissa on sovellettu kunnan pienhankintaohjetta.

Sivistystoimi

Sivistystoimen johtoryhmässä on linjattu omaisuuden hankinnan ja luovutuksen periaatteet. Omaisuuden hoidon valvonta on kuvattu tehtäväkuvausten tasolla.

Tekninen toimi

Kunnan hallintosäännössä on linjattu omaisuuden hankinnan ja luovutuksen periaatteet. Omaisuuden hoidon valvonta on kuvattu tehtäväkuvausten tasolla.

Sopimustoiminta

Yleishallinto

Yleishallinnossa valvotaan yleishallinnon toimesta laadittujen sopimusten ehtoja siltä osin, kun sopimukset kuuluvat yleishallinnon toimialaan. Sopimusehtoja, joiden velvoitteiden täyttäminen kuuluu muille toimialoille, kuuluu valvoa kyseisen toimialan viranhaltijoiden toimesta. Asuinkiinteistöjen vuokrasopimusten valvonta on kuitenkin täysin yleishallinnon vastuulla.

Sivistystoimi

Sivistystoimessa toiminta järjestetään tehtyjen sopimusten ehtojen mukaisesti ja vanhentumisaikoja seurataan säännöllisesti. Hankinnoissa noudatetaan lainsäädännön lisäksi kunnan pienhankintaohjeita.

Tekninen toimi

Teknisessä toimessa tehtyjen sopimusten ehtoja ja vanhentumisaikoja seurataan säännöllisesti. Hankinnoissa noudatetaan lainsäädännön lisäksi kunnan pienhankintaohjeita. Vuokrasopimusten kiinteistöihin liittyvät tekniset osat pyritään laatimaan selkeämmiksi. Sopimisen tekniikkaan ja hankintatoimiin on haettu koulutautumisen kautta laatua. Koulutusta ostetaan edelleen ja hankintoihin, sekä niiden tarpeellisuuteen kiinnitetään entistä enemmän huomiota.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Yleishallinto

Yleishallinnossa sisäinen valvonta on jatkuvaa kunnan toimintojen arviointia erityisesti taloudenhallinnan näkökulmasta katsottuna. Yleishallinnon henkilöstö on sitoutunut noudattamaan kunnan sisäisen valvonnan ohjesäännön asettamia velvoitteita toiminnan ja varojen käytön tarkkailuun liittyen. Epäkohtiin on puututtu kulloinkin niiden edellyttämällä tavalla. Yleishallinnon toimesta kunnan toimialoilla on otettu käyttöön sähköinen asianhallintajärjestelmä. Asianhallintajärjestelmän voidaan katsoa olevan olennainen osa riskienhallintaa, koska se lisää sisäistä läpinäkyvyyttä kunnan toimintoihin liittyen. Kunnan toimialoilla on toteutettu toimintojen ja talouden laaja riskiarviointi.

Sivistystoimi

Sivistystoimen johtoryhmässä on käsitelty sisäisen valvonnan ohjeita ja esihenkilöiden velvollisuuksia. Hallintosäännön määrittelemien toimivaltuuksien noudattamiseen, toiminnan taloudellisuuteen liittyviin virkavelvoitteisiin ja viranhaltijapäätösten asianmukaisuuteen on kiinnitetty erityistä huomiota.

Tekninen toimi

Teknisen toimen osalta toimihenkilöiden toimenkuvia on tarkennettu vuoden 2023 aikana hallintosääntöuudistuksen yhteydessä.

Sisäinen valvonta on ollut jatkuvaa toimintojen tarkkailua, sekä havaittuihin epäkohtiin puuttumista henkilökohtaisin keskusteluin. Huomioitavien asioiden luonteen mukaan niihin on puututtu joko välittömästi tai osastokokousten yhteydessä ja myös ajatellen tulevaisuuden linjauksia toiminnassa. Aiheina kehityskeskusteluissa ovat olleet henkilöriskit ja erityisesti työturvallisuus, toiminnan riskit sekä sisäinen valvonta yhtenä kokonaisuuteen liittyvänä työkaluna. Teknisen toimen työntekijöiden kokonaisvaltainen vastuu omasta sekä myös muiden työntekijöiden työstä, on ollut kehittämistoimenpiteenä mm. mahdollisten epäkohtien löytymiseksi.

Kuhmoisten kunnan tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Kuhmoisten kunta laati vuodelle 2023 talousarvion, jossa tilikauden tulosarvio oli 274.000 euroa ylijäämäinen. Kunnan talousarviota vuodelle 2023 muutettiin syyskuussa 2023, muutetun talousarvion ylijäämä oli 220.000 euroa. Kuhmoisten kunnan vuoden 2023 tilinpäätös on 458.129,28 euroa ylijäämäinen.

Tuloslaskelma

Toimintatuotot ovat tilinpäätöksessä yhteensä 2.857 milj. euroa, ne toteutuivat 108 % ja ylittivät talousarvion 0.212 milj. eurolla. Muut toimintatuotot olivat yhteensä 1.107 milj. euroa, ne ylittivät talousarvion 0.298 milj. eurolla. Kuhmoisten kunnan 100 %:ssa omistuksessa ollut asunto-osakeyhtiö As Oy Päijälänkoti purettiin ja yhtiön varallisuus 180.000 euroa, palautui jako-osuutena takaisin Kuhmoisten kunnalle. Sosiaali- ja terveystoimen kiinteistöihin kohdistuvia vuokratuloja saatiin myös talousarviossa arvioitua enemmän. Tuet ja avustukset jäivät vastaavasti 0,1 milj. euroa alle talousarviossa arvioitun, 0.386 milj. euroa. Tämä johtuu mm. sivistystoimen eräiden hankkeiden siirrosta vuodelle 2024 sekä palkkatukien ennakoitua vähäisemmistä määristä. Käyttötalouden toimintatuotot toteutuivat 108 %

Toimintakulut olivat vuonna 2023 yhteensä 9.328 milj. euroa. Toimintakulut alittivat talousarvion 0.078 milj. eurolla. Käyttötalouden toimintakulut toteutuivat 99,6 %.

Henkilöstökulut ovat tilinpäätöksessä yhteensä 4.546 milj. euroa, joka on n. 0.325 milj. euroa alle arvioitun. Tämä johtuu pääosin sosiaali- ja terveystoimen henkilöstön eläkemenoperusteisten ja varhemaksumien siirtymisestä hyvinvointialueiden vastattaviksi vuoden 2023 alusta lukien.

Kunnan verotuloiksi arvioitiin vuoden 2023 talousarviota laadittaessa yht. 5.791 milj. euroa. Valtuusto päätti talousarvioon 2023 laadittavista muutoksista kokouksessaan 18.9.2023 § 39, jolloin myös verotulot arvioitiin uudelleen. Tilinpäätöksessä verotulojen toteuma on 5,994 milj. euroa. Verotulot toteutuivat 0.018 milj. euroa suurempana, 100,3 %. Kunnan tuloverotulot toteutuivat 100,68 % ja kiinteistöverotulot toteutuivat 100,16 %. Yhteisöverotulot jäi hieman arvioitua pienemmäksi, toteutuman ollessa 99,20 %.

Kuhmoisten kunnan valtionosuuksien määräksi arvioitiin vuoden 2023 talousarviossa 2.227 milj. euroa. Vuonna 2022 vastaava luku oli 9.307 milj. euroa. Kunnan peruspalveluiden valtionosuuksien määrä väheni n. 7 milj. euroa sosiaali- ja terveystoimen siirryttyä hyvinvointialueiden vastuulle 1.1.2023 lukien. Valtionosuudet toteutuivat tilinpäätöksessä 99,7 %, yht. 2.221 milj. euroa,

Rahoitustuottojen ja kulujen nettosumma oli 61.920 euroa negatiivinen. Tämä johtuu lyhytaikaisten kuntatodistustulosten ennakoitua suuremmista korkokuluista.

Sijoitustoimintaan liittyvistä arvopapereista kirjataan tilinpäätökseen arvon alenema, mikäli tilinpäätöshetken arvo on alhaisempi kuin hankintahinta ja arvo palautumiseksi kirjataan edellisen tilinpäätöksen arvon alenema. Arvopapereiden arvon alentumiset olivat vuonna 2023 503 euroa. Korkotuotot sijoituksista, talletuksista ja maksuliikenteestä olivat yhteensä n. 88.000 euroa, joka on 30.000 euroa vähemmän kuin tilinpäätösvuonna 2022.

Kokonaisuutena tarkastellen kunnan tulot ylittivät menot siten, että vuosikatteesta muodostui 1.683 milj. euroa positiivinen (2022 tp 0.944 milj. euroa positiivinen). Vuosikate asukasta kohti on 804 euroa. Vuonna 2023 poistojen määrä on 1.225 milj. euroa (2022 tp 0.944 milj. euroa).

Poistot huomioiden tilikauden tulos on 458.129,28 euroa positiivinen.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT
(ulkoinen)

	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toimintatuotot	2 857	3 319
Toimintakulut	-9 328	-21 608
Toimintakate	-6 471	-18 289
Verotulot	5 994	9 894
Valtionosuudet	2 221	9 312
Rahoitustuotot ja -kulut	-61	27
Korkotuotot	88	118
Muut rahoitustuotot	17	12
Korkokulut	-161	-76
Muut rahoituskulut	-5	-27
Vuosikate	1 683	944
Poistot ja arvonalentumiset	-1 225	-1 125
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	458	-181

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	30,6	15,4
Vuosikate/Poistot, %	137,4	83,9
Vuosikate, euroa/asukas	804	444
Asukasmäärä	2 092	2 128

Tunnuslukujen selitykset:

$$\text{toimintatuotot/toimintakulut, \%} = 100 \times \text{toimintatuotot} / \text{toimintakulut}$$

Tunnusluku osoittaa, paljonko toiminnan kuluista saadaan katetuksi palvelusuoritteiden myynti- ja maksutuotoilla sekä muilla varsinaisen toiminnan tuotoilla. Saatu prosenttiosuus vähennettynä sadasta osoittaa taas, paljonko toimintakuluista rahoitetaan verotuloina ja valtionosuuksina.

$$\text{vuosikate / poistot, \%} = 100 \times \text{vuosikate/poistot}$$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitaitoa.

Rahoituslaskelma

Investointimenoja kunnalle kertyi eri hankkeista yhteensä 1.068 milj. euroa. Suurin yksittäinen hanke oli Kuhmoisten kunnan yhtenäiskoulun liikuntahallin aulatilán rakentaminen 224.681 euroa.

Kuhmoisten kunnan 100 % omistuksessa olevan yhtiön, As Oy Päijälánkodin purku ja kiinteistön ostaminen takaisin kunnalle toteutettiin vuonna 2023. Kiinteistö kauppahinta oli 180.000 euroa. Satamarin-teen yleisiin alueisiin ja liikenneväylien rakentamiseen kului 151.870 euroa. Nuutinrinteen vesi- ja jätehuollon infran rakentamiseen kului 141.247 euroa. Mäkinuutintien infran I -vaiheen rakentamiseen kului 61.880 euroa. Jätevedenpuhdistamon ferrosulfaattialtaan saneeraukseen kului 110.460 euroa. Yhtenäiskoulun C -rakennuksen korjauksiin käytettiin 56.749 euroa.

Varsinaiset kiinteistöinvestoinnit olivat yhteensä 503.469 euroa ja laitostoimintaan käytetyt investoinnit 332.954 euroa. Yleisiin alueisiin ja liikenneväyliin tehtyihin investointeihin käytettiin yhteensä 230.815 euroa.

Uutta pitkäaikaista lainaa ei vuonna 2023 nostettu. Pitkäaikaisia lainoja lyhennettiin 47.000 eurolla. Maksuvalmiuden parantamiseksi otettua lyhytaikaista lainaa oli tilinpäätöshetkellä yhteensä 5 miljoonaa euroa.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoinen)

	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 683	944
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjaukset	-63	7
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 068	-977
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	193	59
Toiminnan ja investointien rahavirta	746	33
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	8	8
Antolainasaamisten vähennys	0	0
Lainakannan muutokset	8	8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47	-47
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 213	1 349
Rahoituksen rahavirta	-2 252	1 310
Rahavarojen muutos	-1 506	1 343
Rahavarat 31.12.	4 054	5 561
Rahavarat 1.1.	5 561	4 218
	-1 506	1 343
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toiminnan ja investointien rahavirran ker- tymä		
5 vuodelta, €	-3 059	-5 144
Investointien tulorahoitus, %	135	41,9
Lainanhoitokate	6	3,9
Laskennallinen lainanhoitokate	2	0,6
Kassan riittävyys, pv	139	87,2
Asukasmäärä	2 092	2 128

Tunnuslukujen selitykset:

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä 5 vuodelta

Toiminnan ja investointien rahavirta-välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneen tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

investointien tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{vuosikate} / \text{investointien omahankintameno}$$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttömaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

pääomamenojen tulorahoitus, %

$$= 100 \times \text{vuosikate} / (\text{investointien omahankintameno} + \text{antolainojen nettolisäys} + \text{lainanlyhennykset})$$

Pääomamenojen tulorahoitus on tunnusluku, joka osoittaa vuosikatteen prosenttiosuuden investointien omahankintamenojen, antolainojen nettolisäyksen ja lainanlyhennysten yhteismäärästä.

Antolainojen nettolisäys voi olla myös negatiivinen, mikäli lyhennykset ovat lainanantoa suuremmat. Lainanlyhennyksillä tarkoitetaan kaavassa pitkäaikaisten lainojen lyhennyksiä.

lainanhoitokate

$$= (\text{vuosikate} + \text{korkokulut}) / (\text{korkokulut} + \text{lainanlyhennykset})$$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään toimintapääomaa eli kassavaroja.

kassan riittävyys (pv)

$$= 365 \text{ pv} \times \text{kassavarat} / \text{kassasta maksut}$$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kunnan kassavaroilla kattaa.

Tasetarkastelu

Kunnan taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta laskettaessa vuoden 2023 tilinpäätöksen perusteella kunnan omavaraisuusaste on 72,3 % (2022 tp 65,9 %). Kunnan suhteellinen velkaantuneisuus on 61,7 % (2023 tp 40,6 %).

Kunnan taseessa oleva lainakanta 31.12.2023 oli yht. 5,231 milj. euroa, 2500 euroa/asukas (v. 2022 tp 2950 euroa/asukas). Kunnan pitkäaikaiset lainat taseessa ovat 0,183 milj. euroa ja lyhytaikaiset lainat 5 milj. euroa. Kunnan taseen vaihtuvat vastaavat ovat 3,948 milj. euroa ja vastattava vieraspääoma yhteensä 6,725 milj. euroa.

Kunnan taseeseen 31.12.2023 kertynyt tilikausien ylijäämä on 6,796 milj. euroa. Esitetään, että tilikauden ylijäämä 458.129,28 euroa kirjataan taseen tilikauden yli-/alijäämätilille.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT		
	2023	2022
VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 011	22 567
I Aineettomat hyödykkeet	17	20
1. Aineettomat oikeudet	0	0
2. Muut pitkävaikutteiset menot	17	20
3. Ennakkomaksut	0	0
II Aineelliset hyödykkeet	18 847	19 009
1. Maa- ja vesialueet	2 602	2 610
2. Rakennukset	11 331	11 458
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 316	4 315
4. Koneet ja kalusto	201	314
5. Muut aineelliset hyödykkeet	4	3
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	392	309
III Sijoitukset	2 753	3 114
1. Osakkeet ja osuudet	2 266	2 620
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset	447	455
3. Muut lainasaamiset	40	39
4. Muut saamiset	0	0
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	394	424
1. Valtion toimeksiannot	0	0
2. Lahjoitusrahastojen varat	394	424
3. Muut toimeksiantojen varat	0	0
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 948	3 624
I Vaihto-omaisuus	0	0
1. Aineet ja tarvikkeet	0	0
2. Keskeneräiset tuotteet	0	0
3. Valmiit tavarat/tuotteet	0	0
4. Muu vaihto-omaisuus	0	0
5. Ennakkomaksut	0	0
II Saamiset	642	750
Pitkäaikaiset saamiset	90	0
1. Myyntisaamiset	0	0
2. Lainasaamiset	22	0
3. Muut saamiset	68	0
4. Siirtosaamiset	0	0
Lyhytaikaiset saamiset	552	750
1. Myyntisaamiset	266	538
2. Lainasaamiset	0	27
3. Muut saamiset	112	154
4. Siirtosaamiset	174	31
III Rahoitusomaisuusarvopaperit	3 306	2 874
1. Osakkeet ja osuudet	0	0
2. Sijoitukset ja rahamarkkinainstr	3 306	2 874
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
4. Muut arvopaperit	0	0
IV Rahat ja pankkisaamiset	748	2 686
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 708	28 877

	2023	2022
VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	19 320	19 023
I Peruspääoma	12 524	12 685
II Arvonkorotuspääoma	0	0
III Muut omat rahastot	0	0
IV Ed. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 338	6 519
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	458	-181
B POISTOERO JA VAPAA-EHTOISET VARAUKSET	0	0
1. Poistoero	0	0
2. Vapaaehtoiset varaukset	0	0
C PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
1. Eläkevaraukset	0	0
2. Muut pakolliset varaukset	0	0
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	663	699
1. Valtion toimeksiannot	0	0
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	663	699
3. Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
E VIERAS PÄÄOMA	6 725	9 155
I Pitkäaikainen	383	430
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	183	230
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	0	0
5. Saadut ennakot	4	4
6. Ostovelat	0	0
7. Liittymismaksut ja muut velat	196	196
8. Siirtovelat	0	0
II Lyhytaikainen	6 342	8 725
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	5 000	6 047
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	47	0
5. Saadut ennakot	0	0
6. Ostovelat	630	757
7. Liittymismaksut ja muut velat	0	99
8. Siirtovelat	665	1 822
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 708	28 877
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	72,3	65,9
Suhteellinen velkaantuneisuus,	61,7	40,6
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 796	6 338
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3 249	2 978
Lainakanta 31.12., 1000 €	5 231	6 277
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 500	2 950
Lainasaamiset, 1000 €	447	455
Asukasmäärä	2092	2128

Tunnuslukujen selitykset

omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{oma pääoma} + \text{poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{koko pääoma} - \text{saadut ennakot})$

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{vieras pääoma} - \text{saadut ennakot}) / \text{käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Suhteellinen velkaantuneisuus on koko kuntasektorilla keskimäärin noin 30 %.

kertynyt yli-/alijäämä

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)/Asukasmäärä

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

lainakanta 31.12.

= vieras pääoma - (saadut ennakot + ostovelat + siirtovelat + muut velat)

lainat euroa/asukas

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla.

lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk –lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT			
TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
Toimintatuotot	2 857	Toimintakulut	9 328
Verotulot	5 994	- valmistus omaan käyttöön	0
Valtionosuudet	2 221	Korkokulut	161
Korkotuotot	88	Muut rahoituskulut	5
Muut rahoitustuotot	17	Satunnaiset kulut	
Satunnaiset tuotot	0	Tulorahoituksen korjauserät	63
Tulorahoituksen korjauserät		- pakollisten varausten lis.(+), väh. (-)	0
luovutusvoitot	0	luovutustappiot	0
Investoinnit		Investoinnit	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	Investointimenot	1 068
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	193	Rahoitustoiminta	
Rahoitustoiminta		Antolainasaamisten lisäys	0
Antolainasaamisten vähennykset	8	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	47
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	Lyhytaikaisten lainojen vähennys	1 000
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	Oman pääoman vähennykset	0
Oman pääoman lisäys	0		
KOKONAISTULOT YHTEENSÄ	11 379	KOKONAISMENOT YHTEENSÄ	11 672
Täsmäytys:			
Kokonaistulot	11 379		
Kokonaismenot	11 672		
	293		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 213		
Rahavarojen muutos	1 506		
	293		

Kuntakonsernin toiminta ja talous

Kuhmoisten kunnan tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt olivat vuonna 2023 seuraavat:

Tytäryhteisöt:

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy (omistusosuus 100 %)
 Kuhmoisten Päijälänkoti As Oy (omistusosuus 100 % 12.1.2023 asti)
 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (omistusosuus 100 %)

Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy ja Kuhmoisten Laajakaista Oy muodostivat vuonna 2023 alakonsernin, joka on yhdistelty Kuhmoisten kunnan konsernitilinpäätökseen.
 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n omistusosuus Kuhmoisten Laajakaista Oy:stä oli 79 %.

Kuntayhtymät:

Pirkanmaan liitto (0,32 %)
 Jyväskylän koulutuskuntayhtymä (1,27 %)
 Koulutuskeskus Salpaus kuntayhtymä (0,23 %)

Osakkuusyhteisöt:

Asunto Oy Kuhmoisten Hokkalanperä 31,7 %
 Kiinteistö Oy Pohjoisportti 35,05 %

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy ja Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy ovat raportoineet kunnanhallitukselle toiminnastaan pääsääntöisesti neljännesvuosittain konserniohjeen mukaisesti.

YHDISTELMÄ KONSERNITILINPÄÄTÖKSEEN SISÄLTYVISTÄ YHTEISÖISTÄ

	Yhdistelty konsernitilinpäätökseen	
	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt		
Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöt	1	
Muut	1	
Kuntayhtymät	3	
Osakkuusyhteisöt		2
Muut omistusyhteisyyhteisöt		5
Yhteensä	5	7

Kunnan konserniohjeella luodaan puitteet kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen omistajaohjaukselle kunnan asettamien tavoitteiden mukaisesti. Ohjetta noudatetaan soveltuvin osin myös osakkuusyhteisöjen ja kuntayhtymien omistajaohjauksessa. Konserniohjeella pyritään yhteisöjen ohjauksen yhtenäistämiseen, toiminnan läpinäkyvyyden lisäämiseen, kunnan yhteisöstä saaman tiedon laadun parantamiseen ja tiedonkulun tehostamiseen.

Konserniohje koskee kuntaa ja sen tytäryhteisöjä sekä näiden tytäryhteisöjä. Kuntayhtymissä ja kunnan osakkuusyhteisöissä kunnan edustajien tulee pyrkiä siihen, että konserniohjeen periaatteita noudatetaan myös näissä yhteisöissä.

Käyttäessään omistajaohjausta kunta ottaa huomioon kutakin yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide tuottaa yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua tai haittaa yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n tilinpäätös sekä toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutuminen ja Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:n konsernin toimintakertomus ja tilinpäätös on tämän asiakirjan liitteenä.

Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
(ulkoinen)		
	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toimintatuotot	3 786	5 938
Toimintakulut	-11 136	-26 194
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	0	-4
Toimintakate	-7 350	-20 260
Verotulot	5 974	9 874
Valtionosuudet	3 493	10 549
Rahoitustuotot ja -kulut	-144	-25
Korkotuotot	78	110
Muut rahoitustuotot	18	26
Korkokulut	-241	-121
Muut rahoituskulut	1	-40
Vuosikate	1 972	138
Poistot ja arvonalentumiset	-1 467	-1 460
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	505	-1 322
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-6	-116
Laskennalliset verot	0	0
Vähemmistöosuudet	-7	-10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	492	-1 448
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	34,0	22,7
Vuosikate/Poistot, %	134,4	9,5
Vuosikate, euroa/asukas	943	65
Asukasmäärä	2 092	2 128

Tunnuslukujen selitykset:**Toimintatuotot/toimintakulut, % = 100* Toimintatuotot / Toimintakulut**

Konsernin koko ja konserniin kuuluvien yhteisöjen luonne vaikuttavat tunnusluvun arvoon ja selittävät konsernikohtaisia eroja.

Vuosikate osoittaa konsernin tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, konsernin tulorahoitus on riittävä.

Vuosikate/poistot, % = 100* Vuosikate/(Suunnitelman mukaiset poistot + Arvonalentumiset)

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan konsernin tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat konserniyhteisöjen keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenoa valionosuudet ja muut rahoitusosuudet. Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Myös nämä väittämät pitävät paikkansa vain, jos poistot vastaavat keskimääräistä konsernitilinpäätökseen yhdisteltävien yhteisöjen ja säätiöiden vuotuista investointitasoa.

Jos vuosikate on negatiivinen, on konsernin tulorahoitus heikko.

Vuosikate, euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on yleisesti käytetty tunnusluku tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa. Asukasmääränä tunnusluvun laskennassa käytetään kunnan asukaslukua tilikauden lopussa.

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT		
(ulkoinen)		
	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 972	140
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tilikauden verot	-6	-116
Tulorahoituksen korjauserät	-105	0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 085	-1 124
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	203	2 274
Toiminnan ja investointien rahavirta	978	1 174
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0
Lainakannan muutokset	0	-286
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	85
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-348	-406
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-970	35
Oman pääoman muutokset	0	54
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 250	1 387
Rahoituksen rahavirta	-2 568	1 155
Rahavarojen muutos	-1 589	2 329
Rahavarat 31.12.	5 303	7 057
Rahavarat 1.1.	6 892	4 728
	-1 589	2 329
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	160	12,4
Laskennallinen lainanhoitokate	2	0,2
Lainanhoitokate	3	0,5
Kassan riittävyys, pv	150	92,0
Asukasmäärä	2 092	2 128

Tunnuslukujen selitykset:**Investointien tulorahoitus, %**

=100* Vuosikate / Investointien omahankintameno

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta kertoo prosenttiosuuden, joka on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Lainanhoitokate

= (Vuosikate + Korkokulut) / (Korkokulut + Lainanlyhennykset)

Lainanhoitokate kertoo konsernin tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan konserniyhteisöjen omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Kassan riittävyys (pv)

=365 pv* Rahavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikaudella

Konsernin maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan konsernin rahavaroilla kattaa. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista konsernin tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Konsernituloslaskelmasta:

Toimintakulut

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Konsernin rahoituslaskelmasta:

Investointimenot

Antolainasaamisten lisäykset

Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT			
(ulkoinen)			
		2023	2022
	VASTAAVAA	1 000 €	1 000 €
A	PYSYVÄT VASTAAVAT	22 938	24 968
I	Aineettomat hyödykkeet	18	59
	1. Aineettomat oikeudet	1	34
	2. Muut pitkävaikutteiset menot	17	25
	3. Ennakkomaksut	0	0
II	Aineelliset hyödykkeet	21 793	23 238
	1. Maa- ja vesialueet	2 901	2 949
	2. Rakennukset	13 908	14 980
	3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 317	4 353
	4. Koneet ja kalusto	266	477
	5. Muut aineelliset hyödykkeet	6	7
	6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	396	471
III	Sijoitukset	1 127	1 192
	1. Osakkeet ja osuudet	1 069	1 131
	2. Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	0
	3. Muut lainasaamiset	3	4
	4. Muut saamiset	55	56
B	TOIMEKSIANTOJEN VARAT	479	480
	1. Valtion toimeksiannot	78	49
	2. Lahjoitusrahastojen varat	6	6
	3. Muut toimeksiantojen varat	394	424
C	VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 014	4 033
I	Vaihto-omaisuus	6	34
	1. Aineet ja tarvikkeet	6	34
	2. Keskeneräiset tuotteet	0	0
	3. Valmiit tavarat/tuotteet	0	0
	4. Muu vaihto-omaisuus	0	0
	5. Ennakkomaksut	0	0
II	Saamiset	705	1 079
	Pitkäaikaiset saamiset	23	5
	1. Myyntisaamiset	0	0
	2. Lainasaamiset	0	3
	3. Muut saamiset	23	1
	4. Siirtosaamiset	0	1
	Lyhytaikaiset saamiset	682	1 074
	1. Myyntisaamiset	275	661
	2. Lainasaamiset	0	1
	3. Muut saamiset	229	210
	4. Siirtosaamiset	178	203
III	Rahoitusomaisuusarvopaperit	3 348	2 921
	1. Osakkeet ja osuudet	3 312	2 880
	2. Sijoitukset ja rahamarkkinainstr.	36	35
	3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	0	2
	4. Muut arvopaperit	0	5
IV	Rahat ja pankkisaamiset	1 955	4 136
	VASTAAVAA YHTEENSÄ	29 431	33 138

	2023	2022
VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	18 209	17 982
I Peruspääoma	12 524	12 685
II Arvonkorotuspääoma	0	0
III Muut omat rahastot	466	468
IV Ed. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 727	6 276
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	492	-1 447
B VÄHEMMISTÖOSUUDET	112	127
C PAKOLLISET VARAUKSET	0	41
1. Eläkevaraukset	0	0
2. Muut pakolliset varaukset	0	41
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	749	759
1. Valtion toimeksiannot	78	49
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	669	708
3. Muut toimeksiantojen pääomat	1	1
E VIERAS PÄÄOMA	10 362	14 229
I Pitkäaikainen	2 918	3 968
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 749	3 536
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	0	261
5. Saadut ennakot	4	4
6. Ostovelat	0	0
7. Liittymismaksut ja muut velat	165	166
8. Siirtovelat	1	1
II Lyhytaikainen	7 444	10 261
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	5 843	6 859
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	0	15
5. Saadut ennakot	14	12
6. Ostovelat	832	1 096
7. Liittymismaksut ja muut velat	23	25
8. Siirtovelat	732	2 254
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	29 431	33 138
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	62,0	54,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	79,2	53,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	5 219	4 830
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 495	2 270
Lainakanta 31.12., 1000 €	8 591	11 470
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 107	5 390
Lainasaamiset	3 450	4312
Asukasmäärä	2092	2128

Tunnuslukujen selitykset

Omavaraisuusaste, %

= $100 \times (\text{Oma pääoma} + \text{Vähemmistöosuus} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Koko pääoma kaavassa tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä aikavälillä. Omavaraisuuden tavoitetasona voidaan pitää 50 %:n ylittävää omavaraisuutta. Alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntakonsernissa merkittävää velkarasitetta.

suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 \times (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon konsernin käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku konsernin välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, käyttöomaisuuden arvostus tai poistomenetelmä eivät vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet konsernilla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulo- ja rahoituksella.

Kertynyt yli-/alijäämä

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko konsernilla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt yli-/alijäämä euroa/asukas

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä) / Asukasmäärä

Luku osoittaa konsernin asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoina sekä osto-, siirto-, ja muilla veloilla.

Konsernin lainat euroa/asukas

Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvouden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Konsernin lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk –lainasaamiset ja muut lainasaamiset.

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja konsernin omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

HALLITUKSEN ESITYS TILIKAUDEN TULOKSEN KÄSITTELYSTÄ

Kuntalain mukaan kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tai sen antamisen yhteydessä tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelyä sekä talouden tasapainottamista koskeviksi toimenpiteiksi.

Tilikauden tulos on ylijäämäinen 458.129,28 euroa. Ylijäämä esitetään kirjattavaksi taseen tilikauden yli-/alijäämätilille.

KÄYTTÖTALOUSOSA

TULOSALUEKOHTAISET TAVOITTEET JA MÄÄRÄRAHAT

YLEISHALLINNON TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2023

HALLINTOPALVELUT

Keskusvaalilautakunta

Vaalit

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Keskusvaalilautakunta on lakisäätöinen lautakunta, jonka tavoitteena on huolehtia kunnan tehtävistä vaalien järjestämisessä virheettömästi ja taloudellisesti. Vuonna 2023 järjestettiin eduskuntavaalit.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vaalien järjestäminen.

Tarkastuslautakunta

Tilintarkastus

Vastuhenkilö: Tilintarkastaja Ville Valkonen, JHT

Tehtävän toiminta-ajatus

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHT-tilintarkastaja/JHT-yhteisö). Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö Revisium Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana tilikaudella 2023 toimi JHT Ville Valkonen.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on määrittellä tilintarkastuksen painopistealueet, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Hallinto

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Hallinnon tulosalueeseen kuuluvat seuraavat yksiköt: kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, toimikunnat, hallintotoimisto, työllisyyden hoito, kunnallisverotus, työsuojelu ja muu henkilöstöhallinto.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kunnan talous-, henkilöstö- ja muuhun yleishallintoon sekä tiedotukseen liittyvät viranomais- ja muut tehtävät siltä osin kuin tehtävät eivät kuulu muiden tulosalueiden vastuulle. Hallinnon tulosalueen tehtävänä on myös edistää ja ylläpitää yhteistyötä eri tulosalueiden ja sidosryhmien kanssa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Kuntakonsernin talous on vakaa			
Valtuustokauden tavoite 2021 – 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Tilikauden tulokset ovat pääsääntöisesti positiivisia	458 129 euroa	Tilikauden tulos	Toteutunut n.208 %
Vuosikate kattaa poistot	1 682 870 euroa	Kunnan vuosikate	Toteutunut n.109 %

Kunnan päätöksenteko tukee kuntastrategiaa			
Valtuustokauden tavoite 2021 – 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Kuntastrategia 2022 - 2035 huomioidaan toimielinten päätöksenteossa ja strategian toteutumista tarkastellaan vuosittain	Strategia-asiakirja ja toimenpideohjelmat ovat käytössä	Valtuuston päätökset ovat strategian ja toimenpideohjelmien mukaisia	Toteutunut

Kokonaisvaltaista hyvinvointia tukevat laadukkaat palvelut ja hyvinvoiva henkilöstö			
Valtuustokauden tavoite 2021 – 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Työntekijöiden työhyvinvointia tuetaan sekä osaamista kehitetään järjestelmällisesti ja samalla vahvistetaan vastuullista toimintakulttuuria	Ajantasainen henkilöstöstrategia on käytössä	Henkilöstöstrategiassa asetettujen tavoitteiden toteutuminen	Henkilöstöstrategia valmistuu vuonna 2024

Perustelut: Kunnan talouden tulee olla tasapainossa, jolloin kuntalaiset saavat hyvinvointia tukevat laadukkaat palvelut myös tulevaisuudessa. Lisäksi palvelujen tuottamiseen tarvitaan osaava ja motivoitunut henkilöstö, jonka ammattitaitoa pidetään yllä koulutuksen avulla. Kuluvan vuoden kuntastrategia-asiakirja on valmistunut syksyllä 2022. Kunnan strategia-asiakirjan sisältö tulee huomioida valmistelussa ja päätöksenteossa. Huolelliseen ja perusteelliseen päätösvalmisteluun tulee myös kiinnittää erityistä huomiota.

Sisäiset palvelut

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tietohallinto, talous- ja palkkahallinto, tietoliikenne, kopiointi- ja puhelinvaihd palvelujen tuottaminen kunnan eri toimialoille.

Tulosalueen tehtävänä on tarjota kunnan eri toimialoille niiden tarvitsemat tietohallinto- ja tietoliikennepalvelut sekä talous- ja palkkahallinnon palvelut sisältäen yhteisesti käytössä olevat ohjelmistot, laitteet ja tukipalvelut. Tulosalue koostuu puhelinvaihteesta, kopioinnista, tieto- ja taloushallintopalveluista aiheutuvista menoista. Vuoden 2022 alusta lukien kunnan kirjanpidon ja myynti- ja ostoreskontran palvelut on tuotettu Kuntalaskenta Oy:n toimesta. Kuhmoisten kunnan palveluksessa on taloussuunnittelija, joka huolehtii niistä taloushallinnon käytännön tehtävistä, jotka ovat kunnan vastuulla. Kuhmoisten kunnan puhelinvälitys on vuonna 2023 hoidettu Jämsän kaupungin toimesta. Kuhmoisten kunnalla on toistaiseksi voimassa oleva sopimus Jämsän kaupungin kanssa myös tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen sekä palkkahallinnon palvelujen tuottamisen osalta. Kuhmoisten kunnan palveluksessa on atk-tukihenkilö, joka varmistaa mm. tietohallintoon liittyvien lähipalvelujen sujuvuuden ja järjestelmien häiriöttömän toiminnan.

Taloushallinnon tehtäviä ovat mm. 1) taloustiedon tuottaminen (talousarvio, raportointi ja tilinpäätös) 2) maksuliikenteen hoitaminen 3) perinnän suorittaminen 4) taloushallinnon järjestelmien kehittäminen ja toimintavarmuuden ylläpitäminen 5) tarvittava koulutus esihenkilöille ja henkilöstölle.

Palkka- ja henkilöstöhallinnon keskeisinä tehtäviä ovat mm. 1) henkilöstön ja luottamushenkilöiden palkanmaksu 2) henkilöstöhallinnon järjestelmien kehittäminen ja toimintavarmuuden ylläpito 3) linjata työ- ja virkaehtosopimusten ja lainsäädännön tulkintaa työnantajan näkökulmasta henkilöstöä koskevissa kysymyksissä 4) tukea organisaatiota henkilöstöhallinnon kysymyksissä 5) työsuojelutoiminta.

Talous- ja palkkahallinnon sekä tietohallinto- ja tietoliikennepalvelujen saatavuus ja virheettömyys ovat keskeinen edellytys kunnan palvelutuotannossa.

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talousarvio-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Hallintopalvelut	talousarvio	muutokset	muutosten jälkeen	31.12.2023		
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	0	4 680	4 680	8 882,28	-4 202,28	189,8 %
Maksutulot	3 000	0	3 000	1 133,90	1 866,10	37,8 %
Tuet ja avustukset	74 180	131 350	205 530	205 039,78	490,22	99,8 %
Muut tulot	0	0	0	71 073,07	-71 073,07	0,0 %
tulot yhteensä	77 180	136 030	213 210	286 129,03	-72 919,03	134,2 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-492 894	-49 500	-542 394	-470 994,31	-71 399,93	86,8 %
Palvelujen ostot	-469 180	0	-469 180	-567 470,87	98 290,87	120,9 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-20 950	-18 700	-39 650	-39 456,43	-193,57	99,5 %
Avustukset	-145 000	0	-145 000	-94 507,90	-50 492,10	65,2 %
Muut menot	-15 920	-78 800	-94 720	-72 088,71	-22 631,29	76,1 %
menot yhteensä	-1 143 944	-147 000	-1 290 944	-1 244 518,22	-46 426,02	96,4 %
TOIMINTAKATE (netto)	-1 066 764	-10 970	-1 077 734	-958 389,19	-119 345,05	88,9 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	0	0	0	6 268,94	-6 268,94	0,0 %
Menot	0	0	0	-4 679,42	4 679,42	0,0 %
KOKONAISTULOT	77 180	136 030	213 210	292 397,97	-79 187,97	137,1 %
KOKONAISMENOT	-1 143 944	-147 000	-1 290 944	-1 249 197,64	-41 746,60	96,8 %
NETTO KUSTANNUS	-1 066 764	-10 970	-1 077 734	-956 799,67	-120 934,57	88,8 %

Elinkeinoelämän edistäminen

Vastuhenkilö: Kunnanjohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elinkeinoelämän edistämisen tulosalueeseen kuuluvat elinkeinotoimi, maaseututoimi, maa- ja metsätilat ja joukkoliikenne. Elinkeinoitoimen kehittäminen pohjautuu Kuhmoisten kunnan strategiaan sekä elinvoimaohjelmaan. Kuntastrategia on hyväksytty syksyllä 2022. Elinvoimaohjelman uusiminen aloitettiin loppuvuodesta 2022. Kunnan elinkeinoelämän kehittämisestä vastaavat kunnanjohtaja ja elinkeinokoordinaattori.

Kuhmoisten kunnan elinkeinojen kehittämisestä on linjattu kunnan strategiassa 2022 – 2035 ja elinvoimaohjelmassa. Valtuusto hyväksyi uuden kuntastrategian vuosille 2022 – 2035 sekä hyväksyy päivitetyn elinvoimaohjelman keväällä 2024. Lisäksi kunnan elinvoiman ja elinkeinotoiminnan kehittämistä linjaa elinvoimajaosto. Tehtyjen linjausten toteuttamisesta vastaa kunnanjohtaja yhteistyössä elinkeinokoordinaattorin kanssa. Kunnanjohtaja ratkaisee omalta osaltaan, kunnan hallintosäännön puitteissa, asiat jotka koskevat: kunnan elinkeinoelämän kehittämistä ja kunnan markkinointia, päätöksenteon valmistelua elinkeinopoliittiseen kehittämiseen liittyvissä asioissa, toimitilojen ja teollisuustilojen määräaikaista, kunnanhallituksen ohjeiden mukaisesti laadittuja vuokrasopimuksia, yritysten perusneuvontaa ja alkavien yrittäjien palveluja, matkailuelinkeinojen tukemista, sidosryhmäyhteistyötä, kunnan elinkeinotoimintaan liittyviä alueellisia ja paikallisia hankkeita, kunnan omistamien tonttien myyntiä neuvottelujen ja sopimusten valmistelun osalta ja niiden markkinointia.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Edellä lueteltujen palvelujen tuottaminen laadukkaasti ja aktiivisesti.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Kunnan vetovoimaisuuden lisääminen			
Valtuustokauden tavoite 2021 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Satama-alueen kehittäminen entistä vetovoimaisemmaksi matkailualueeksi yhteistyössä eri toimijoiden kanssa	Satamarinteen kaavan toimeenpanon jatkaminen ja kehittäminen tarvittavalla tavalla Satama-alueen palvelukokonaisuuden kehittäminen	Satama-alueen palveluiden määrän ja laadun kasvattaminen yhteistyössä yritysten kanssa Satamarinteen kaava-alueen aktiivinen markkinointi Matkaparkin kehittäminen ja markkinointi	Satama-alueen palveluiden määrää ei ole lisätty, mutta laatuun on yrittäjien kanssa panostettu. Satama-alueella pidettiin kaksi kehityskävelyä sidosryhmien kanssa. Markkinointi on ollut aktiivista. Vireillä kaavamuutos pientaloalueesta. Matkaparkkiin lisättiin puhtaan veden ottopiste ja septitankin tyhjennysmahdollisuus tulossa.

Houkuttelemme uutta yritystoimintaa kuntaan markkinoimalla tonttejamme, palveluitamme ja toimivia yhteyksiä.	Kunnan yritystonttien aktiivinen markkinointi ja markkinoinnin kehittäminen	Työpaikkojen määrä Uusien yritysten määrä Tonttien aktiivinen markkinointityö	Tontteja on aktiivisesti markkinoitu messuilla, kunnan verkkosivuilla, etuovi.com ja huutokaupat.com -sivustoilla.
Houkuttelevien asuin- ja elinympäristöjen kehittämisen koko kunnan alueelle	Tonttimyynnin jatkaminen ja kehittäminen	Myytyjen tonttien määrä, nettomuutto kuntaan	Vuonna 2023 on myyty kaksi oktonttia ja kolme määrääalaa. Nettomuutto on ollut positiivinen.
Myönteisen kuntakuvan ylläpitäminen ja vahvistaminen kaikessa toiminnassa	Verkostoitumisen jatkaminen ja kehittäminen	Yhteistyösuhteiden ja kumppanuuksien lisääntyminen	Myönteistä kuntakuvaa on lisätty tukemalla uusia tapahtumia, Pekko-päiviä sekä We are one-tapahtumaa. Kunnasta kertovaa kappaletta voi kuunnella Spotifysta sekä Youtubesta.
Ainutlaatuisten luonto- ja kulttuurikohteiden markkinointi ja kehittäminen matkailun, viihtymisen ja hyvinvoinnin lähteinä ympärivuotisesti	Kunnan aktiivinen markkinointi eri kanavien kautta	Kunnan näkyvyyden ja tunnettavuuden lisääntymisen erityisesti Pirkanmaan maakunnassa	Kuntaa on aktiivisesti markkinoitu messuilla, Tiktokissa, Instagramissa, Youtubessa, Facebookissa ja kunnan nettisivuilla. Kuuma kesäyö-kappale kertoo kunnasta ja luonnosta.

Elinvoimaohjelman viisi painopistealuetta ovat seuraavat: uusien asukkaiden houkutteleminen, luontomatkailun edistäminen, satama-alueen kehittäminen, ikäihmisten turvallista arkea tukevaa yritys- ja yhdistystoimintaa sekä nuoret Kuhmoisten kehittämässä. Elinvoimajaosto on seurannut/seuraa aktiivisesti ohjelman tavoitteita kokouksissaan. Elinvoimaohjelma tullaan päivittämään vuoden 2024 kevään aikana. Elinvoimaohjelman tarkoituksena on jalkauttaa hyväksytyt kuntastrategian tavoitteet ohjaamaan toimintaa.

Kuhmoisten kunta siirtyi osaksi kasvavaa ja kehittyvää Pirkanmaan talousaluetta vuoden 2021 alussa. Kunnan tunnettuuden lisääminen uuden maakunnan alueella, sekä verkostoituminen Pirkanmaan elinkeinoelämään, ovat edelleen merkittävimpiä talousarviovuoden 2024 painopistealueita.

Kuhmoisten kunta toimii aktiivisesti oman alueensa, sekä muiden kuntien ja maakuntien kanssa yhteisissä kehittämissankkeissa. Kunta osallistuu maakuntarajojen yli muun muassa valtatie 24 alueen kehittämiseen.

Satamarinteen asemakaava hyväksyttiin vuoden 2020 lopussa. Kaava yhdistää keskustan ja sataman yhdeksi kokonaisuudeksi, ja alueen rakentuessa, se huomioi muun muassa yritystoiminnan ja asumisen mahdollisuudet, sekä alueen virkistyskäytön. Alueen ensimmäinen tontti on myyty vuonna 2022. Kesällä 2020 valmistunut karavaanareiden matkaparkki on osaltaan vahvistanut sataman alueen vetovoimaa.

Aurinkorinteen asuinalueen rakentuminen käynnistyi vuoden 2023 aikana. Alueen kunnallistekniikka valmistui syksyllä 2022. Alueelta on myyty lokakuuhun 2022 mennessä neljä tonttia – yksi on enää myymättä. Alueen rakentuminen tuo kuntaan lisää asukkaita, lisää palveluiden kysyntää ja vahvistaa monipuolisesti alueen elinvoimaa.

Kunnan omistamien teollisuustilojen käyttöaste kohosi vuoden 2024 alussa, kun 24-halli vuokrattiin. Korkea käyttöaste, ja riittävä vuokrataso, lisäävät kunnan mahdollisuutta ylläpitää omistamia tiloja, ja tarjota eri yritysten tarpeisiin soveltuvaa vuokratilaa. Kunnanhallitus on tarkastellut vuokratasoa syksyn 2022 aikana.

Kunnan nettomuutto on ollut viimeiset kymmenen vuotta positiivinen. Kuntaan on siis muuttanut enemmän uusia asukkaita kuin täältä on muuttanut pois. Kunnan positiivinen nettomuutto onkin merkki kunnan elinvoiman vahvistumisesta ja ostovoiman säilymisestä. Syntyvyys: ennakkotilastojen mukaan Kuhmoisiin on syntynyt vuonna 2023 yhdeksän lasta. Kunnan asukasluku on Tilastokeskuksen ennakkotilastojen mukaan 2092 henkilöä vuoden 2023 lopussa.

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talous-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Elinkeinoelämän edistä-	talousarvio	arvio-	muutosten	31.12.2023		
minen	€	muutokset	jälkeen	€	€	%
		€	€			
Toimintatulot:						
Myyntitulot	450 300	-100 000	350 300	330 662,67	19 637,33	94,4 %
Maksutulot	100	0	100	969,00	0,00	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Vuokratulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	15 110	0	15 110	12 317,41	2 792,59	81,5 %
tulot yhteensä	465 510	-100 000	365 510	343 949,08	21 560,92	94,1 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-45 002	0	-45 002	-33 837,34	-11 164,38	75,2 %
Palvelujen ostot	-201 354	0	-201 354	-223 545,64	22 191,64	111,0 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 400	0	-4 400	-2 921,96	-1 478,04	66,4 %
Avustukset	-500	0	-500	-2 307,00	1 807,00	461,4 %
Vuokramenot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	-500	0	-500	-1 189,97	689,97	238,0 %
menot yhteensä	-251 756	0	-251 756	-263 801,91	12 046,19	104,8 %
TOIMINTAKATE (netto)	717 266	-100 000	617 266	80 147,17	537 118,55	13,0 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	465 510	-100 000	365 510	343 949,08	21 560,92	94,1 %
KOKONAISMENOT	-251 756	0	-251 756	-263 801,91	12 046,19	104,8 %
NETTO KUSTANNUS	213 754	-100 000	113 754	80 147,17	33 607,11	70,5 %

Terveydenhuolto ja sosiaalitoimi, oma toiminta (ei ostopalveluja)

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Oman toiminnan tulosalueeseen kuuluu tulona toimeentulotuen valtionosuus. Menoina sosiaali- ja terveystoimen siirtynyttä henkilöstöä koskevat eläkemenoperusteiset- ja varhemaksut. Työmarkkinatuen kuntaosuus maksetaan myös tulosalueen menoista.

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
SOTE, oma toiminta	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Maksutulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
tulot yhteensä	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-380 000	0	-380 000	-163 535,75	-216 464,25	43,0 %
Palvelujen ostot	-130 000	0	-130 000	-71 881,16	-58 118,84	55,3 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	0	0	0	-648,30	648,30	0,0 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
menot yhteensä	-510 000	0	-510 000	-236 065,21	-273 934,79	46,3 %
TOIMINTAKATE (netto)	-510 000	0	-510 000	-236 065,21	-273 934,79	46,3 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISMENOT	-510 000	0	-510 000	-236 065,21	-273 934,79	46,3 %
NETTO KUSTANNUS	-510 000	0	-510 000	-236 065,21	-273 934,79	46,3 %

Terveydenhuolto ja sosiaalitoimi, ostopalvelut Keuruu

Vastuhenkilö: Hallintojohtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kuhmoisten kunta on mukana ympäristöterveydenhuollon palveluiden (terveysvalvonta ja eläinlääkintä) osalta yhteistoiminta-alueella, jossa tehtävien hoitamisesta vastaa Keuruun kaupunki.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tavoitteena on turvata yhteistoiminta-alueella kustannustehokkaat, tarkoituksenmukaiset ja ympäristöterveydenhuollon palvelut.

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talousarvio-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
SOTE, ostopalvelut	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023	€	%
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	0	0	0	0	0	0,0 %
Maksutulot	0	0	0	0	0	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	0	0	0,0 %
tulot yhteensä	0	0	0	0	0	0,0 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	0	0	0	0	0	0,0 %
Palvelujen ostot	-64 265	0	-64 265	-57 640,44	-6 624,56	89,7 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
menot yhteensä	-64 265	0	-64 265	-57 640,44	-6 624,56	89,7 %
TOIMINTAKATE (netto)	-64 265	0	-64 265	-57 640,44	-6 624,56	89,7 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISMENOT	-64 265	0	-64 265	-57 640,44	-6 624,56	89,7 %
NETTO KUSTANNUS	-64 265	0	-64 265	-57 640,44	-6 624,56	89,7 %

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
YLEISHALLINTO	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
YHTEENSÄ	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	450 300	-95 320	354 980	339 544,95	15 435,05	95,7 %
Maksutulot	3 100	0	3 100	2 102,90	997,10	67,8 %
Tuet ja avustukset	74 180	131 350	205 530	205 039,78	490,22	99,8 %
Muut tulot	15 110	0	15 110	83 390,48	-68 280,48	551,9 %
tulot yhteensä	542 690	36 030	578 720	630 078,11	-51 358,11	108,9 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-917 896	-49 500	-967 396	-668 367,40	-299 028,56	69,1 %
Palvelujen ostot	-864 799	0	-864 799	-920 538,11	55 739,11	106,4 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-25 350	-18 700	-44 050	-43 026,69	-1 023,31	97,7 %
Avustukset	-145 500	0	-145 500	-96 814,90	-48 685,10	66,5 %
Muut menot	-16 420	-78 800	-95 220	-73 278,68	-21 941,32	77,0 %
menot yhteensä	-1 969 965	-147 000	-2 116 965	-1 802 025,78	-314 939,18	85,1 %
TOIMINTAKATE (netto)	-1 427 275	183 030	-1 538 245	-1 171 947,67	-366 297,29	76,2 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset						
Tulot	8 111 275	185 000	8 296 275	8 260 724,02	35 550,98	99,6 %
Menot	-34 200	0	-34 200	-235 590,19	201 390,19	688,9 %
KOKONAISTULOT	8 653 965	221 030	8 874 995	8 890 802,13	-15 807,13	100,2 %
KOKONAISMENOT	-2 004 165	-147 000	-2 151 165	-2 037 615,97	-113 548,99	94,7 %
NETTO KUSTANNUS	6 649 800	74 030	6 723 830	6 853 186,16	-129 356,12	101,9 %

SIVISTYSTOIMEN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2023

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Vastuhenkilö: Sivistystoimenjohtaja

Sivistystoimen toiminta-ajatus:

Sivistystoimi vastaa varhaiskasvatus-, opetus-, ruoka- ja elämänlaatupalvelujen järjestämisestä. Sivistystoimen toiminnan suuntaamiseen vaikuttavat palvelujen kysyntä, toimintaympäristö, toimintaa ohjaava lainsäädäntö sekä valtakunnalliset linjaukset. Sivistystoimen palvelut edistävät kuntalaisten hyvinvointia ja sosiaalisten verkostojen kehittymistä sekä tukevat elämänhallintaa elämän eri vaiheissa. Sivistyspalvelut vaikuttavat vetovoimatekijänä kunnan elinvoimaan.

Sivistystoimen tehtävänä on kasvua, oppimista ja osallisuutta edistämällä vahvistaa hyvinvointia sekä osaamista turvallisuudessa ja kehittyvässä toimintaympäristössä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on sivistynyt, aktiivinen ja osallistuva kansalainen, joka ottaa vastuun omasta ja muiden hyvinvoinnista sekä elinympäristöstä.

Varhaiskasvatus

Vastuhenkilö: Varhaiskasvatuksen esihenkilö

Tehtävän toiminta-ajatus:

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia. Varhaiskasvatus tarjoaa lapselle turvallisen, kehitykselle ja oppimiselle suotuisan kasvuympäristön. Arvonamme on hyvinvoiva lapsi, jonka yksilöllisyys ja osallisuus ovat vahvasti läsnä arjessamme.

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain mukaista perusopetuksen oppilaille suunnattua ohjattua toimintaa, jonka kokonaisuudesta kunta vastaa. Perusopetuslain mukaisesti Opetushallitus päättää aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteista ja keskeisistä sisällöistä antamalla toimintaa varten perusteet.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Varhaiskasvatuspalveluita tarjotaan kunnallisessa päiväkodissa, perhepäivähoidossa sekä koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintana. Varhaiskasvatuspalveluihin kuuluvat myös vuoroahoito, varhaiserityiskasvatus, perheille maksettava kodinhoidontuki sekä kotihoidontuen kuntalisä. Kotihoidon tuen kuntalisää maksetaan perheelle, jossa hoidetaan kotona yhtä tai useampaa alle 3-vuotiasta lasta.

Varhaiskasvatusta ohjaavana asiakirjana toimivat varhaiskasvatuslaki 540/2018 ja Opetushallituksen laatima varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, jonka pohjalta paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma on hyväksytty v. 2022. Suunnitelma tukee esihenkilöiden ja henkilöstön ammatillista ja pedagogisesti tietoista toimintaa.

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan varhaiskasvatuslain mukaisesti jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman avulla asetetaan yhteisiä tavoitteita ja sovitaan yhdessä siitä, miten kunkin lapsen yksilöllistä kehitystä, oppimista ja hyvinvointia edistetään.

Varhaiskasvatuslaki painottaa lasten ja perheiden osallisuutta toiminnan suunnittelussa, toteutuksessa ja arvioinnissa. Huoltajalle järjestetään mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Varhaiskasvatuslaki edellyttää riittävän henkilöstöresurssin varaamista suhteessa lasten lukumäärään – myös ennakoitavissa olevien poikkeamien varalle. Talousarviovuonna 2023 ammattitaitoisen kasvatus- ja hoitohenkilöstön lain mukainen määrä varmistetaan määräaikaisia työntekijöitä palkkaamalla. Lisäksi lisääntyneen vuorohoidon tarpeen sekä ennakoitavissa olevien poikkeamien (vuosilomat, koulutukset, tasoittumisvapaat) varalle varataan tarvittavat henkilöstöresurssit etukäteen lain edellyttämällä tavalla.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen edellyttää kahden määräaikaisen, osa-aikaisen työntekijän resurssin. Varhaiskasvatuksen erityisopettajan palvelutarve on lisääntynyt, ja ostopalvelun sijaan tehtävään on saatu rekrytoitua määräaikainen henkilö.

Varhaiskasvatukseen on myönnetty valtionavustuksia toimintavuodelle 2023 varhaiskasvatuslain uudistusten tukemiseen sekä digitaalisten oppimisympäristöjen kehittämiseen. Saaduilla avustuksilla on täydennetty henkilöstöresursseja edellä mainitulla tavalla sekä hankittu koulutusta ja edistetty digitaitoja.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.	Laadukkaan koulupolun ylläpitäminen ja kehittäminen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen.	Varhaiskasvatuksen käyttöaste Asiakastytyväisyyskyselyt Ruokakasvatuksessa hyödynnetään Nykytila.fi – itsearviointityökalua Kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöönotto	1.1.-31.12. käyttöaste vaihdellut päivittäisellä tasolla 30-96%, vaihtelevuuteen vaikuttaa lasten läsnäolot, sairastavuus, vuoroahoito. Laadukas varhaiskasvatus on pystytty toteuttamaan riittävällä henkilöstöresursseilla. Asiakastytyväisyyskysely järjestetty vanhemmille toukuussa varhaiskasvatuksen arviointityökalun, Valssin arvioinnin pohjalta. Arvioinnin kohteena henkilöstön ja lasten välinen vuoroahoitus. Kyselyn tulokset viety tiedoksi siv.lautakunnalle. Nykytilan arviointi tehty marraskuussa 2023. Lapsia osallistavaa kulttuuria on ollut suunnitelman mukaisesti paljon tarjolla: katutaidetta, sirkustaidetta, konsertteja metsätyöpaja, filmifestivaalit, yhteistyöprojekti paikallisen taitelijan kanssa.
Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä	Henkilöstön työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen	Toimintakauden arviointi	Kuhmoisten varhaiskasvatus mukana varhaiskasvatuksen arviointityökalun Valssin pilotti kokeilussa. Tämän kevään arvioitava kohteena henkilöstön ja lasten välinen vuoroahoitus. Toimintaa on arvioitu viikoittaisissa ryhmien

		Henkilöstön pedagogisen osaamisen ylläpitäminen	<p>tiimeissä, henkilöstökokouksissa ja toukokuun arviointipäivässä. Arvioinnista tehty kehittämissuunnitelma seuraavaa toimintakautta 2023-2024 varten.</p> <p>Henkilöstö on osallistunut aktiivisesti Eduhousen teams-koulutuksiin. Kevään koulutukset ovat painottuneet digipedagogiikkaan. Lisäksi varhaiskasvatuksen opettajat ovat saaneet koulutusta kolmiportaisen tuen toteuttamiseen sekä arviointityökalun (Valssin) käyttöönottoon.</p>
--	--	---	--

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama	Toteutuma
Varhaiskasvatus	€	arvio-	€	€	€	%
		muutokset				
Toimintatulot:						
Myyntitulot	0	0	0	500,00	-400,00	
Maksutulot	39 000	0	39 000	43 589,26	-4 589,26	111,8 %
Tuet ja avustukset	84 000	26 000	110 000	61 975,66	48 024,34	56,3 %
Muut tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
tulot yhteensä	123 000	26 000	149 000	106 064,92	43 035,08	71,2 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-614 820	-29 000	-643 820	-707 733,37	63 913,56	109,9 %
Palvelujen ostot	-18 490	-3 000	-21 490	-30 043,13	8 553,13	139,8 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-10 350	-3 000	-13 350	-17 702,92	4 352,92	132,6 %
Avustukset	-54 000	0	-54 000	-45 715,61	-8 284,39	84,7 %
Vuokramenot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	0	0	0	-4 896,71	-1 972,13	
menot yhteensä	-697 660	-35 000	-732 660	-806 091,74	73 431,93	110,0 %
TOIMINTAKATE (netto)	820 660	61 000	881 660	-700 026,82	1 581 686,63	-79,4 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-7 620	0	-7 620	0,00	-7 620,00	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	123 000	26 000	149 000	106 064,92	42 935,08	71,2 %
KOKONAISMENOT	-705 280	-35 000	-740 280	-806 091,74	65 811,93	108,9 %
NETTO KUSTANNUS	-582 280	-9 000	-591 280	-700 026,82	108 747,01	118,4 %

Yhtenäiskoulu

Vastuhenkilö: Rehtori

Tehtävän toiminta-ajatus:

Esi- ja perusopetus on osa koulutuksen perusturvaa, jolla on sekä kasvatus- että opetustehtävä. Sen tehtävänä on toisaalta tarjota yksilölle mahdollisuus hankkia yleissivistystä ja suorittaa oppivelvollisuus ja toisaalta antaa yhteiskunnalle väline kehittää sivistyksellistä pääomaa sekä lisätä yhteisöllisyyttä ja tasa-arvoa. Esi- ja perusopetus mahdollistaa monipuolisen kasvun, oppimisen ja terveen itsetunnon kehittymisen, jotta oppilas voi hankkia elämässä tarvitsemiin tietoja ja taitoja. Perusopetus antaa valmiudet jatko-opintoihin ja valmiudet toimia osallistuvana kansalaisena demokraattisessa yhteiskunnassa. Opetus tukee jokaisen oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä sekä äidinkielen kehitystä. Tavoitteena on myös herättää halu elinikäiseen oppimiseen.

Lukio jatkaa perusopetuksen opetus- ja kasvatustehtävää. Lukiokoulutuksen tehtävänä on antaa laaja-alainen yleissivistys, valmistaa opiskelijat ylioppilastutkintoon sekä antaa riittävät valmiudet lukion oppimäärään perustuviin jatko-opintoihin. Lukio antaa valmiuksia vastata yhteiskunnan ja ympäristön haasteisiin sekä taitoja tarkastella asioita eri näkökulmista

Yhtenäiskoulun (esi- ja perusopetus sekä lukio) tehtävänä on tarjota monipuolinen, laadukas, virikkeinen sekä turvallinen oppimisympäristö pätevän henkilökunnan turvin, voimassa olevien opetussuunnitelmien mukaan kohtuullisen ko-koisissa opetusryhmissä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhtenäiskoulussa opiskellaan Opetushallituksen määrittämien opetussuunnitelmien perusteiden mukaisesti. Opetussuunnitelmien lisäksi toimintaa ohjaa yhtenäiskoulun lukuvuosisuunnitelma, jossa henkilöstö asettaa painopistealueet lukuvuodelle. Oppisisältöjen ohella koulussa painotetaan taitojen oppimista ja vuorovaikutteista työskentelyä. Uusi koulurakennus on otettu käyttöön vuoden alusta alkaen, ja sinne on siirtynyt vuosiluokkien 5—9 ja lukion opetus, hallinto ja opiskeluhoito.

Lukuvuoden 2022-2023 painotettava opetussuunnitelman kokonaisuus on *Kestävän elämäntavan välttämättömyys*. Kestävä elämäntapa on tarkoitus saada osaksi koulun arkea (esim. roskien lajittelu, kierrätys, oman ympäristön siisteystä huolehtiminen, energia-agentit ja kierrätysmateriaalien käyttö).

Oman lukion säilyttäminen osana yhtenäiskoulua on kunnalle vetovoimatekijä. Lukion markkinointia jatketaan aktiivisesti mm. sosiaalisessa mediassa ja lehdistössä sekä uusien nettisivujen kehittämällä.

Yhtenäiskoululle on myönnetty valtionavustuksia lukuvuodelle 2022—2023 tasa-arvon ja opetuksen laadun edistämiseen sekä Kuhmoisissa kuultua – Harrastamisen Suomen mallin toimeenpanoon. Saaduilla avustuksilla on turvattu henkilöstöresurssia ja mahdollistettu jokaiselle lapselle ja nuorelle mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän yhteydessä.

Opiskeluhoito järjestetään monialaisena yhteistyönä Pirkanmaan hyvinvointialueen kanssa. Maakunnallista yhteistyötä tehdään mm. Ylä-Pirkanmaan kuntien kanssa Oikeus oppia –verkostossa ja Pirkanmaan oppilaanohjauksen kehittämishankkeessa.

Mikäli koronapandemia aiheuttaa edelleen huomioitavaa koulupäivien järjestelyissä, vastataan tarpeisiin mahdollisimman hyvin huomioiden paikallinen tilanne. Koululle on laadittu varautumissuunnitelma.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.	Laadukkaan koulupolun ylläpitäminen ja kehittäminen sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen.	<p>Pitkillä välitunneilla tarjotun ohjatun toiminnan määrä</p> <p>Kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastukset</p> <p>Ruokakasvatuksessa hyödynetään Nykytila.fi – itsearviointityökalua</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman käyttöönotto</p> <p>Lukion jaksopalautteen kehittäminen</p>	<p>Keskipäivän pitkillä välitunneilla oppilaille on ollut tarjolla runsaasti erilaista kerhotoimintaa sekä läksyparkki. Näitä on hyödynnetty kiitettävästi. Lukuvuoden 2023—2024 alusta pitkillä välitunneilla on edelleen ollut kerhotoimintaa, mutta suurin osa on toteutettu keski- viikkoiltapäivisin. Kerhojen lukumäärä on ollut noin 15. Osallistuminen on ollut aktiivista. Kerhotoimintana on myös järjestetty laskettelureissuja, sirkuskoulua, kuplafutista, parkouria ym.</p> <p>Työterveyden työpaikkaselvitys tehtiin loppuvuodesta 2022, ja lisätoimenpiteenä työterveys selvitti sisäilmaoireilua erityisesti A- ja C-rakennuksissa. C-rakennuksessa suoritettiin tutkimuksia, joiden perusteella kesällä 2023 tehtiin korjaustoimenpiteitä. Tilannetta C-rakennuksessa seurataan, koska muutama henkilö oireilee edelleen. A-rakennuksessa kokolattiamatot ovat ongelmana.</p> <p>Ei tehty lukuvuonna 2022—2023 ruokapalveluvastaavan siirryttyä muihin tehtäviin. Toteutettu joulukuussa 2023.</p> <p>Kulttuurikasvatussuunnitelman toteuttaminen keväällä sisälsi (pl. liikuntapahtumat) kaikille</p>

			<p>kouluasteille tapahtumia liittyen musiikkiin, kuvataiteeseen, taide- ja kulttuurihistoriaan, näyttämötaiteeseen, arkkitehtuuriin ja käsi-työhön.</p> <p>Ratsastusopinnoista kerätty keväällä palautetta opiskelijoilta ja opettajilta; kehityskeskustelut pariin otteeseen ratsastusopettajien kanssa. Lisäksi kaikkia opettajia ohjeistettu aktiiviseen palautteen keräämiseen oppilailta ja opiskelijoilta.</p>
Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä.	Henkilöstön työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen	<p>Lukuvuoden arviointi</p> <p>Koulutuspäivien määrä</p>	<p>Lukuvuoden toiminnan arviointikyselyn tulokset olivat varsin positiivisia. Uuden lukuvuoden kehittämis-kohteiksi valittiin vastausten perusteella tasapuolinen kohtelu, kiireetön ilmapiiri sekä positiivinen vuorovaikutus.</p> <p>Noin 1,8 koulutuspäivää/henkilö. Lisäksi muutama opettaja ja koulunkäynninohjaaja ovat suorittaneet pitkäkestoisia (arvosana-, oppisopimus-) koulutuksia.</p>
Tarjoamme houkuttelevan asuin- ympäristön ja kunnan asukasmäärä sekä tunnettavuus kasvaa.	Houkuttelevien asuin- ja elinympäristöjen kehittämisen koko kunnan alueelle.	<p>Lukion markkinoinnin näkyvyys sisäisesti ja ulkoisesti</p> <p>Lukiolaisten yhteisöllisyyden ja ryhmäytymisen edistämisen ja keskeyttämisen ehkäisy</p>	<p>Facebook, Instagram, blogi, uudistetut paperiesitteet, lehtimainontaa, ravimainontaa, koulun esittely kiinnostuneille, Jämsän yhteishakutapahtumaan osallistuminen.</p> <p>Yhteisiä tapahtumia. Erilaisten hyvinvointituokioiden pitäminen luokissa yhteistyössä kunnan nuoriso-ohjaajan ja srk:n nuorisotyönohjaajan kanssa tavoitteena mm. resilienssin vahvistaminen ja ryhmädynamiikan tukeminen. Työtä runsaasti myös yksilötasolla.</p>

			Tutortoiminnan käynnistäminen; toiminta ollut aktiivista.
--	--	--	---

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talous-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Yhtenäiskoulu	talousarvio	arvio-	muutosten	31.12.2023		
	€	muutokset	jälkeen	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	0	0	0	14 183,53	-14 183,53	0,0 %
Maksutulot	0	0	0	1 543,28	-1 543,28	0,0 %
Tuet ja avustukset	35 000	85 000	120 000	91 546,57	28 453,43	76,3 %
Vuokratulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	150,00	-150,00	0,0 %
tulot yhteensä	35 000	85 000	120 000	107 423,38	12 576,62	89,5 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-1 863 127	0	-1 863 127	-1 755 830,54	-107 296,38	94,2 %
Palvelujen ostot	-376 850	-80 000	-456 850	-505 223,28	48 373,28	110,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-58 250	0	-58 250	-72 206,06	13 956,06	124,0 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	-19 900	0	-19 900	-19 943,87	43,87	100,2 %
menot yhteensä	-2 318 127	-80 000	-2 398 127	-2 353 203,75	-44 923,17	98,1 %
TOIMINTAKATE (netto)	-2 283 127	5 000	2 518 127	-2 245 780,37	4 763 907,29	-89,2 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	35 000	85 000	120 000	107 423,38	12 576,62	89,5 %
KOKONAISMENOT	-2 318 127	-80 000	-2 398 127	-2 353 203,75	-44 923,17	98,1 %
NETTO KUSTANNUS	-2 283 127	5 000	-2 278 127	-2 245 780,37	57 499,79	98,6 %

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esihenkilö: Sivistystoimenjohtaja, kirjasto- ja kulttuuripalvelujen esihenkilö (kirjastot, kotiseutumuseo, Riihigalleria)

Tehtävän toiminta-ajatus:

Elämänlaatupalvelujen tehtävänä on tarjota mahdollisuudet elämysten ja virkistyksen kokemiseen sekä hyvinvoinnin ylläpitämiseen jokaiselle kuntalaiselle.

Kirjaston ydintehtävänä on kaikkien kuntalaisten lukutaitojen edistäminen tarjoamalla ajantasaista, uudistuvaa ja nykyaikaisia tiedontarpeita vastaavaa kirjasto- ja tietopalvelua kuntalaisille ja kunnassa asioiville asiakkaille. Kulttuuritoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia virkistykseen ja elämyksiin järjestämällä erilaisia tapahtumia, elokuvia ja matkoja sekä ylläpitäen näyttely- ja museotoimintaa. Lisäksi toimiala tuottaa musiikki- ja työväenopistopalveluja ostopalveluna.

Liikuntatoimen tehtävänä on tarjota kuntalaisille mahdollisuuksia ylläpitää hyvinvointia ja lisätä fyysistä vireyttä monipuolisten palvelujen avulla. Liikuntatoimi vastaa liikuntapaikoista ja liikunnanohjauksesta. Nuorisotoimen tehtävänä on tukea nuorten kasvua sekä tarjota nuorille monipuolisia vapaa-ajan palveluja. Nuorisotoimi ylläpitää nuorisotiloja sekä järjestää tapahtumia ja leirejä.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Palvelualueella investoidaan edelleen liikuntapaikkojen ylläpitoon ja kirjaston toimintaan. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen haetaan valtionavustuksia, joilla toimintaa kohdistetaan niin lapsiin, nuoriin kuin aikuisiin kuntalaisiin. Myös liikuntapaikkarakentamiseen kiinnitetään edelleen huomioita.

Nuorisotoimen toimintamuotoja kehitetään rohkeasti vastaamaan nuorten tarpeita. Nuoriso-ohjaaja toimii tehtäviensä ohella nuorisovaltuuston ohjaustehtävässä. Etsivää nuorisotyötä järjestetään yhteistyössä Työvalmennussäätiö Avituksen kanssa.

Kirjasto- ja kulttuuripalveluja kehitetään esihenkilön johdolla. Vuonna 2019 voimaan tullut uusi laki kuntien kulttuuritoiminnasta ohjaa kehitystä. Kirjaston palvelua kehitetään Pop up -toiminnalla sekä yhteistyön tiivistämisellä varhaiskasvatuksen ja yhtenäiskoulun kanssa. Kulttuuritoimi koordinoi maakunnallista kulttuurihyvinvointisuunnitelmaa Kuhmoisten osalta. Kulttuuritoimi tekee yhteistyötä paikallisten järjestöjen kanssa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Kuhmoinen on virikkeellinen asuinpaikka, joka houkuttelee kuntaan uusia asukkaita hyvinvointia tukevien ja laadukkaiden palvelujen avulla			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
<p>Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin.</p>	<p>Palveluiden ja sujuvan asiointin kehittäminen digitalisaatiota hyödyntäen</p> <p>Asukkaiden osallistumismahdollisuuksien ja yhteistyön lisääminen palveluiden kehittämisessä.</p> <p>Ikäihmisten toimintakyvyn ja aktiivisen arjen ylläpitäminen.</p> <p>Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen</p>	<p>Asiakastyytyväisyyskyselyt ja asiakasmäärät</p> <p>Digituki, verkkokirjasto, e-aineisto, omatoimiasioinnit määrät</p> <p>Nuorisovaltuuston kokoukset /aloitteet</p> <p>Liikuntaneuvonnan asiakasmäärät ja ryhmät</p> <p>Lasten ja nuorten liikuntaaktiivisuuden raportointi</p>	<p>Kunnallisen nuorisotyön osaamiskeskus Kanuuna toteutti asiakaskyselyn nuorille, aikuisille ja nuorisopalvelujen kumppaneille. Nuorisotilassa kävijöitä 981, leirien osallistujamäärä 74 henkilöä, tapahtumat ja retket 469 osallistujaa.</p> <p>Kirjaston tiedotusta palveluista ja asiakaskoulutuksia on lisätty edelleen kevään aikana (mm. verkkokirjasto käyttöön on opastettu, paikallislehdessä ilmestyy kirjastopalveluiden tiedotuspalsta). Kirjaston lainamäärät, kirjastokäynnit sekä omatoimiasioinnin määrä ovat lisääntynyt tasaisesti. Digitukea on alkuvuoden aikana tarjottu myös pienissä lähikirjastoissa. Asiakastoi-veita tilojen ja palveluiden kehittämisessä sekä tapahtumatoiminnassa on toteutettu (mm. tuulikaapin kierrätysärry, seniorituoli, musiikki- ja runoilaisuudet kirjastolla sekä teatteriretki Tampereelle).</p> <p>Nuorisovaltuuston kokouksia 8 kpl. Liikuntaneuvonnassa kävi 25 henkilöä ja eri liikuntaryhmiä toimi 9; lisäksi 6 uimakoulu-ryhmää. Kuntoportaita noustiin 2563 kertaa ja frisbeeradalla heitettiin 440 kierrosta syys-joulukuussa.</p>

		Kulttuurihyvinvointitarjottimen kehittäminen yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa	Pirkanmaan Kuppihankkeen puitteissa on osallistuttu Lähi-tori-toimintaan.
Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä.	Työntekijöiden työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen.	Koulutuspäivien määrä Työhyvinvointitesti /Palautuslaskuri	Liikuntatoimi: 4 koulutuspäivää, nuorisohjaaja 8. Kirjaston henkilökunta on osallistunut aktiivisesti koulutuksiin ja verkostomaiseen yhteistyöhön PiKe -kirjastojen kesken. Työhyvinvointitesti on tehty tarvittaessa.

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talousarvio-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Elämänlaatu palvelut	talousarvio	muutokset	muutosten	31.12.2023		
	€	€	jälkeen	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	15 950	0	15 950	10 614,44	5 335,56	66,5 %
Maksutulot	11 900	0	11 900	19 671,52	-7 771,52	165,3 %
Tuet ja avustukset	16 500	9 000	25 500	22 126,81	3 373,19	86,8 %
Vuokratulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	1 500	0	1 500	2 753,39	-1 253,39	0,0 %
tulot yhteensä	45 850	9 000	54 850	55 166,16	-316,16	100,6 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-351 119	-26 000	-377 119	-378 781,08	1 661,70	100,4 %
Palvelujen ostot	-78 530	0	-78 530	-134 291,37	55 761,37	171,0 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-66 960	0	-66 960	-72 265,23	5 305,23	107,9 %
Avustukset	-5 500	0	-5 500	-2 523,12	-2 976,88	45,9 %
Muut menot	-3 500	0	-3 500	-6 351,01	2 851,01	181,5 %
menot yhteensä	-505 609	-26 000	-531 609	-594 211,81	62 602,43	111,8 %
TOIMINTAKATE (netto)	-459 759	-17 000	-476 759	-539 045,65	62 286,27	113,1 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-18 320	0	-18 320	-27 242,79	8 922,79	148,7 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	45 850	9 000	54 850	55 166,16	-316,16	100,6 %
KOKONAISMENOT	-523 929	-26 000	-549 929	-621 454,60	71 525,22	113,0 %
NETTO KUSTANNUS	-478 079	-17 000	-495 079	-566 288,44	71 209,06	114,4 %

Ruokapalvelut

Vastuuhenkilö: Ruokapalveluesihenkilö

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnallisten ruokapalvelujen tuottaminen on lailla ja asetuksilla säädeltyä toimintaa. Ruokapalvelujen tehtävänä on palvella asiakkaitaan maukkailla ja terveellisillä aterioilla. Ruokapalveluilla on kaksi valmistuskeittiötä, jotka tuottavat palvelunsa taloudellisesti, tehokkaasti ja joustavasti. Ruokapalvelussa käytettävät elintarvikkeiden sopimustuotteet on kilpailutettu Hanselin toimesta (ent. Kuntahankinnat). Tuoretuotteita ja lähiruokaa käytetään mahdollisuuksien mukaan.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Ruokapalvelu tuottaa Kuhmoisten toimipisteiden asiakkaiden ja henkilöstön ateriapalvelut:

- Päiväkodin ateriat
- Koululounaan ja välipalan

Keittiöt valmistavat ravitsemussuosituksen mukaista ruokaa. Suositukset toteutuvat, mikäli kaikki aterian osat syödään. Ruokalistasuunnittelun lähtökohtana ovat Sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymät ja Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamat suomalaiset ravitsemussuositukset: Syödään yhdessä – ravitsemussuositus varhaiskasvatukseen, kouluruokailun ravitsemussuositukset, toisen asteen opiskelijaruokailusuositus, ikääntyneiden ravitsemussuositukset sekä ravitsemushoito-opas.

Ruokatuotantoa ohjataan Jamix atk-ohjelmalla, joka ilmaisee tuotantoerälistat, ravintoarvot ja kustannukset.

Toiminta vuoden 2023 aikana

Keittiöllä työskenteli kolme vakinaista kokkia; päiväkodin kokki irtisanoutui syyskuussa. Elo-syyskuusta alkaen päiväkodilla ja päiväkodin filiaalissa seurakuntakodilla perehtyi oppisopimuksella kaksi ukrainalaista laitospulaisen tehtäviin. Lokakuusta alkaen kaikki kunnan ateriat valmistettiin yhtenäiskoulun keittiöllä, ja ateriat kuljetti päiväkodille ja seurakuntakodin lapsiryhmälle paikallinen yrittäjä.

Vuoden mittaan koulun ja päiväkodin keittiöille tehtiin Oiva-tarkastukset ja ne saivat Oivahymyn, eli keittiöt toimivat viranomaistarkastusten vaatimusten mukaisesti kiitettävällä tasolla. Lähiruokaa ostettiin vuoden aikana paikallisilta tarjoajilta, mm. vihanneksia, sieniä, kananmunia ja marjoja. Perinteinen henkilökunnan jouluaateria tarjottiin kunnan henkilökunnalle yhtenäiskoululla joulukuussa koulun jouluruokailun yhteydessä.

Vuoden aikana ruokapalvelujen toimintaa leimasi henkilöstön jaksamiseen liittyvät kysymykset, koska Päijännekodin ruokapalveluhenkilöstön ja -esihenkilön siirtyminen Pirkanmaan hyvinvointialueelle vuoden alussa jätti kunnan ruokapalvelutuotannon haavoittuvaiseksi. Lisätyövoiman hankkiminen turvasi tuotannon ylläpidon.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Valtuustokauden tavoite 2022 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin	Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen	Kouluruokadiplomi ja Oiva-raportit Koululaiskysely vuosittain	Diplomit saatu molemmille keittiöille Laadun arviointia on tehty ruokailun ja ruokakasvatuksen nykytilan arviointityökalulla

		Lähiruoan monipuolinen hyödyntäminen	Lähiruokaa mm. (marjoja ja sieniä) ostettu pakkaseen
Mahdollistamme vakaalla taloudella, hyvinvoivalla henkilöstöllä ja yhdessä tekemisellä	Työntekijöiden työhyvinvointiin ja ajantasaiseen osaamiseen panostaminen	Koulutuspäivien määrä Työhyvinvointitesti /Palautumislaskuri	Useita teams koulutuksia henkilöstölle. Ei tehty

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talous-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Ruokapalvelut	talousarvio	arvio-	muutosten	31.12.2023		
	€	muutokset	jälkeen	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	4 500	0	4 500	3 955,89	544,11	87,9 %
Maksutulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Tuet ja avustukset	2 500	2 500	5 000	5 191,52	-191,52	103,8 %
Vuokratulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
tulot yhteensä	7 000	2 500	9 500	9 147,41	352,59	96,3 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-146 960	0	-146 960	-146 662,34	-298,02	99,8 %
Palvelujen ostot	-1 600	0	-1 600	-5 353,85	3 753,85	334,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-68 950	-4 500	-73 450	-84 511,11	11 061,11	115,1 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	-1 300	0	-1 300	-1 328,63	28,63	102,2 %
menot yhteensä	-218 810	-4 500	-223 310	-237 855,93	14 545,57	106,5 %
TOIMINTAKATE (netto)	-211 810	7 000	-213 810	-228 708,52	14 898,16	107,0 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-2 380	0	-2 380	0,00	-2 380,00	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	7 000	2 500	9 500	9 147,41	352,59	96,3 %
KOKONAISMENOT	-221 190	-4 500	-225 690	-237 855,93	12 165,57	105,4 %
NETTO KUSTANNUS	-214 190	7 000	-216 190	-228 708,52	12 518,16	105,8 %

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	20 450	0	20 450	29 253,86	-8 803,86	143,1 %
Maksutulot	50 900	0	50 900	64 804,06	0,00	0,0 %
Tuet ja avustukset	138 000	122 500	260 500	180 840,56	79 659,44	69,4 %
Muut tulot	1 500	0	1 500	2 903,39	0,00	0,0 %
tulot yhteensä	210 850	122 500	333 350	277 801,87	55 548,13	83,3 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-2 976 026	-55 000	-3 031 026	-2 989 055,09	-41 971,38	98,6 %
Palvelujen ostot	-475 470	-83 000	-558 470	-675 524,05	117 054,05	121,0 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-204 510	-7 500	-212 010	-246 685,32	34 675,32	116,4 %
Avustukset	-59 500	0	-59 500	-48 238,73	0,00	0,0 %
Muut menot	-24 700	0	-24 700	-32 520,22	7 820,22	131,7 %
menot yhteensä	-3 740 206	-145 500	-3 885 706	-3 992 023,41	106 316,94	102,7 %
TOIMINTAKATE (netto)	-3 529 356	-23 000	-3 552 356	-3 714 221,54	161 865,07	104,6 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-28 320	0	-28 320	-27 242,79	-1 077,21	96,2 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	210 850	122 500	333 350	277 801,87	55 548,13	83,3 %
KOKONAISMENOT	-3 768 526	-145 500	-3 914 026	-4 019 266,20	105 239,73	102,7 %
NETTO KUSTANNUS	-3 557 676	-23 000	-3 580 676	-3 741 464,33	160 787,86	104,5 %

TEKNISEN TOIMEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN 2023

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Teknisen toimen päätehtävä on huolehtia Kuhmoisten kunnan fyysisen ympäristön toimivuudesta ja turvallisuudesta. Tekninen toimi vastaa siitä, että kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut ja lakisääteiset rakennusvalvonnan viranomaispalvelut toimivat kuntalaisten tarpeiden mukaisesti.

Teknisen toimeen sijoittuvan teknisen lautakunnan tavoitteena on huolehtia yhdyskunnan toiminnan ja kehittämisen edellyttämistä toimenpiteistä, kuten suunnittelu-, rakentamis-, käyttö- ja kunnossapitotehtävistä. Teknisen toimen tavoitteena on turvata elämisen taso kunnan kaikilla alueilla.

Kuhmoisten kunnan tekninen lautakunta huolehtii kunnan kiinteistöomaisuuden, infra-omaisuuden (vesi, viemäri ja kaukolämpö) hallinnasta ja kunnossapidosta sekä katualueiden ja kaavateiden, leikkipuistojen, viheralueiden, yleisten alueiden kuten uimarantojen, laitureiden sekä puistometsien huoltamisesta ja hoitamisesta sekä niiden suunnitelmista ja rakentamisesta.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Investointien toteutus			
Valtuustokauden tavoite 2021 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Vastuullisen toiminnan edistäminen ja ympäristönäkökulmien huomioiminen päätöksenteossa	Jätevedenpuhdistamon saneeraus	Laitoksen vaatimustenmukainen toiminta	50 %
Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin	Liikuntasalin aulatiilojen rakentaminen	Toteutuminen	99 %
Houkuttelevien asuin- ja elinympäristöjen kehittäminen koko kunnan alueella	Satamarinteen infran rakentaminen	Toteutuminen	100 %

Perustelut: Koko Teknisen toimen tehtäväkentän toiminta-ajatuksen suunnitelman mukainen toteuttaminen vuoden 2023 henkilöresursseilla hyvin on ollut haasteellista ja haavoittuvaa johtuen henkilöstön vaihtuvuudesta ja ajoittaisesta vajuudesta. Henkilöresurssien vajuus tunnistettiin ja toimenpiteet tilanteen korjaamiseksi käynnistettiin jo vuonna 2022. Vuoden 2023 alusta aloitti kokonaikainen rakennustarkastaja ja 1.7.2023 perustettiin ja täytettiin ympäristösihteerin virka. Laitostoimintaan jätevedenpuhdistamolle vahvistettiin henkilöresursseja, ettei jouduta ostopalvelujen jatkuvaan hankkimiseen. Loppuvuodesta 2023 tekniseltä toimelta irtisanoutui tekninen johtaja, ympäristösihteerin ja jäte-neuvoja, mikä hankaloitti toimintaa. Uudet aloittivat tammikuussa 2024. Henkilöstön toimenkuvia tarkennettiin resurssimuutosten myötä.

Kaavoitus ja maankäyttö

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja. Kaavoitukseen ja maankäyttöön liittyvien valmistelutehtävien vastuuhenkilönä toimii rakennustarkastaja.

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kaavoituksen ja maankäytön tavoitteena on kehittää ja ylläpitää toimivaa kuntakeskusrakennetta sekä elinvoimaista maaseutua ja loma-asumisympäristöä. Tavoitteena on pystyä tarjoamaan tontteja eri tahojen tarpeisiin.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yhdyskuntasuunnittelussa otetaan huomioon kuntalaisten ja loma-asujien ympäristön toimivuus ja viihtyisyys. Liikennealueiden osalta tavoitteena on parantaa liikenneväylien kuntoa ja helpottaa kunnossapitoa peruskorjaamalla ja rakentamalla väylästä suunnitelmallisesti. Puistojen ja yleisten alueiden osalta tavoitteena on hyvin hoidetut, monikäyttöiset ja viihtyisät kokonaisuudet.

Kaavahankkeina on menossa jatkuvasti yksityisiä kaavanmuutoshankkeita, joita edistetään ja pyritään saattamaan lainvoimaiseksi. Tällä edistetään loma-asuntorakentamisen lisääntymistä ja siten omalta osaltaan tuetaan elinkeinoelämää lisäämällä kunnan kiinnostavuutta.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Jatkuva kaavatyö			
Valtuustokauden tavoite 2021 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Houkuttelevien asuin- ja elinympäristöjen kehittäminen koko kunnan alueella	Yleiskaavatyön jatkaminen Uusien kiinnostavien kaava-alueiden suunnittelu Koirapuistohankkeen valmistuminen	Jatkuva toiminta Valmistuminen	Yleiskaava 25% Uusien alueiden suunnittelu: Aurinkorinteen ja Satamarinteen lisäksi ei ole ollut suunnitteilla uusia kaava-alueita. Koirapuisto 0%
Tarjoamme houkuttelevan asuin ympäristön ja kunnan asukasmäärä sekä tunnettavuus kasvaa	Aurinkorinne- ja Satamarinne, kaava-alueella tonttien varaaminen Rivitalotonttien hyödyntäminen omakotirakentamiseen	Toteutumisaste	Aurinkorinteen tontit ovat yhtä lukuun ottamatta myyty. Satamarinteenkaavoitus eteni luonnoksen nähtävillä olonvaiheeseen.

Perustelut: Yleiskaava ei edennyt vuonna 2023. Tilattua luontoselvitystä luontoselvittäjä ei saanut tehtyä vuonna 2022. Luontoselvitys kilpailutettiin uudelleen kaksi kertaa vuoden 2023 aikana. Ensimmäisellä kerralla ei saatu yhtään tarjousta. Yleiskaava työ jatkuu 2024 uuden valitun luontoselvittäjän ja yleiskaavan laatijan kanssa. Uusien kaavoitettujen asuinalueiden kaavoitus ja tonttien myynti on edennyt suunnitelmien mukaisesti.

Budjettirahoitteen tehtävän käyttötalousosa
Kaavoitus ja maankäyttö

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Kaavoitus- ja maan- käyttö	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 600	0	2 600	16 339,99	-13 740,07	628,5 %
Maksutulot	250 700	0	250 700	269 262,10	-18 562,18	107,4 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Vuokratulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	14 400	0	14 400	12 537,54	1 862,46	
tulot yhteensä	267 700	0	267 700	298 139,63	-30 439,79	111,4 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-140 061	-20 000	-160 061	-185 653,47	25 592,45	116,0 %
Palvelujen ostot	-485 320	-10 000	-495 320	-424 085,02	-71 234,98	85,6 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-46 600	0	-46 600	-52 451,08	5 851,08	112,6 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	-3 440	0	-3 440	-8 125,13	4 685,13	236,2 %
menot yhteensä	-675 421	-30 000	-705 421	-670 314,70	-35 106,32	95,0 %
TOIMINTAKATE (netto)	-407 721	30 000	-437 721	-372 175,07	-65 546,11	85,0 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-170 480	0	-170 480	-167 746,45	-2 733,55	98,4 %
Tulot	0	0	0	0,00	52 458,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,20	-0,20	0,0 %
KOKONAISTULOT	267 700	0	267 700	298 139,63	22 018,21	111,4 %
KOKONAISMENOT	-845 901	-30 000	-875 901	-838 060,95	-37 840,07	95,7 %
NETTO KUSTANNUS	-578 201	-30 000	-608 201	-539 921,32	-15 821,86	88,8 %

Kiinteistötoimi

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kiinteistötoimen tavoitteena on hoitaa ja kunnossapitää kunnan kiinteistöjä kehittävästi ja käyttäjiä mahdollisimman hyvin palvelevalla tavalla huomioiden asukas- ja käyttäjäterveellisuuden vaatimukset.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kiinteistöjä hoidetaan myös ohjelmoiduin kunnossapito- ja peruskorjaustoimenpitein siten, että kunnan rakennetun kiinteistöomaisuuden arvo säilyy. Tässä huomioidaan aiemmin laaditun kiinteistöstrategian linjaukset. Pyritään hyödyntämään reaaliaikaisesti sisäilman laadun tarkkailua ja varhaista puuttumista poikkeamiin.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Kiinteistömäärän hoito			
Valtuustokauden tavoite 2021 - 2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Luomme kuntalaisille hyvät puitteet sujuvaan ja aktiiviseen arkeen sekä kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin	Vanhan liikunta salin ja koulun purku	Toteutumisprosentti	100 %
Houkuttelevan asuin- ja elinympäristön kehittäminen koko kunnan alueella	Kiinteistöjen korjausvelan pienentäminen Kiinteistöstrategian toteuttaminen	Olosuhteiden parantaminen	Pyrityt toteuttamaan suunnitelmien mukaan. Kiinteistöstrategian päivitys jäänyt kesken.

Perustelut: Järjestelmällisen peruskorjaustoiminnan edellytyksenä ovat riittävän kattavat ja perusteelliset lähtötiedot. Kiinteistöstrategian uusiminen ja siihen liittyvä kiinteistöjen salkutus on luvattu aloittaa vuonna 2023, mutta se ei ole edennyt teknisen johtajan irtisanoutumisen vuosi. Osa kiinteistöistä siirtyi 1.1.2023 HVA:een käyttöön. Kiinteistöjen kuntoa seurataan koko ajan. Kiinteistöhoitajat ja siistijät ovat keskeisessä asemassa.

Budjettirahoitteisen tehtävän käyttötalousosa

TOIMIALA:	Alkuperäinen	Talous-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Kiinteistötoimi	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023	€	%
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 000	0	2 000	-282,81	2 282,85	-14,1 %
Maksutulot	0	0	0	2 646,47	-100,00	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	778 560	0	778 560	988 326,63	-209 766,63	126,9 %
tulot yhteensä	780 560	0	780 560	990 690,29	-207 583,78	126,9 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-395 149	0	-395 149	-426 160,87	31 011,53	107,8 %
Palvelujen ostot	-544 590	-5 000	-549 590	-655 692,14	106 102,14	119,3 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-310 120	0	-310 120	-315 569,89	5 449,89	101,8 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	-76 520	0	-76 520	-118 056,66	41 536,66	154,3 %
menot yhteensä	-1 326 379	-5 000	-1 331 379	-1 515 479,56	184 100,22	113,8 %
TOIMINTAKATE (netto)	-545 819	5 000	-550 819	-524 789,27	-26 030,03	95,3 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-895 320	0	-895 320	-822 214,75	-73 105,25	91,8 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	-142,89	142,89	0,0 %
KOKONAISTULOT	780 560	0	780 560	990 690,29	-210 130,25	126,9 %
KOKONAISMENOT	-2 221 699	-5 000	-2 226 699	-2 337 837,20	111 137,86	105,0 %
NETTO KUSTANNUS	-1 441 139	-5 000	-1 446 139	-1 347 146,91	-98 992,39	93,2 %

Laitostoiminta (vesihuolto ja kaukolämpö)

Vastuuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa puhdasta talousvettä kaikille verkostoon liittyneille kiinteistöille ja käsitellä viemäri-
verkkoon liittyneissä kiinteistöissä syntynyt jätevesi ympäristön kannalta turvallisesti.

Kaukolämmön tavoitteena on toimittaa tarvittava lämpöenergia kunnan omistamiin sekä yksityisiin, kaukolämpöön lii-
tettyihin kiinteistöihin.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen osaan, puhtaan veden tuotantoon ja jäteveden käsittelyyn.

Kaukolämpö ostaa kaiken Kuhmoisten Lämpö Oy:n biolämpölaitoksen tuottaman lämpöenergian ja jakelee sen kun-
nan omistaman kaukolämpöverkon kautta kulutuspaikkoihin.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Laitostoiminnan tuottavuuden parantaminen ja häiriötön toiminta			
Valtuustokauden tavoite 2021-2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikri- teeri	Toteutuminen
Vastuullisen toiminnan edistäminen ja ympäristönäkökulmien huomioi- minen päätöksenteossa	Vesihuoltoverkon saneeraus jatkuva. Jätevedenpuhdistamon saneeraus suoritettuna analyysivaiheen jatkumona	Laboratoriotulokset / lupaehdot ja häiriötön toiminta	Tehtyjen uudistusten myötä laboratoriotulokset ovat parantuneet ja toiminnan häiriöt vähentyneet. Saneeraustyö jatkuu suunnitelmien mukaisesti 2024
Tarjoamme houkuttelevan asuinym- päristön	Kaavateiden jatkuva parantaminen	Toteutuminen	Kaavateille on tehty normaaleja hoitotoimenpiteitä tarpeen mukaan. Syrjämäentien alkuosaa on parannettu vesihuoltoputkien uudistuksen yhteydessä

Perustelut: Vesi- ja jätevesihuollon laitteiston päivittäminen ja parantaminen sekä automaation lisääminen jätevesi-
puolelle vuosina 2023 – 2024 mahdollistavat turvallisen vesihuollon sekä ympäristöluvan vaatimuksien täyttymisen.
Vuonna 2023 saavutettiin riittävät henkilöstöresurssit toiminnan turvallisuuden takaamiseksi. ELY-keskuksen vaati-
musten mukaisten henkilökunnan sosiaalitulojen suunnittelu on aloitettu ja sitä jatketaan vuonna 2024. Vuonna 2023 ei
tullut uusia kaukolämpöasiakkaita.

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
Laitostoiminta	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	596 000	0	596 000	572 598,10	23 401,90	96,1 %
Maksutulot	0	0	0	33 902,56	-33 902,56	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
tulot yhteensä	596 000	0	596 000	606 500,66	-10 500,66	101,8 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-145 640	0	-145 640	-120 029,10	-25 610,97	82,4 %
Palvelujen ostot	-145 180	-35 000	-180 180	-210 778,35	30 598,35	117,0 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-664 800	-35 000	-699 800	-755 288,71	55 488,71	107,9 %
Avustukset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Muut menot	-3 700	0	-3 700	-11 989,94	8 289,94	324,1 %
menot yhteensä	-959 320	-70 000	-1 029 320	-1 098 086,10	68 766,03	106,7 %
TOIMINTAKATE (netto)	-363 320	70 000	1 625 320	-491 585,44	2 116 905,51	-30,2 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-230 300	0	-230 300	-207 536,83	-22 763,17	90,1 %
Tulot	0	0	0	93,07	-93,07	0,0 %
Menot	0	0	0	-233,01	233,01	0,0 %
KOKONAISTULOT	596 000	0	596 000	606 593,73	-10 593,73	101,8 %
KOKONAISMENOT	-1 189 620	-70 000	-1 259 620	-1 305 855,94	46 235,87	103,7 %
NETTO KUSTANNUS	-593 620	70 000	-663 620	-699 262,21	35 642,14	105,4 %

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
TEKNINEN LAUTAKUNTA	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	600 600	0	600 600	588 655,28	11 944,68	98,00 %
Maksutulot	250 700	0	250 700	305 811,13	-55 111,13	122,00 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0	0	0,00 %
Muut tulot	792 960	0	0	1 000 864,17	0	0,00 %
tulot yhteensä	1 644 260	0	851 300	1 895 330,58	-1 044 030,62	222,60 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-680 850	-20 000	-700 850	-731 843,44	30 993,01	104,40 %
Palvelujen ostot	-1 175 090	-50 000	-1 225 090	-1 290 555,51	65 465,51	105,30 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 021 520	-35 000	-1 056 520	-1 123 309,68	66 789,68	106,30 %
Avustukset	0	0	0	0	0	#JAKO/0!
Muut menot	-83 660	0	-83 660	-138 171,73	54 511,73	165,20 %
menot yhteensä	-2 961 120	-105 000	-3 066 120	-3 283 880,36	217 759,93	107,10 %
TOIMINTAKATE (netto)	-1 316 860	105 000	-2 214 820	-1 388 549,78	-826 270,69	62,70 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 296 100	0	-1 296 100	-1 197 498,03	0	0,00 %
Tulot	0	0	0	93,07	0	0,00 %
Menot	0	0	0	-375,7	375,7	0,00 %
KOKONAISTULOT	1 644 260	0	851 300	1 895 423,65	-1 044 123,69	222,70 %
KOKONAISMENOT	-4 257 220	-105 000	-4 362 220	-4 481 754,09	119 533,66	102,70 %
NETTO KUSTANNUS	-2 612 960	105 000	-3 510 920	-2 586 330,44	-924 590,03	73,70 %

RAKENNUSLAUTAKUNNAN TOIMINNALLISET JA TALOUDELLISET TAVOITTEET 2023

Rakennusvalvonta

Vastuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Rakennusvalvonta käsittelee haetut luvat ja neuvoo/palvelee asiakasta hankkeen alusta loppuun. Rakennusvalvonta pyrkii käsittelemään luvat 4–5 viikossa.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien puitteissa. Vuonna 2023 Lupapiste.fi-palvelun käyttöönotto ja vanhojen lupien digitoinnin edistäminen.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Selkeä, laadukas ja tasapuolinen rakennusvalvonta			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2024	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Paluumuuton edistäminen Kuhmoisiin	10 paluumuuttotaloutta	Toteutuminen	Tilastotiedot valmistuvat vasta myöhemmin vuoden aikana
Kausiasukkaiden Kuhmoisissa viettämisen ajan lisääminen ja vakituisten asumisen mahdollistaminen	Vakituisten asukkaiden lisäys ja kausiasukkaiden viihtyminen	Myönteinen kehitys	Muutama uusi kausiasukastalous muuttanut vakituiseksi asujaksi (arvio)

Perustelut:

Rakennusvalvonnan lupapäätöksillä ja neuvonnalla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Ympäristönsuojelu

Vastuhenkilö: Ympäristösihteeri

Tehtävän toiminta-ajatus:

Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tulee edistää ja valvoa kunnan ympäristönsuojelua siten, että suoritettavilla toimenpiteillä turvataan viihtyisä ja luonnontaloudellisesti kestävä elinympäristö kaikille. Ympäristönsuojelun useissa laeissa määriteltyihin viranomaistehtäviin kuuluu ympäristönsuojeluun liittyvien ilmoitusten ja hakemusten valmistelu, käsittely ja valvontatehtävien hoitaminen.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Lakisääteisten tehtävien hoitaminen resurssien rajoissa.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Tasapuolinen ympäristönsuojelu			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2024	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Houkuttelevien asuin- ja elinympäristöjen kehittäminen koko kunnan alueelle	Asuin- ja elinympäristöt ovat houkuttelevia	Houkuttelevuutta häiritsevien asioiden vähentäminen	Maisemaa ja ympäristöä pilaaviin ilmoituksiin reagoitu
Vastuullisen toiminnan edistäminen ja ympäristönäkökulmien huomioiminen päätöksenteossa	Ympäristöasiat huomioidaan paremmin päätöksenteossa	Vastuullisuus ja ympäristöarvot näkyvät tehdyissä päätöksissä	Kiinnitetään erityistä huomiota jätevesien käsittelyyn
Lupahakemukset	Ei oikaisuvaatimuksia ja valituksia päätöksistä	Oikaisuvaatimusten ja valitusten määrä	0 kpl
Selkeät ja yksiselitteiset lausunnot	Kyselyjä enint. 2 % Ei valituksia	Kyselyjen määrä lupapäätöksistä	0 kpl

Perustelut:

Ympäristönsuojelun lupapäätöksillä, neuvonnalla ja lausuntojen annolla pyritään ohjaamaan asiakkaita suorittamaan toimenpiteet lakien ja asetusten mukaisesti ympäristö ja naapurit huomioiden.

Loppuvuodesta 2023 olimme vähän aikaa ilman ympäristösihteeriä, joka kasasi töitä tulevan vuoden alkuun, mutta isommilta ongelmilta vältyttiin.

Yksityistiet

Vastuuhenkilö: Rakennustarkastaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Tehtävänä on kunnan yksityisteiden kunnossapitoon osoittaman avustuksen jakaminen avustukseen oikeutetuille. Kunnossapidon avustus määrärahat jaettu, peruskorjauksen määrärahaa jäänyt käyttämättä, hakemuksia ei tullut vuonna 2023. Perusparannushankkeille varatusta määrärahasta on maksettu lossiavustus vuonna 2023.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Yksityisteiden kunnossapitoavustusten jaosta huolehtiminen.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Yksityistielain mukaiset tehtävät			
Valtuustokauden tavoite 2022 - 2024	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri	Toteutuminen
Yksityisteiden avustaminen	Myönnettyjen määrärahojen jako	Toteutuminen	73 tiehoitokunnalle myönnettiin avustusta

Perustelut:

Rakennuslautakunta käsittelee ja myöntää yksityistieavustukset vuosittaisten määrärahojen puitteissa.

TOIMIALA:	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama	Toteutuma
	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	2 000	0	2 000	824,50	1 175,50	41,2 %
Maksutulot	67 000	0	67 000	33 050,02	33 949,98	49,3 %
Tuet ja avustukset	20 000	0	20 000	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	20 301,00	0,00	0,0 %
tulot yhteensä	89 000	0	89 000	54 175,52	34 824,48	60,9 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-171 862	0	-171 862	-156 867,85	-14 994,22	91,3 %
Palvelujen ostot	-45 800	0	-45 800	-26 710,93	-19 089,07	58,3 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-4 200	0	-4 200	-4 094,61	-105,39	97,5 %
Avustukset	-70 000	0	-70 000	-61 010,70	-8 989,30	87,2 %
Muut menot	-2 000	0	-2 000	-1 554,05	-445,95	77,7 %
menot yhteensä	-293 862	0	-293 862	-250 238,14	-43 623,93	85,2 %
TOIMINTAKATE (netto)	-204 862	0	-204 862	-196 062,62	-8 799,45	95,7 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Tulot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Menot	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
KOKONAISTULOT	89 000	0	89 000	54 175,52	34 824,48	60,9 %
KOKONAISMENOT	-293 862	0	-293 862	-250 238,14	-43 623,93	85,2 %
NETTO KUSTANNUS	-204 862	0	-204 862	-196 062,62	-8 799,45	95,7 %

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
TEKNINEN TOIMI	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
YHTEENSÄ	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	602 600	0	602 600	589 479,78	13 120,22	97,8 %
Maksutulot	317 700	0	317 700	338 861,15	-21 161,15	106,7 %
Tuet ja avustukset	20 000	0	20 000	0,00	0,00	0,0 %
Muut tulot	792 960	0	792 960	1 021 165,17	-228 205,17	128,8 %
tulot yhteensä	1 733 260	0	1 733 260	1 949 506,10	-216 246,10	112,5 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-852 712	-20 000	-872 712	-888 711,29	15 998,80	101,8 %
Palvelujen ostot	-1 220 890	-50 000	-1 270 890	-1 317 278,44	46 388,44	103,7 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 025 720	-35 000	-1 060 720	-1 127 404,29	66 684,29	106,3 %
Avustukset	-70 000	0	-70 000	-61 010,70	-8 989,30	87,2 %
Muut menot	-85 660	0	-85 660	-139 725,78	54 065,78	163,1 %
menot yhteensä	-3 254 982	-105 000	-3 359 982	-3 534 130,50	174 148,01	105,2 %
TOIMINTAKATE (netto)	-1 521 722	105 000	-1 626 722	-1 584 624,40	-42 098,09	97,4 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 296 100	0	-1 296 100	-1 197 498,03	-98 601,97	92,4 %
Tulot	0	0	0	93,27	-93,27	0,0 %
Menot	0	0	0	-375,90	375,90	0,0 %
KOKONAISTULOT	1 733 260	0	1 733 260	1 949 599,37	-216 339,37	112,5 %
KOKONAISMENOT	-4 551 082	-105 000	-4 656 082	-4 732 004,43	75 921,94	101,6 %
NETTO KUSTANNUS	-2 817 822	-105 000	-2 922 822	-2 782 405,06	-140 417,43	95,2 %

TOIMIALA:	Alkupe- räinen	Talous- arvio-	Talousarvio muutosten	Toteutuma	Poikkeama	Toteutuma
KÄYTTÖTALOUS	talousarvio	muutokset	jälkeen	31.12.2023		
YHTEENSÄ	€	€	€	€	€	%
Toimintatulot:						
Myyntitulot	1 073 350	-95 320	978 030	958 278,59	19 751,41	98,0 %
Maksutulot	371 700	0	371 700	405 768,11	-34 068,11	109,2 %
Tuet ja avustukset	232 180	253 850	486 030	385 880,34	100 149,66	79,4 %
Muut tulot	809 570	0	809 570	1 107 459,04	-297 889,04	136,8 %
tulot yhteensä	2 486 800	158 530	2 645 330	2 857 386,08	-212 056,08	108,0 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-4 746 635	-124 500	-4 871 135	-4 546 133,78	-325 001,15	93,3 %
Palvelujen ostot	-2 561 159	-133 000	-2 694 159	-2 913 340,60	219 181,60	108,1 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-1 255 580	-61 200	-1 316 780	-1 417 116,30	100 336,30	107,6 %
Avustukset	-275 000	0	-275 000	-206 064,33	-68 935,67	74,9 %
Muut menot	-126 780	-78 800	-205 580	-245 524,68	39 944,68	119,4 %
menot yhteensä	-8 965 154	-397 500	-9 362 654	-9 328 179,69	-34 474,24	99,6 %
TOIMINTAKATE (netto)	-6 478 354	-238 970	-6 717 324	-6 470 793,61	-246 530,32	96,3 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-1 324 420	0	-1 324 420	-1 224 740,82	-99 679,18	92,5 %
Tulot	8 111 275	304 000	8 415 275	8 320 731,29	94 543,71	98,9 %
Menot	-34 200	-119 000	-153 200	-167 067,58	13 867,58	109,1 %
KOKONAISTULOT	10 598 075	462 530	11 060 605	11 178 117,37	-117 512,37	101,1 %
KOKONAISMENOT	-10 323 774	-516 500	-10 840 274	-10 719 988,09	-120 285,84	98,9 %
NETTO KUSTANNUS	274 301	-53 970	220 331	458 129,28	-237 798,21	207,9 %

INVESTOINNIT V. 2023			TA+muutos		Toteutunut	Toteutunut	Tot.
			Valtuuston sitovuustaso		31.12.2023	31.12.2023	%
Investointihanke	Hanke €	TA muutos	Menot €	Tulot €	Menot €	Tulot €	Menot
Maa-alueet							
Maa-alueiden osto	0		0		0,00		
Maa-alueiden myynti	0	-6 198		6 197,83	0,00	7 044,15	
Maa-alueet	0	-6 198	0	6 198	0,00	7 044,15	
Osakkeet							
As Oy Päijälänkoti, osakkeiden myynti	0	180 000	180 000		0,00	123 231,27	
As Oy Päijälänkoti, osakkeiden purkuvoitto	0	-56 769		56 770			
Osakkeet	0	123 231	180 000	56 770	0,00	123 231,27	
Investoinnit kiinteistöihin:							
Asunto-osakeyhtiö Päijälänkoti	0		0		180 000,00		
Koulu, varavoimakone	35 000		35 000		0,00		
Koulu, liikuntahallin aulatilan rakentaminen	250 000	80 000	330 000		224 681,47		
Terveysasema, ilmanvaihto	10 000		10 000		0,00		
Kuntala, ulkoportaiden uusiminen	20 000	5 000	25 000		25 321,30		
Kuhmola, ulkopuolen korjaustyöt	20 000		20 000		0,00		
Yritystoimitilat, korjaustoimenpiteet	20 000		20 000		0,00		
Paloaseman kylmän hallin eristys	0	30 000	30 000		4 417,05		
Yhtenäiskoulun C-rakennuksen korjaukset	0	56 000	56 000		56 749,45		
Saharannan kiinteistö	0		0		8 420,79		
Terveysaseman tuetun asumisen paikat	0		0		3 879,82		
Investoinnit kiinteistöihin yhteensä	355 000	171 000	526 000	0	503 469,88	0,00	95,7 %
Investoinnit laitoimintaan:							
JVP automaation saneeraus/päivittäminen	70 000		70 000		0,00		
JVP henkilökunnan sosiaalityöt	50 000		50 000		0,00		
JVP kompressorien uusiminen	20 000		0		0,00		
JVP ferrosulfaattialtaan saneeraus	30 000		30 000		110 460,16		
JVP sakeuttamon koneiston tarkistus	30 000		30 000		0,00		
JVP varaus omatoimisille korjauksille	10 000		10 000		0,00		
Verkoston saneeraus	20 000		20 000		0,00		
Satamarinteen vesi- ja jätevesihuolto					22 549,29		
Vedenottamot ja laitteistot, puhdas vesi	50 000		50 000		6 900,00		
Vesi- ja viemäriverkostot saneeraus					51 798,22		
Nuutinrinteen vesi- ja jätevesihuolto	0		0		141 247,00		
Investoinnit laitoimintaan yhteensä	280 000	0	280 000	0	332 954,67		118,9 %
Yleiset alueet ja liikenneväylät:							
Satamarinteen infra	150 000		150 000		151 870,53		
Mäkinuutintie infra I-vaihe	150 000		150 000		61 880,00		
Koirapuisto	15 000		15 000		0,00		
Tienvalaistuksen parantaminen led-valoilla	15 000		15 000		0,00		
Kaavateiden korjaus ja asfaltointi	10 000		10 000		5 237,28		
Laiturirakenteiden uusiminen	11 830		11 830		0,00		
Jussilankuja kunnostus	75 000	-75 000	0		0,00		
Laiturirakenteiden uusiminen (Päijän Marine)	0		0		11 827,96		
Yleiset alueet ja liikenneväylät yhteensä	426 830	-75 000	351 830	0	230 815,77	0,00	65,6 %
Koneet ja kalusto							
Koneet ja laitteet	0		0		398,82		
Koneet ja laitteet	0		0		398,82		
Investoinnit yhteensä	1 061 830,00	213 033,44	1 337 830,00	62 967	1 067 639,14	130 275,42	79,8 %

TULOSLASKELMA (ulkoiset)	Alkuperäinen	Talousarvion	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	Tot.	Muutos
	talousarvio	muutokset	+ muutokset	€	€	%	%
Myyntituotot	1 073 350	-95 320	978 030	958 278,59	19 751,41	97,98 %	-2,02 %
Maksutuotot	371 700	0	371 700	405 768,11	-34 068,11	109,17 %	9,17 %
Tuet ja avustukset	232 180	253 850	486 030	385 880,34	100 149,66	79,39 %	-20,61 %
Muut toimintatuotot	809 570	0	809 570	1 107 459,04	-297 889,04	136,80 %	36,80 %
TOIMINTATUOTOT	2 486 800	158 530	2 645 330	2 857 386,08	-212 056,08	108,02 %	8,02 %
Henkilöstökulut							
Palkat ja palkkiot							
Maksetut palkat ja palkkiot	-3 493 534	-124 500	-3 618 034	-3 671 946,31	53 912,52	101,49 %	1,49 %
Henkilöstökorvaukset							
Palkat ja palkkiot	-3 493 534	-124 500	-3 618 034	-3 671 946,31	53 912,52	101,49 %	1,49 %
Henkilösivukulut							
Eläkekulut	-1 102 852	0	-1 102 852	-769 892,56	-332 959,75	69,81 %	-30,19 %
Muut henkilösivukulut	-150 249	0	-150 249	-104 294,91	-45 954,22	69,41 %	-30,59 %
Henkilösivukulut	-1 253 101	0	-1 253 101	-874 187,47	-378 913,97	69,76 %	-30,24 %
Henkilöstökulut	-4 746 635	-124 500	-4 871 135	-4 546 133,78	-325 001,45	93,33 %	-6,67 %
Palvelujen ostot							
Asiakaspalvelujen ostot	-283 915	0	-283 915	-224 582,19	-59 332,81	79,10 %	-20,90 %
Muiden palvelujen ostot	-2 277 244	-133 000	-2 410 244	-2 688 758,41	278 514,41	111,56 %	11,56 %
Palvelujen ostot	-2 561 159	-133 000	-2 694 159	-2 913 340,60	219 181,60	108,14 %	8,14 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat							
Ostot tilikauden aikana	-1 255 580	-61 200	-1 316 780	-1 417 116,30	100 336,30	107,62 %	7,62 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 255 580	-61 200	-1 316 780	-1 417 116,30	100 336,30	107,62 %	7,62 %
Avustukset							
Avustukset, kotitalous	-54 000	0	-54 000	-45 719,20	-8 280,80	84,67 %	15,33 %
Avustukset, yhteisöt	-221 000	0	-221 000	-160 345,13	-60 654,87	72,55 %	27,45 %
Vuokrat	-108 920	0	-108 920	-215 948,69	107 028,69	198,26 %	98,26 %
Muut toimintakulut	-17 860	-78 800	-96 660	-29 575,99	-67 084,01	30,60 %	-69,40 %
TOIMINTAKULUT	-8 965 154	-397 500	-9 362 654	-9 328 179,69	-78 493,74	99,63 %	-0,84 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-6 478 354	-238 970	-6 717 324	-6 470 793,61	-290 549,82	96,33 %	-4,33 %
VEROTULOT	5 791 000	185 000	5 976 000	5 994 170,96	-18 170,96	100,30 %	0,30 %
VALTIONOSUUDET	2 227 075	0	2 227 075	2 221 413,67	5 661,33	99,75 %	-0,25 %
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT							
KORKOTUOTOT	50 000	0	50 000	88 020,99	-38 020,99	176,04 %	76,04 %
MUUT RAHOITUSTUOTOT	43 200	0	43 200	17 125,67	26 074,33	39,64 %	-60,36 %
KORKOKULUT	-20 000	0	-20 000	-161 621,03	141 621,03	808,11 %	708,11 %
MUUT RAHOITUSKULUT	-14 200	0	-14 200	-5 446,55	-8 753,45	38,36 %	-61,64 %
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT	59 000	0	59 000	-61 920,92	120 920,92	-104,95 %	-204,95 %
VUOSIKATE	1 598 721	-53 970	1 544 751	1 682 870,10	-182 138,53	108,94 %	11,79 %
Poistot ja arvonalentumiset							
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 324 420	0	-1 324 420	-1 224 740,82	-99 679,18	92,47 %	-7,53 %
Arvonalentumiset		0	0	0,00	0,00	0,00 %	0,00 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 324 420	0	-1 324 420	-1 224 740,82	-99 679,18	92,47 %	-7,53 %
TILIKAUDEN TULOS	274 301	-53 970	220 331	458 129,28	237 798,51	207,93 %	107,93 %

TULOSLASKELMA (ulkoinen+sisäinen)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma €	Poikkeama €	Tot. %
Myyntituotot	1 633 812	-95 320	1 538 492	1 915 442,01	-376 950,01	124,50 %
Maksutuotot	371 700	0	371 700	406 928,61	-35 228,61	109,48 %
Tuet ja avustukset	232 180	253 850	486 030	385 880,34	100 149,66	79,39 %
Muut toimintatuotot	1 315 614	0	1 315 614	1 726 802,04	-411 188,04	131,25 %
TOIMINTATUOTOT	3 553 306	158 530	3 711 836	4 435 053,00	-723 217,00	119,48 %
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot						
Maksetut palkat ja palkkiot	-3 493 534	-124 500	-3 618 034	-3 671 946,31	53 912,52	101,49 %
Henkilöstökorvaukset	0	0	0	0,00	0,00	0,00 %
Palkat ja palkkiot	-3 493 534	-124 500	-3 618 034	-3 671 946,31	53 912,52	101,49 %
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-1 102 852	0	-1 102 852	-769 892,56	-332 959,75	69,81 %
Muut henkilösivukulut	-150 249	0	-150 249	-104 294,91	-45 954,22	69,41 %
Henkilösivukulut	-1 253 101	0	-1 253 101	-874 187,47	-378 913,97	69,76 %
Henkilöstökulut	-4 746 635	-124 500	-4 871 135	-4 546 133,78	-325 001,45	93,33 %
Palvelujen ostot						
Asiakaspalvelujen ostot	-283 915	0	-283 915	-224 582,19	-59 332,81	79,10 %
Muiden palvelujen ostot	-2 502 956	-133 000	-2 635 956	-3 277 557,37	641 601,61	124,34 %
Palvelujen ostot	-2 786 871	-133 000	-2 919 871	-3 502 139,56	582 268,80	119,94 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-1 590 530	-61 200	-1 651 730	-1 786 649,26	134 919,07	108,17 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 590 530	-61 200	-1 651 730	-1 786 649,26	134 919,07	108,17 %
Avustukset						
Avustukset, kotitalous	-54 000	0	-54 000	-45 719,20	-8 280,80	84,67 %
Avustukset, yhteisöt	-221 000	0	-221 000	-160 345,13	-60 654,87	72,55 %
Vuokrat	-614 964	-78 800	-693 764	-835 283,69	141 519,64	120,40 %
Muut toimintakulut	-17 861	0	-17 861	-29 575,99	11 714,99	165,59 %
TOIMINTAKULUT	-10 031 861	-397 500	-10 429 361	-10 905 847	476 485,38	104,57 %
TOIMINTAKATE/JÄÄMÄ	-6 478 555	-238 970	-6 717 525	-6 470 794	-246 731,62	96,33 %
VEROTULOT	5 791 000	185 000	5 976 000	5 994 170,96	-18 170,96	100,30 %
VALTIONOSUUDET	2 227 075		2 227 075	2 221 413,67	5 661,33	99,75 %
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT						
KORKOTUOTOT	50 000	0	50 000	88 020,99	-38 020,99	176,04 %
MUUT RAHOITUSTUOTOT	43 200	0	43 200	29 103,21	14 096,79	67,37 %
KORKOKULUT	-20 000	0	-20 000	-161 621,03	141 621,03	808,11 %
MUUT RAHOITUSKULUT	-14 200	0	-14 200	-17 424,09	3 224,09	122,70 %
RAHOITUSTUOTOT JA-KULUT	59 000	0	59 000	-61 920,92	120 920,92	-104,95 %
VUOSIKATE	1 598 520	-53 970	1 544 550	1 682 870,10	-138 320,33	108,96 %
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 324 420	0	-1 324 420	-1 224 740,82	-99 679,18	92,47 %
Arvonalentumiset		0	0	0,00	0,00	0,00 %
Poistot ja arvonalentumiset	-1 324 420	0	-1 324 420	-1 224 740,82	-99 679,18	92,47 %
TILIKAUDEN TULOS	274 301	-53 970	220 331	458 129,28	-237 798,00	207,93 %
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	274 301	-53 970	220 331	458 129,28	-237 798,00	207,93 %

RAHOITUSLASKELMA	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma	Poikkeama €	Tot. %
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
Vuosikate	1 598 521	-238 970	1 359 551	1 682 870,10	-323 319,10	123,8 %
Tulorahoituksen korjauserät	0	0	0	-62 966,58	62 966,58	0,0 %
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
Investointimenot	-1 061 830	-351 000	-1 412 830	-1 067 639,14	-345 190,86	75,6 %
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Pysyvien vastaavien hyödykk. luovutustulot	0	137 967	137 967	193 242,00	-55 275,44	140,1 %
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	536 691	-452 003	84 688	745 506,38	-660 818,82	880,3 %
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
Antolainasaamisten lisäys			0	0,00	0,00	0,0 %
Antolainasaamisten vähennys	8 000	0	8 000	8 000,00	0,00	100,0 %
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0	0	0,00	0,00	0,0 %
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47 000	0	-47 000	-47 000,00	0,00	100,0 %
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-450 000	0	-450 000	-1 000 000,00	550 000,00	222,2 %
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET						
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	0	0	0	-6 167,84	6 167,84	-100,00 %
Pitkäaikaisten saamisten muutos	0	0	0			
Lyhytaikaisten saamisten muutos	0	0	0	105 921,90	-105 921,90	-100,00 %
Korottomien pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos	0	0	0	-1 312 769,51	1 312 769,51	-100,00 %
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	0	0	0	-1 213 015,45	1 213 015,45	-100,00 %
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-489 000	0	-489 000	-2 252 015,45	1 763 015,45	460,5 %
RAHAVAROJEN MUUTOS	47 691	-452 003	-404 312	-1 506 509,07	1 102 196,63	372,6 %
Kassavarat 31.12.				4 054 361,07		
Kassavarat 1.1.				5 560 870,14		
Kassavarojen muutos				-1 506 509,07		

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN TOTEUTUMISESTA

TOTEUTUMAVERTAILU (ulkoiset)	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama €	Toteutuma %
****HALLINTOPALVELUT						
TULOT	77 180	136 030	213 210	286 129	-72 919	134,20 %
MENOT	-1 143 944	-147 000	-1 290 944	-1 244 518	-46 426	96,40 %
NETTO	-1 066 764	-10 970	-1 077 734	-958 389	-119 345	88,93 %
****ELINKEINOEL. EDISTÄMINEN						
TULOT	465 510	-100 000	365 510	343 950	21 560	94,10 %
MENOT	-251 756	0	-251 756	-263 802	12 046	104,78 %
NETTO	213 754	-100 000	113 754	80 148	33 606	70,46 %
****SOS. JA TERV. OMATOIMINTA						
TULOT	0		0	0	0	
MENOT	-510 000	0	-510 000	-236 065	-273 935	46,29 %
NETTO	-510 000	0	-510 000	-236 065	-273 935	46,29 %
****SOS. JA TERV. OSTOPALV. JÄMSÄ/KEURUU						
MENOT	-64 265		-64 265	-57 640	-6 625	89,69 %
NETTO	-64 265	0	-64 265	-57 640	-6 625	89,69 %
**YLEISHALLINTO						
TULOT	542 690	36 030	578 720	630 079	-51 359	108,87 %
MENOT	-1 969 965	-147 000	-2 116 965	-1 802 026	-314 939	85,12 %
NETTO	-1 427 275	-110 970	-1 538 245	-1 171 947	-366 298	76,19 %
****SIVISTYSTOIMEN HALLINTO						
TULOT	0	0	0	0	0	#JAKO/0!
MENOT	0	0	0	-660	660	#JAKO/0!
NETTO	0	0	0	-660	660	#JAKO/0!
****VARHAISKASVATUS						
TULOT	123 000	26 000	149 000	106 065	42 935	71,18 %
MENOT	-697 660	-35 000	-732 660	-806 092	73 432	110,02 %
NETTO	-574 660	-9 000	-583 660	-700 027	116 367	119,94 %
****YHTENÄISKOULU						
TULOT	35 000	85 000	120 000	107 423	12 577	89,52 %
MENOT	-2 318 127	-80 000	-2 398 127	-2 353 204	-44 923	98,13 %
NETTO	-2 283 127	5 000	-2 278 127	-2 245 780	-32 347	98,58 %
****ELÄMÄNLAATUPALVELUT						
TULOT	45 850	9 000	54 850	55 166	-316	100,58 %
MENOT	-505 609	-26 000	-531 609	-594 212	62 602	111,78 %
NETTO	-459 759	-17 000	-476 759	-539 046	62 286	113,06 %
****RUOKAPALVELU						
TULOT	7 000	2 500	9 500	9 147	353	96,29 %
MENOT	-218 810	-4 500	-223 310	-237 856	14 546	106,51 %
NETTO	-211 810	-2 000	-213 810	-228 709	14 898	106,97 %
***SIVISTYSTOIMI						
TULOT	210 850	122 500	333 350	277 802	55 548	83,34 %
MENOT	-3 740 206	-145 500	-3 885 706	-3 992 023	105 657	102,74 %
NETTO	-3 529 356	-23 000	-3 552 356	-3 714 222	161 205	104,56 %
****KAAVOITUS- JA MAANKÄYTTÖ						
TULOT	267 700	0	267 700	298 140	-30 440	111,37 %
MENOT	-675 421	-30 000	-705 421	-670 315	-35 106	95,02 %
NETTO	-407 721	-30 000	-437 721	-372 175	-65 546	85,03 %
****KIINTEISTÖTOIMI						
TULOT	744 470	0	744 470	879 773	-135 303	118,17 %
MENOT	-1 301 226	-5 000	-1 306 226	-1 483 646	177 420	113,58 %
NETTO	-556 756	-5 000	-561 756	-603 873	42 117	107,50 %
****PALO- JA PELASTUSTOIMI						
TULOT	36 090	0	36 090	109 364	-73 274	303,03 %
MENOT	-25 153	0	-25 153	-30 294	5 140	120,44 %
NETTO	10 937	0	10 937	79 070	-68 134	722,98 %
****LAITOSTOIMINTA						
TULOT	596 000		596 000	606 501	-10 501	101,76 %
MENOT	-959 320	-70 000	-1 029 320	-1 098 086	68 766	106,68 %
NETTO	-363 320	-70 000	-433 320	-491 585	58 265	113,45 %
****RAKENNUSVALVONTA						
TULOT	89 000	0	89 000	54 176	34 824	60,87 %
MENOT	-293 862	0	-293 862	-250 238	-43 624	85,15 %
NETTO	-204 862	0	-204 862	-196 063	-8 799	95,70 %

TOTEUTUMAVERTAILU (ulkoiset)	Alkuperäinen talousarvio	alousarvion muutokset	Talousarvio + muutokset	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama €	Toteutuma %
**TEKNINEN TOIMI						
TULOT	1 733 260	0	1 733 260	1 947 953	-214 693	112,39 %
MENOT	-3 254 982	-105 000	-3 359 982	-3 532 578	172 596	105,14 %
NETTO	-1 521 722	-105 000	-1 626 722	-1 584 625	-42 097	97,41 %
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ						
TULOT	2 486 800	158 530	2 645 330	2 855 834	-210 504	107,96 %
MENOT	-8 965 154	-397 500	-9 362 654	-9 326 628	-36 687	99,62 %
NETTO	-6 478 354	-238 970	-6 717 324	-6 470 794	-247 190	96,33 %
TULOSLASKELMAOSA						
VEROTULOT	5 791 000	185 000	5 976 000	5 994 171	-18 171	100,30 %
VALTIONOSUUEDET	2 227 075	0	2 227 075	2 221 414	5 661	99,75 %
KORKOTULOT	50 000	0	50 000	88 021	-38 021	176,04 %
MUUT RAHOITUSTULOT	43 200	0	43 200	17 126	26 074	39,64 %
KORKOMENOT	-20 000	0	-20 000	-161 621	141 621	808,11 %
MUUT RAHOITUSMENOT	-14 200	0	-14 200	-5 447	-8 753	38,36 %
VUOSIKATE	1 598 721	-53 970	1 544 751	1 682 870	-138 779	108,94 %
INVESTOINNIT						
MAA-ALUEET (MENOT)	0	0	0	0	0	
MAA-ALUEET (TULOT)	0	0	7 044	7 044	0	100,00 %
OSAKKEIDEN HANKINTA (MENOT)	0	0	0	0	0	0,00 %
OSAKKEIDEN HANKINTA (TULOT)	0	0	123 231	123 231	0	100,00 %
MYYNTIVOITOT	0	0	0	0	0	0,00 %
INVESTOINNIT KIINTEISTÖIHIN (MENOT)	-355 000	0	0	-691 690	691 690	0,00 %
INVESTOINNIT KIINTEISTÖIHIN (TULOT)	0	0	0	0	0	0,00 %
INVESTOINNIT LAITOSTOIMINTAAN (MENOT)	-280 000	0	0	-296 605	296 605	0,00 %
INVESTOINNIT LAITOSTOIMINTAAN (TULOT)	0	0	0	0	0	0,00 %
YLEISET ALUEET JA LIIKENNEVÄYLÄT (MENOT)	-426 830	0	0	-78 945	78 945	0,00 %
LIIKUNTA-PAIKKA-INVESTOINTI (MENOT)	0	0	0	0	0	0,00 %
LIIKUNTA-PAIKKA-INVESTOINTI (TULOT)	0	0	0	0	0	0,00 %
Koneet ja kalusto	0	0	0	-399	399	0,00 %
INVESTOINTITULOT	0	0	130 275	130 275	0	0,00 %
INVESTOINTIMENOT	-1 061 830	0	0	-1 067 639	1 067 639	0,00 %
INVESTOINNIT NETTO	-1 061 830	0	130 275	-937 364	1 067 639	84,50 %
RAHOITUSTOIMINNAN KASSAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINA SAAMISTEN LISÄYS	0	0	0	0	0	0,00 %
ANTOLAINA SAAMISTEN VÄHENNYS	8 000	0	8 000	8 000	0	100,00 %
LAINAKANNAN MUUTOKSET	0	0	0	0	0	0,00 %
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS	0	0	0	0	0	0,00 %
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄH.	-47 000	0	-47 000	-47 000	0	100,00 %
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	-450 000	0	-450 000	-1 000 000	550 000	222,22 %
MÄÄRÄRAHAT YHTEENSÄ	-489 000	0	-489 000	0	0	0,00 %
TULOARVIOT YHTEENSÄ	10 156 075	343 530	10 629 880	10 137 565	315 039	95,37 %
MENOARVIOT YHTEENSÄ	-10 108 184	-397 500	-9 443 854	-10 431 059	1 163 820	110,45 %
NETTO	47 891	-53 970	1 186 026	-293 494	1 479 520	-24,75 %
NETTO				-293 494		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET				-1 213 015		
RAHAVAROJEN MUUTOS				-1 506 509		
TARKISTUS:						
Tulojen alitukset (ilman invest. ja lainanotto)	2 951 165	87 500	3 038 665	3 141 210	101 748	
Tulojen ylitykset	7 646 910	256 030	7 902 940	8 034 695	-312 252	
Menojen alitukset (ilman investointeja, lainojen vähennystä ja poistoja)	-6 891 050	-357 500	-7 248 550	-6 953 742	-450 639	
Menojen ylitykset (ilman investointeja)	-2 108 304	-40 000	-2 148 304	-2 539 293	414 612	
NETTO (vuosikate)	1 598 721	-53 970	1 544 751	1 682 870	-246 530	
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 324 420	0	-1 324 420	-1 224 741	99 679	
TILIKAUDEN TULOS	274 301,08	-53 970	220 331	458 129	-146 851	
VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS	0,00	0	0	0	0	
TILIKAUDEN YLIJAAAMA	274 301,08	-53 970	220 331	458 129	-146 851	

KUNNAN TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

TULOSLASKELMA, KUNTA

(ulkoinen)

	2023	2022
	€	€
Toimintatuotot	2 857 386,08	3 318 950,81
Myyntituotot	958 278,59	1 744 481,91
Maksutuotot	405 768,11	444 662,82
Tuet ja avustukset	385 880,34	243 551,47
Muut toimintatuotot	1 107 459,04	886 254,61
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Toimintakulut	-9 328 179,69	-21 607 573,17
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-3 671 946,31	-3 869 756,18
Henkilösivukulut	-874 187,47	-1 085 441,34
Eläkekulut	-769 892,56	-1 020 018,67
Muut henkilösivukulut	-104 294,91	-65 422,67
Palvelujen ostot	-2 913 340,60	-14 645 758,84
Aineet ja tarvikkeet	-1 417 116,30	-1 594 040,05
Avustukset	-206 064,33	-194 522,23
Muut toimintakulut	-245 524,68	-218 054,53
Toimintakate	-6 470 793,61	-18 288 622,36
Verotulot	5 994 170,96	9 894 180,17
Valtionosuudet	2 221 413,67	9 311 707,00
Rahoitustuotot ja -kulut	-61 920,92	27 222,93
Korkotuotot	88 020,99	118 291,05
Muut rahoitustuotot	17 125,67	12 340,10
Korkokulut	-161 621,03	-76 109,95
Muut rahoituskulut	-5 446,55	-27 298,27
Vuosikate	1 682 870,10	944 487,74
Poistot ja arvonalentumiset	-1 224 740,82	-1 125 460,27
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	458 129,28	-180 972,53
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	30,6	15,4
Vuosikate/Poistot, %	137,4	83,9
Vuosikate, euroa/asukas	804	444
Asukasmäärä	2 092	2 128

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoinen)

	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 683	944
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-63	7
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 068	-977
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	193	59
Toiminnan ja investointien rahavirta	746	33
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäys	8	8
Antolainasaamisten vähennys	0	0
Lainakannan muutokset	8	8
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-47	-47
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-1 000	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 213	1 349
Rahoituksen rahavirta	-2 252	1 310
Rahavarojen muutos	-1 506	1 343
Rahavarat 31.12.	4 054	5 561
Rahavarat 1.1.	5 561	4 218
	-1 506	1 343

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT**Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä**

5 vuodelta, €	-3 059	-5 144
Investointien tulorahoitus, %	135	41,9
Lainanhoitokate	6	3,9
Laskennallinen lainanhoitokate	2	0,6
Kassan riittävyys, pv	139	87,2
Asukasmäärä	2 092	2 128
Lanakanta 31.12. (milj. €)	5,2	6,2
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 500	2 914
Lainasaamiset (milj. €)	0,4	0,5

TASE, KUNTA

	2023	2022
VASTAAVAA	€	€
A PYSYVÄT VASTAAVAT	21 616 512,04	22 335 799,09
I Aineettomat hyödykkeet	17 249,09	20 206,04
1. Aineettomat oikeudet	0,00	0,00
2. Muut pitkävaikutteiset menot	17 249,09	20 206,04
3. Ennakkomaksut	0,00	0,00
II Aineelliset hyödykkeet	18 846 604,92	19 007 793,80
1. Maa- ja vesialueet	2 602 499,10	2 609 543,25
2. Rakennukset	11 331 454,03	11 458 053,25
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 316 309,19	4 314 782,82
4. Koneet ja kalusto	201 223,13	313 543,64
5. Muut aineelliset hyödykkeet	3 363,76	3 363,76
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	391 755,71	308 507,08
III Sijoitukset	2 752 658,03	2 883 889,30
1. Osakkeet ja osuudet	2 265 928,54	2 389 159,81
2. Joukkovelkakirjalainasaamiset	446 747,70	454 747,70
3. Muut lainasaamiset	39 981,79	39 981,79
4. Muut saamiset	0,00	0,00
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	394 152,86	423 909,95
1. Valtion toimeksiannot	0,00	0,00
2. Lahjoitusrahastojen varat	394 152,86	423 909,95
3. Muut toimeksiantojen varat	0,00	0,00
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 949 279,25	3 623 772,05
I Vaihto-omaisuus	0,00	0,00
1. Aineet ja tarvikkeet	0,00	0,00
2. Keskenräiset tuotteet	0,00	0,00
3. Valmiit tavarat/tuotteet	0,00	0,00
4. Muu vaihto-omaisuus	0,00	0,00
5. Ennakkomaksut	0,00	0,00
II Saamiset	643 323,00	749 312,60
Pitkäaikaiset saamiset	90 898,51	26 500,00
1. Myyntisaamiset	0,00	0,00
2. Lainasaamiset	22 000,00	0,00
3. Muut saamiset	68 898,51	26 500,00
4. Siirtosaamiset	0,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	552 424,49	722 812,60
1. Myyntisaamiset	266 406,91	537 561,05
2. Lainasaamiset	0,00	0,00
3. Muut saamiset	111 529,40	153 876,16
4. Siirtosaamiset	174 488,18	31 375,39

III Rahoitusomaisuusarvopaperit	3 305 956,25	2 874 459,45
1. Osakkeet ja osuudet	0,00	0,00
2. Sijoitukset ja rahamarkkinainstr.	3 305 956,25	2 874 459,45
3. Joukkovelkakirjalainasaamiset	0,00	0,00
4. Muut arvopaperit	0,00	0,00
IV Rahat ja pankkisaamiset	748 472,52	2 686 410,69
VASTAAVAA YHTEENSÄ	26 708 416,67	28 645 981,83

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
VASTATTAVAA		
A OMA PÄÄOMA	19 320	19 023
I Peruspääoma	12 524	12 685
II Arvonkorotuspääoma	0	0
III Muut omat rahastot	0	0
IV Ed. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	6 338	6 519
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	458	-181
B POISTOERO JA VAPAA- EHTOISET VARAUKSET	0	0
1. Poistoero	0	0
2. Vapaaehtoiset varaukset	0	0
C PAKOLLISET VARAUKSET	0	0
1. Eläkevaraukset	0	0
2. Muut pakolliset varaukset	0	0
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	663	699
1. Valtion toimeksiannot	0	0
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	663	699
3. Muut toimeksiantojen pääomat	0	0
E VIERAS PÄÄOMA	6 725	9 155
I Pitkäaikainen	383	430
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja väk.laitoksilta	183	230
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	0	0
5. Saadut ennakot	4	4
6. Ostovelat	0	0
7. Liittymismaksut ja muut velat	196	196
8. Siirtovelat	0	0
II Lyhytaikainen	6 342	8 725
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja väk.laitoksilta	5 000	6 047
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	47	0
5. Saadut ennakot	0	0
6. Ostovelat	630	757
7. Liittymismaksut ja muut velat	0	99
8. Siirtovelat	665	1 822
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	26 708	28 877
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	72,3	65,9
Suhteellinen velkaantuneisuus,	61,7	40,6
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	6 796	6 338
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	3 249	2 978
Lainakanta 31.12., 1000 €	5 231	6 277
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 500	2 950
Lainasaamiset, 1000 €	447	455
Asukasmäärä	2092	2128

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoinen)

	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toimintatuotot	3 786	5 938
Toimintakulut	-11 136	-26 194
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiost:	0	-4
Toimintakate	-7 350	-20 260
Verotulot	5 974	9 874
Valtionosuudet	3 493	10 549
Rahoitustuotot ja -kulut	-144	-25
Korkotuotot	78	110
Muut rahoitustuotot	18	26
Korkokulut	-241	-121
Muut rahoituskulut	1	-40
Vuosikate	1 972	138
Poistot ja arvonalentumiset	-1 467	-1 460
Satunnaiset erät	0	0
Tilikauden tulos	505	-1 322
Tilinpäätössiirrot	0	0
Tilikauden verot	-6	-116
Laskennalliset verot	0	0
Vähemmistöosuudet	-7	-10
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	492	-1 448

KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toimintatuotot/Toimintakulut, %	34,0	22,7
Vuosikate/Poistot, %	134,4	9,5
Vuosikate, euroa/asukas	943	65
Asukasmäärä	2 092	2 128

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoinen)

	2023	2022
	1000 €	1000 €
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 972	140
Satunnaiset erät, netto	0	0
Tilikauden verot	-6	-116
Tulorahoituksen korjauserät	-105	0
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 085	-1 124
Rahoitusosuudet investointeihin	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	203	2 274
Toiminnan ja investointien rahavirta	978	1 174
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	0	0
Antolainasaamisten lisäys	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0
Lainakannan muutokset	0	-286
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	85
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-348	-406
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-970	35
Oman pääoman muutokset	0	54
Muut maksuvalmiuden muutokset	-1 250	1 387
Rahoituksen rahavirta	-2 568	1 155
Rahavarojen muutos	-1 589	2 329
Rahavarat 31.12.	5 303	7 057
Rahavarat 1.1.	6 892	4 728
	-1 589	2 329
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Investointien tulorahoitus, %	160	12,4
Laskennallinen lainanhoitokate	2	0,2
Lainanhoitokate	3	0,5
Kassan riittävyys, pv	150	92,0
Asukasmäärä	2 092	2 128

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

(ulkoinen)

	2023	2022
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
A PYSYVÄT VASTAAVAT	22 938	24 968
I Aineettomat hyödykkeet	18	59
1. Aineettomat oikeudet	1	34
2. Muut pitkävaikutteiset menot	17	25
3. Ennakkomaksut	0	0
II Aineelliset hyödykkeet	21 793	23 238
1. Maa- ja vesialueet	2 901	2 949
2. Rakennukset	13 908	14 980
3. Kiinteät rakenteet ja laitteet	4 317	4 353
4. Koneet ja kalusto	266	477
5. Muut aineelliset hyödykkeet	6	7
6. Ennakkomaksut ja kesken- eräiset hankinnat	396	471
III Sijoitukset	1 127	1 192
1. Osakkeet ja osuudet	1 069	1 131
2. Joukkovelkakirjalainasaamis-	0	0
3. Muut lainasaamiset	3	4
4. Muut saamiset	55	56
B TOIMEKSIANTOJEN VARAT	479	480
1. Valtion toimeksiannot	78	49
2. Lahjoitusrahastojen varat	6	6
3. Muut toimeksiantojen varat	394	424
C VAIHTUVAT VASTAAVAT	6 014	4 033
I Vaihto-omaisuus	6	34
1. Aineet ja tarvikkeet	6	34
2. Keskeneräiset tuotteet	0	0
3. Valmiit tavarat/tuotteet	0	0
4. Muu vaihto-omaisuus	0	0
5. Ennakkomaksut	0	0
II Saamiset	705	1 079
Pitkäaikaiset saamiset	23	5
1. Myyntisaamiset	0	0
2. Lainasaamiset	0	3
3. Muut saamiset	23	1
4. Siirtosaamiset	0	1
Lyhytaikaiset saamiset	682	1 074
1. Myyntisaamiset	275	661
2. Lainasaamiset	0	1
3. Muut saamiset	229	210
4. Siirtosaamiset	178	203
III Rahoitusomaisuusarvopaperit	3 348	2 921
1. Osakkeet ja osuudet	3 312	2 880
2. Sijoitukset ja rahamarkkinain-	36	35
3. Joukkovelkakirjalainasaamis-	0	2
4. Muut arvopaperit	0	5
IV Rahat ja pankkisaamiset	1 955	4 136
VASTAAVAA YHTEENSÄ	29 431	33 138

	2023	2022
VASTATTAVAA	1 000 €	1 000 €
A OMA PÄÄOMA	18 209	17 982
I Peruspääoma	12 524	12 685
II Arvonkorotuspääoma	0	0
III Muut omat rahastot	466	468
IV Ed. tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 727	6 276
V Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	492	-1 447
B VÄHEMMISTÖOSUUDET	112	127
C PAKOLLISET VARAUKSET	0	41
1. Eläkevaraukset	0	0
2. Muut pakolliset varaukset	0	41
D TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	749	759
1. Valtion toimeksiannot	78	49
2. Lahjoitusrahastojen pääomat	669	708
3. Muut toimeksiintojen pääomat	1	1
E VIERAS PÄÄOMA	10 362	14 229
I Pitkäaikainen	2 918	3 968
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	2 749	3 536
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	0	261
5. Saadut ennakot	4	4
6. Ostovelat	0	0
7. Liittymismaksut ja muut velat	165	166
8. Siirtovelat	1	1
II Lyhytaikainen	7 444	10 261
1. Joukkovelkakirjalainat	0	0
2. Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	5 843	6 859
3. Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
4. Lainat muilta luotonantajilta	0	15
5. Saadut ennakot	14	12
6. Ostovelat	832	1 096
7. Liittymismaksut ja muut velat	23	25
8. Siirtovelat	732	2 254
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	29 431	33 138
TASEEN TUNNUSLUVUT:		
Omavaraisuusaste, %	62,0	54,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	79,2	53,9
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	5 219	4 830
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	2 495	2 270
Lainakanta 31.12., 1000 €	8 591	11 470
Lainakanta 31.12., €/asukas	4 107	5 390
Lainasaamiset	3 450	4312
Asukasmäärä	2092	2128

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liite 1: tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät; (KPA 2:2.1 § 1-kohta)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Investointien kirjaamisessa pysyviin vastaaviin on pienhankintarajana käytetty kunnanvaltuuston vahvistamaa alarajaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman ja poistoaikoja on tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet. Kunnanvaltuuston hyväksymällä hyödykekohtaisen poistoaajan muutoksella (kvalt 14.9.2020 § 43) on Päiväkoti Saukontassun sekä tulevan uuden koulurakennuksen poistoaikoja tarkistettu 1.1.2020 alkaen. Tarkistettu poistoaika on 30 vuotta ja perustuu hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin.

Yhtenäiskoulun rakennuksen purkuun liittyvät päätökset on tehty vuonna 2020. Koulurakennus poistettiin käytöstä vuonna 2020 (luokkatilat, vanha liikuntasali). Kunnanhallitus linjasi kokouksessaan 1.3.2021 § 42, että Kuhmoisten kunnan yhtenäiskoulun rakennuksen A osalta tehdään kirjanpidollinen alaskirjaus vuoden 2020 tilinpäätöksen yhteydessä. Koulurakennuksen purku viimeisteltiin vuonna 2023, jolloin vanha liikuntasali purettiin. Vanhan liikuntasalin tilalle rakennettiin uusi liikuntahallin aulatala.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoa.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Liite 1 A: Konsernitilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 4:2. §);

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konserniin on yhdistelty tytäryhteisöt ja kuntayhtymät omistussuuden mukaisesti.

Osakkuusyhteisöjä ei ole yhdistelty konserniin, niiden pääomaosuuksien vaikutus kunnan konsernitilinpäätökseen ei ole olennainen.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Tytäryhteisöt on yhdistelty kunnan konserniin rivi riviltä. Kuhmoisten Verkkopalvelu Oy:n ja Kuhmoisten Laajakaista Oy:n muodostama alakonserni on yhdistelty konserniin rivi riviltä ja vähemmistöosuus on erotettu omalle rivilleen. Kuntayhtymät on yhdistelty lukuarvoiltaan omistussuuden mukaisesti.

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäinen omistus on eliminoitu. Kunnan ja kuntayhtymien keskinäinen omistus on eliminoitu.

Kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden rakennusten poistot on oikaistu suunnitelmanmukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli- tai alijäämän oikaisuksi.

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset sekä poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan. Kuntayhtymien osalta poistoerot ja verovelat ovat lukuarvoiltaan vähäisiä ja niitä ei ole huomioitu.

Liite 6:

Toimintatuotot kunnan määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina. Kunnan tai kuntayhtymän liiketoimintojen toimintatuotot esitetään tehtäväalueisiin tai tulolajeihin sisällytettynä;

Toimintatuotot tehtäväalueittain				
	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Yleishallinto	630 078	512 030	630 078	512 030
Sosiaali ja terveystoimet	0	1 730 370	0	0
Opetus- ja kulttuuripalvelut	484 265	1 050 985	277 802	847 192
Tekniset palvelut	2 633 424	2 600 126	1 949 506	1 959 729
Muut palvelut	38 306	44 832	0	0
Toimintatuotot yhteensä	3 786 073	5 938 343	2 857 386	3 318 951

Liite 7:

Verotulot eriteltyinä kunnan tuloveroon, osuuteen yhteisöveron tuotosta, kiinteistöveroon ja muihin verotuloihin (kuntajaoston tuloslaskelmaohje kohta 5.1)

Verotulojen erittely		
	2023	2022
Kunnan tulovero	3 414 087	6 638 040
Osuus yhteisöveron tuotosta	932 457	1 641 144
Kiinteistövero	1 647 627	1 614 997
Muut verotulot		
Verotulot yhteensä	5 994 171	9 894 181

Tuloveroprosentti**v. 2023****v. 2022**

9,11

21,75

Kiinteistöveroprosentit

Yleinen kiinteistövero

1,10

1,10

Vakituisen asuinrakennuksen

0,60

0,60

Muun kuin vak.asuinrakennuksen

1,20

1,20

Liite 8:

Valtionosuudet eriteltyinä

Valtionosuuksien erittely		
	2023	2022
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	1 785 419	6 506 222
Siitä: Verotuloihin perustuva valtionos.tasaus	19 141	1 424 915
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtos.	-32 210	-97 248
Verotulomenetyksen kompensatio	449 064	1 477 818
Valtionosuudet yhteensä	2 221 414	9 311 707

Liite 9:

Palveluiden ostot eriteltyinä asiakaspalveluiden ostoihin ja muiden palveluiden ostoihin.

Palveluiden ostojen erittely		
	2023	2022
Asiakaspalveluiden ostot	224 582	12 300 357
Muiden palveluiden ostot	2 688 758	2 341 291
<i>Kunnan palveluiden ostot yhteensä</i>	2 913 341	14 641 648

Liite 11:

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
(KPA 2:3.1 3-kohta)

Kuhmoisten kunnan käyttöomaisuuden poistosuunnitelma	1.1.2009 -	
(Pienhankintaraja 10 000 €)	31.12.2012	1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot		2 v.
Aineettomat oikeudet		5 v.
Liikearvo		2 v.
Muut pitkävaikutteiset menot		
- Atk-ohjelmat	4 v.	2 v.
- Muut	4 v.	2 v.
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	Ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		
Hallinto- ja laitosrakennelmat	40 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Koulun rakentaminen	30 v. Tasapoisto	30 v. tasapoisto
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Talousrakennukset	17 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	25 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	40 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Koulun konekatos	10 v. Tasapoisto	
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Kadut, tiet, torit, puistot	17 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Koulun maansiirtotyöt ja kevyer	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Kaavatiden kunnostus, valistus	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Sillat, laiturit, uimalat	20 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Laiturit	2 v. tasapoisto	2 v. Tasapoisto
Muut maa- ja vesirakenteet	20 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Sähköjohdot, muuntoas., ulkova	17 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Vesi- ja viemäriverkosto	35 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Vesi- ja viemäriverkosto saneer	30 v. Tasapoisto	
Kaukolämpöverkko		20 v. tasapoisto
Koulun kaukolämpö	20 v. tasapoisto	
Koulun vesihuolto	30 v. Tasapoisto	30 v. tasapoisto
Koulun hulevesijärjestelmä	15 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Puhelinverkko, keskusasema ja alakesk.		10 v. tasapoisto
Maakaasuverkko		20 v. tasapoisto
Muut putki- ja kaapeliverkot		15 v. tasapoisto
Sähkö-, vesi-, yms. laitojen laitoskoneet ja laitteet	15 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet		15 v. tasapoisto
Liikenteen ohjauslaitteet		10 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet, i	12 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Rautaiset alukset	17 v. tasapoisto	15 v. tasapoisto
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet		8 v. tasapoisto
Muut kuljetusvälineet	7 v. tasapoisto	4 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	7 v. tasapoisto	5 v. tasapoisto
Muut raskaat työkoneet		10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet		5 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet		5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	4 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	4 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Muut aineelliset hyödykkeet		
Luonnonvarat	Käytönmukainen	Käytönmukainen
Arvo- ja taide-esineet	Ei poistoa	Ei poistoa
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	Ei poistoa
Käyttöomaisuus arvopaperit ja muut pitkäaik. sij.		
Osakkeet ja osuudet	Ei poistoa	Ei poistoa

Liite 13:

Selvitys olennaisista muihin toimintatuottoihin sisällyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitoista ja olennaisista muihin toimintakuluihin sisällyvistä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappioista (Kuntajaoston tuloslaskelmaohje luvut 2.3 ja 4.5)

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot				
	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut toimintatuotot				
Maa- ja vesialueiden myyntivoitot	6 198	0	6 198	0
Rakennusten myyntivoitot	56 769	0	56 769	0
Muut myyntivoitot	42 355	5 305	0	550
Myyntivoitot yhteensä	105 322	5 305	62 967	550
Muut toimintakulut				
Maa- ja vesialueiden myyntitappiot	0	6 833	0	6 833
Rakennusten myyntitappiot	0	0	0	0
Muut myyntitappiot	262	0	0	30 526
Myyntitappiot yhteensä	262	6 833	0	37 359

Liite 14:

Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät erät (KPA 2:3.1 2-kohta)

Satunnaisten tuottojen ja kulujen erittely				
	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
<i>Satunnaiset tuotot yhteensä</i>	0	0	0	0
<i>Satunnaiset kulut yhteensä</i>	129	0	0	0

Liite 15:

Yhteismäärät muihin rahoitustuottoihin sisältyvistä tuotoista, jotka on saatu osuuksista muissa yhteisöissä (KPA 2:3.1 § 5-kohta), jos ne ovat olennaisia

Rahoitustuottojen ja -kulujen erittely		
	2023	2022
Korkotuotot antolainoista ulkopuolisille	12 086	8 969
Korkotuotot sijoituksista, talletuksista ja maksuliik.	75 916	109 322
Sijoitusten ja arvopapereiden tuotot	5 923	550
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä	0	11 053
Korvaus jäännöspääomasta vesihuoltolaitos ja kaukolämpöverkko	11 978	11 978
Verotilitysten korot ja korotukset	8	0
Viivästyskorkotuotot	1 165	733
Muut rahoitustuotot	10 048	3
RAHOITUSTUOTOT YHTEENSÄ	117 125	142 608
Korkokulut lainoista	-161 621	-76 110
Arvonalentumiset sijoitukset ja arvopaperit	-503	-26 238
Korvaus jäännöspääomasta vesihuoltolaitos ja kaukolämpöverkko	-11 978	-11 978
Verotilitysten korot ja korotukset	-79	0
Viivästyskorkokulut	-4 781	-528
Muut rahoituskulut	-84	-532
RAHOITUSKULUT YHTEENSÄ	-179 045	-115 386
Rahoitustuotot ja -kulut netto	-61 920	27 222

Liite 19 A:

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet											Kaikki yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet							
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pit- kävaikut. menot	Yhteensä	Maa- ja vesi- alueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineel- liset hyödyk.	Ennako- maksut ja keskener.	Yhteensä	
Poistamaton hankintameno 1.1.	0,00	20 206,04	20 206,04	2 609 543,25	11 458 053,25	4 314 782,82	313 543,64	3 363,76	308 507,08	19 007 793,80	19 027 999,84
Lisäykset tilikauden aikana		11 827,96	11 827,96	0,00	551 735,01	398 278,25	0,00		852 398,81	1 802 412,07	1 814 240,03
Rahoitusosuudet tilikaudella										0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana				-7 044,15						-7 044,15	-7 044,15
Siirrot erien välillä						0,00			-769 150,18	-769 150,18	-769 150,18
Tilikauden poisto		-14 784,91	-14 784,91		-678 334,23	-396 751,88	-112 320,51			-1 187 406,62	-1 202 191,53
Arvonalennukset ja niiden palautukset						0,00				0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.		17 249,09	17 249,09	2 602 499,10	11 331 454,03	4 316 309,19	201 223,13	3 363,76	391 755,71	18 846 604,92	18 863 854,01
										0,00	0,00
Arvonkorotukset										0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	17 249,09	17 249,09	2 602 499,10	11 331 454,03	4 316 309,19	201 223,13	3 363,76	391 755,71	18 846 604,92	18 863 854,01

Liite 19 B:

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Sijoitukset

Pysyvien vastaavien sijoitukset											
	Osakkeet ja osuudet					Jvk-, muut laina- ja muut saamiset					Kaikki yhteensä
	Osakkeet konserni-yhtiöt	Osakkeet osakk. ja omistus-yhteisöt	Kunta-yhtymä-osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä	Saamiset konserni-yhteisöt	Saamiset osakk. ja omistus-yht.	Saamiset kunta-yhtymät	Saamiset muut yhteisöt	Yhteensä	
Hankintameno 1.1.	1 061 276,39	749 208,13	269 537,29	309 138,00	2 389 159,81	454 747,70	0,00	0,00	39 981,79	494 729,49	2 883 889,30
Lisäykset					0,00					0,00	0,00
Vähennykset	-123 231,27				-123 231,27	-8 000,00				-31 541,75	-154 773,02
Siirrot erien välillä					0,00					0,00	0,00
Hankintameno 31.12.	938 045,12	749 208,13	269 537,29	309 138,00	2 265 928,54	446 747,70	0,00	0,00	39 981,79	486 729,49	2 729 116,28
Arvonlennukset					0,00					0,00	0,00
Arvonkorotukset										0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	938 045,12	749 208,13	269 537,29	309 138,00	2 265 928,54	446 747,70	0,00	0,00	39 981,79	486 729,49	2 752 658,03

Liitteet 20-22:

Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

Tytäryhteisöt, kuntayhtymäosuudet sekä osakkuusyhteisöt						
Nimi	Kotipaikka	Kunnan omistus- osuus	Konsernin omistus- osuus	Kuntakonsernin osuus (1000 €)		
				omasta pääomasta	vieraasta pääomasta	tilikau- den voitosta/ tappiosta
Tytäryhteisöt						
Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy	Kuhmoinen	100 %	100 %	648	2088	4
Asunto Oy Kuhmoisten Päijälänkoti	Kuhmoinen	100 %	100 %	281	3	0
Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (emoyhtiö)	Kuhmoinen	100 %	100 %	-651	1950	-621
			Yhteensä	278	4041	-617
Kuntayhtymät						
Pirkanmaan liitto	Tampere	0,32 %	0,32 %	5	16	0
Jyväskylän koulutus kuntayhtymä	Jyväskylä	1,27 %	1,27 %	1300	460	-23
Koulutuskeskus Salpaus ky	Lahti	0,23 %	0,23 %	219	25	7
			Yhteensä	1524	501	-16
Yhdistelemättömät osakkuusyhteisöt						
Asunto Oy Kuhmoisten Hokkalanperä	Kuhmoinen	31,7 %	31,7 %	11	47	1
Kiinteistö Oy Pohjoisportti	Kuhmoinen	35,05 %	35,05 %	335	3	0
Muut yhteisöt (konserniin kuulumattomat)						
Asunto Oy Peltohokkala	Kuhmoinen	*)				
Asunto Oy Kokkonniemi	Kuhmoinen	4,27 %				
Asunto Oy Paajaranta	Kuhmoinen	3,31 %				
Asunto Oy Hokkalankulma	Kuhmoinen	6,32 %				
Reka Industrial Oyj B	Helsinki					

Liite 23:

Erikseen pitkä- ja lyhytaikaiset saamiset tytäryhteisöiltä, kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä sekä osakkuus- ja muilta omistusyhteisyyksiltä

- myyntisaamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
  - lainasaamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
  - muut saamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
  - siirtosaamiset (Vs C II pitkäaikaiset 1, lyhytaikaiset 1);
- (KPA 2:4.3 § 3-kohta)

Saamisten erittely				
	2023		2022	
	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset	Pitkä- aikaiset	Lyhyt- aikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset	0	0		53 334
Lainasaamiset	446 748	0	454 748	
Muut saamiset	0			
Siirtosaamiset		0		0
<i>Yhteensä</i>	<i>446 748</i>	<i>0</i>	<i>454 748</i>	<i>53 334</i>
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset	0	0	0	481
Lainasaamiset	0	0	0	
Muut saamiset	0	0	0	
Siirtosaamiset	0	0	0	5 771
<i>Yhteensä</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>6 252</i>
Saamiset yhteensä	446 748	0	454 748	59 586

Liite 24:

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2023	2022
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	266 483	537 561
Lyhytaikaiset lainasaamiset	0	26 500
Valtionosuussaaminen	0	0
Alv- saaminen	111 521	153 876
Puunmyyntituloja	0	0
KEVA/eläkemenoperusteiset vak.maksut	0	0
Pirkanmaan sairaanhoitopiirin ky	0	5 771
Jämsän kaupunki/sote	0	0
ELY-Keskus investointituki	0	0
Tuotto-osuuden korko	0	0
Siirtosaamiset tyttäreiltä	0	0
Muut siirtosaamiset	174 488	25 604
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	552 492	749 312

Liite 25:

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana (KPA 2:5.1 § 1-kohta)

Oman pääoman erittely	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	12 524 235	12 684 598	12 524 235	12 684 598
Lisäykset		345		
Vähennykset				
Peruspääoma 31.12.	12 524 235	12 684 943	12 524 235	12 684 598
Arvonkorotusrahasto 1.1.	1 968	2 873		
Lisäykset	0	8		
Vähennykset	1 428	913		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	540	1 968		
Muut omat rahastot	465 232	465 232		
Vahinkorahaston pääoma 1.1.				
Siirrot rahastoon				
Siirrot rahastosta	81	0		
Vahinkorahaston pääoma 31.12.				
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	465 151	465 232		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	4 829 761	6 276 307	6 337 754	6 518 727
Siirto vahinkorahastoon				
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	4 726 600	6 276 307	6 337 754	6 518 727
Tilikauden yli-/alijäämä	491 830	-1 446 546	458 129	-180 973
Oma pääoma yhteensä	18 208 357	17 981 905	19 320 119	19 022 352

Liite 27:

Tase-erien mukaan eritelty tieto sellaisista pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvista veloista, jotka erääntyvät **myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua** (KPA 2:5.1 § 2-kohta).

Vuoden 2023 tilinpäätöksessä esitetään velat ja velkojen osat, jotka erääntyvät **1.1.2029 tai sen jälkeen**.

Kunta	Pitkäaikaiset velat	
	2023	2022
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	183 000	230 000
Lainat julkisyhteisöiltä		
Takausvastuun kautta tullut laina		
Lainat muilta luotonantajilta		
Saadut ennakot	3 532	3 532
Ostovelat		
Liittymismaksut ja muut velat	196 341	196 341
Siirtovelat		
Pitkäaikaiset velat yhteensä	382 873	429 873

Pitkäaikaiset velat		
Konserni	2023	2022
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 748 785	3 536 359
Lainat julkisyhteisöiltä	0	122
Lainat muilta luotonantajilta	0	260 594
Saadut ennakot	3 532	3 532
Ostovelat	300	0
Muut pitkäaikaiset velat	165 588	165 852
Pitkäaikaiset velat yhteensä	2 918 205	3 966 459

Liite 30:

Erikseen pitkä- ja lyhytaikaiset velat tytäryhteisöille, kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä ja osakkuus- sekä muille omistusyhteisöille

- saadut ennakot (Vt E I 5, II 5)
- ostovelat (Vt E I 6, II 6)
- liittymismaksut ja muut velat (Vt E I 7, II 7)
- siirtovelat (Vt E I 8, II 8) (KPA 2:5.2 §)

Vieras pääoma				
	2023		2022	
	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen	Pitkä- aikainen	Lyhyt- aikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		105,24		
Muut velat				
Siirtovelat		4 160,97		
<i>Yhteensä</i>		4 266,21		
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat			310 351,00	
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>			310 351,00	
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat				
Muut velat				
Siirtovelat				
<i>Yhteensä</i>	0,00	0,00	0,00	0,00
Vieras pääoma yhteensä	0,00	4 266,21	310 351,00	0,00

Liite 32:

Muut velat-erään sisältyvät olennaiset erät

Muut velat-erään sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Muut velat				
Liittymismaksut	164 837,25	165 852,47	196 340,55	196 340,55
Muut velat				
Tilitettävä arvonlisävero	0	106 098	0	0
Ennakonpidätykset	0	0	70 454	71 241
Sosiaaliturvamaksut	0	0	4 519	4 284
Muut	0	0	8 221	3 472
Muut velat yhteensä	164 837	271 950	279 534	275 338

Liite 33:

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät (KPA 2:5.1 § 4-kohta)

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kunta	
	2023	2022	2023	2022
Lyhytaikaiset siirtovelat				
Tuloennakot	14 336,80	12 063,55		
Siirtovelat				
Henkilöstökulujen jaksotukset	0	663 771	445 813	516 285
Korkojaksotukset	0	18 892	17 116	11 022
Jämsän kaupunki (sos. ja terveystoimi)	0	1 123 255	0	1 123 255
Palkkojen henkilösivukulut	0	15 551	82 496	15 551
Muut siirtovelat	1 586 278	251 705	119 766	78 009
Lyhytaikaiset siirtovelat yhteensä	1 600 615	2 085 238	665 191	1 744 122

Liite 41:

Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt. Tähän merkittäviä taseen ulkopuolisia järjestelyjä voivat olla mm. yhteistyö- ja kumppanuussopimuksista aiheutuvat vastuut, ympäristövastuut jne. Vastuut ilmoitetaan nimellisarvoisena ilman arvonlisäveroa, jos arvonlisävero voidaan sisällyttää vähennettäviin tai palautettaviin arvonlisäveroihin. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt voivat olla sellaisia, että niiden rahamäärää ei pystytä määrittämään. Tällöin vähimmäisinformaationa ilmoitetaan vastuun olemassaolo.

Muut kuntaa koskevat taseen ulkopuoliset järjestelyt

Kunnanvaltuusto antoi päätöksellään 14.11.2022 § 51 Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy:lle akordin maksamatta jääneestä lyhytaikaisesta velasta (535.000 euroa). Samalla päätöksellä valtuusto päätti antaa KVP:lle akordin pitkäaikaisen lainan takausvastuun perusteella syntyvästä regressisaatavastaan siltä osin, kun KVP ei pysty maksamaan Kuntarahoitus Oyj:n lainaansa takaisin.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja Valokuitunen Oy:n välillä toteutettiin liiketoimintakauppa 29.12.2022. Valtuusto hyväksyi päätöksellään 14.11.2022 § 51 toimintamallin yhtiön purkamiseksi vuonna 2023 ja kauppahinnan käsittelyksi.

Kunnanhallitus totesi päätöksellään 20.3.2023 § 64, että saatavat ovat muuttuneet velkojan kannalta arvottomiksi ja että voidaan myöntää välittömästi. Akordin kohdistui Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja KVP:n välisen lainan loppuosalle, 1.065.000 euroa.

Kuhmoisten Lämpö Oy:n ja Kuhmoisten kunnan 9.4.2013 allekirjoittama sopimus lämmön toimittamisesta kunnan omistamaan kaukolämpöverkkoon. Sopimuksen voimassaoloaika on viisitoista vuotta lämmöntoimitusten alkamisesta. Sopimusehdoissa todetaan, että kaksi vuotta ennen sopimuksen päättymistä sopimuspuolet aloittavat neuvottelut lämmöntoimituksen mahdollisesta jatkosopimuksesta.

Arvonlisäveron palautusvastuu vuoden 2023 tilinpäätöksessä on 2.820.477 euroa.

Merkittävät sopimukset:

Kuhmoisten kunnan ja Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalveluiden kiinteistöjä koskevat vuokrasopimukset 1.1.2023 alkaen

Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan sopimus palkanlaskentapalveluiden tuottamisesta Kuhmoisten kunnalle

Jämsän kaupungin ja Kuhmoisten kunnan sopimus ICT-palveluiden tuottamisesta Kuhmoisten kunnalle

Sopimus Jämsänjokilaakson musiikkiopiston toiminnan järjestämisestä Kuhmoisten kunnassa

Sopimus Jämsän työväenopiston toiminnan järjestämisestä Kuhmoisten kunnassa 31.12.2023 asti

Yrittäjä Pirkanmaan yhteistyösopimus

Yhteistoimintasopimus ympäristöterveydenhuollon Keuruselän yhteistoiminta-alueeseen kuulumisesta

Yhteistoimintasopimus maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueeseen kuulumisesta

Liite 42:

Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain;

-vakinaiset

-määräaikaiset

-ilman työllistettyjä

Henkilöstön lukumäärä 31.12. toimialoittain		
	2023	2022
Yleishallinto	10,00	6,00
Sivistystoimi	70,00	72,00
Tekninen toimi	16,00	21,00
Investoinnit	0,65	0,65
yhteensä	96,65	99,65

Liite 43:

Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut, jos henkilöstökuluja on aktivoitu taseeseen;

Henkilöstökulut		
	2023	2022
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 546 134	4 955 198
Henkilöstökuluja aktivoitu aineellisiin hyödykkeisiin	0	0
yhteensä	4 546 134	4 955 198

Liite 44:

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetty luottamushenkilömaksut (kuntalaki 82.3 §)

Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetty luottamushenkilömaksut		
	2023	2022
Kuhmoisten keskustan paikallisyhdistys ry	649	640
Kuhmoisten työväenyhdistys ry	609	712
Kuhmoisten perussuomalaiset ry	552	583
Kuhmoisten Kokoomus	1 571	1 102
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	3 381	3 037

Liite 45:

Lakisääteistä tilintarkastusta suorittavalle tilintarkastusyhteisölle maksetut palkkiot.

Tilintarkastajan palkkiot		
	2023	2022
Revisium Oy, JHT-yhteisö		
Tilintarkastuspalkkiot	13 491	11 909
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät	2287	
Muut palkkiot		
Palkkiot yhteensä	15 778	11 990

Liite 46:

Kunnan ja sen intressitahoihin kuuluvien väliset liiketoimet, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Liitetietona esitetään myös tavanomaisin ehdoin intressitahojen kanssa toteutetuista toimista niiden osapuolet ja toimien arvot, jos ne ovat tarpeen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi. Tietoja yksittäisistä liiketoimista voidaan yhdistellä, ellei tietojen erillinen esittäminen ole välttämätöntä arvioitaessa liiketoimen vaikutusta kunnan taloudelliseen asemaan.

Kunnan ja intressitahojen välinen liiketoiminta

Kunta on antanut kunnanvaltuuston päätöksellä 16.12.2013 Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:lle (tytäryhteisö) rahalainan 160 000 euroa, maksamatonta lainaa tilinpäätöshetkellä on 88 000 euroa. Lainalla ei ole vakuutta. Kyse on ennen kuntalain (410/2015) voimaantuloa annetusta lainasta. Kunnan arvion mukaan lainaan ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä.

Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja Valokuitunen Oy:n välillä toteutettiin liiketoimintakauppa 29.12.2022. Valtuusto hyväksyi päätöksellään 14.11.2022 § 51 toimintamallin yhtiön purkamiseksi vuonna 2023 ja kauppahinnan käsittelyksi.

Samalla päätöksellä valtuusto päätti antaa KVP:lle akordin pitkäaikaisen lainan takausvastuun perusteella syntyvästä regressisaatavastaan siltä osin, kun KVP ei pysty maksamaan Kuntarahoitus Oy:n lainaansa takaisin.

Kunnanhallitus totesi päätöksellään 20.3.2023 § 64, että saatavat ovat muuttuneet velkojan kannalta arvottomiksi ja että voidaan myöntää välittömästi. Akordin kohdistui Kuhmoisten Laajakaista Oy:n ja KVP:n välisen lainan loppuosalle, 1.065.000 euroa.

VASTUUT 31.12.2023**KUNNAN TAKAUSVASTUUT 31.12.2023**

	v. 2023	v.2022
* Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy		
Kuhmoisten Osuuspankki FI7451760480650685	451 066,33	
Kuhmoisten Osuuspankki FI3851760480646774	391 535,00	
Kuhmoisten Osuuspankki FI2651760480632634	24 600,43	
Kuhmoisten Osuuspankki FI8251760480632790	73 051,41	
	<u>940 253,17</u>	<u>1 068 836,92</u>
Kuntien Eläkevakuutus (9960792)	0,00	0,00
* Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy (Rekolant.12)		
Kuntien Eläkevakuutus (20010058)	<u>0,00</u>	<u>0,00</u>
* Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy		
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 292885	100 000,00	
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 321578	50 000,00	
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 321579	50 000,00	
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 323904	100 000,00	
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 324498	100 000,00	
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 330223	100 000,00	400 000,00
Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt Oy yhteensä	<u>1 440 253,17</u>	<u>1 468 836,92</u>
* Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (kvalt 21.12.2015 § 71)		
Kuntarahoitus Oyj 18235/16	1 687 500,00	1 822 500,00
TAKAUSVASTUUT YHTEENSÄ	3 127 753,17	3 291 336,92
<u>KUNNAN ANTAMAT PANTIT</u>		
* Liikekiinteistö 291-404-6-20 Kuntala		
Kuhmoisten Osuuspankki		
Panttikirjat 1337-41 5 kpl	84 090,00	84 090,00
Panttikirja 1342 1 kpl	16 818,00	16 818,00
	<u>100 908,00</u>	<u>100 908,00</u>
Nordea		
Panttikirjat 1381-83 3 kpl	252 000,00	252 000,00
Panttikirjat 1385-86 2 kpl	168 000,00	168 000,00
Panttikirjat 1387 1 kpl	33 600,00	33 600,00
Panttikirjat 1388 1 kpl	58 800,00	58 800,00
	<u>512 400,00</u>	<u>512 400,00</u>
ANNETUT PANTIT YHTEENSA	<u>613 308,00</u>	<u>613 308,00</u>
<u>MUUT VASTUUT</u>		
* Kuntien takauskeskus (*		
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuusta	17 578 862,00	16 337 394,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	13 993,00	9 448,00
*Leasingvuokravastuu/Tukirahoitus Oy	24 743,53	20 286,28
*Leasingvuokravastuu/Nordea Rahoitus	6 116,52	7 122,05
* Vuokravastuu/OP Yrityspankki Oyj	16 407,18	15 348,64
* Vuokravastuu/Qualident Finland Oy	1 235,00	2 088,00
*Vuokravastuu/De Lage Laden Financial Solutions	2 010,00	2 700,00
* ALV-vastuut	2 843 088,81	2 843 088,81
MUUT VASTUUT YHTEENSÄ	<u>20 461 922,34</u>	<u>19 212 305,09</u>
KAIKKI VASTUUT YHTEENSA	<u><u>24 202 983,51</u></u>	<u><u>23 116 950,01</u></u>

VASTUUT 31.12.2023

KONSERNIN TAKAUSVASTUUT 31.12.2023

	v. 2023	v. 2022
* Kuhmoisten kunnan Vuokrakiinteistöt		
Kunnan antamat takaukset:		
Järvi-Hämeen Osuuspankki/Kuhmoisten konttori	940 253,17	1 068 836,92
Kuntien eläkevakuutus	0,00	0,00
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 105039954292	100 000,00	100 000,00
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 231594	50 000,00	50 000,00
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 219828	50 000,00	50 000,00
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 239446	100 000,00	100 000,00
Kuntarahoitus Oyj/kuntayritystodistus 234192	100 000,00	100 000,00
	1 340 253,17	1 468 836,92
Valtiokonttorille annetut panttikirjat:		
Pankkila	911 242,19	911 242,19
Kaskitie 9	789 642,31	789 642,31
Kaskitie 7	592 021,50	592 021,50
	2 292 906,00	2 292 906,00
Edellä luetellut kiinnitysvakuuksilla olevat Valtiokonttorin lainat on maksettu pois. AsL rajoitukset voimassa.		
Järvi-Hämeen Osuuspankille annetut panttikirjat:		
Riihelä		
panttikirja no 2969	100 000,00	100 000,00
Mylly-Pelto		
panttikirja no 2970	110 000,00	110 000,00
Asunto Oy Leppäkoski		
panttikirja no 2595, 3517 ja 3518	428 120,00	428 120,00
Asunto Oy Rekolantie 12 (2kpl á 100 000 €)	200 000,00	200 000,00
	838 120,00	838 120,00
Edellä lueteltuja kiinnitysvakuuksilla olevia Järvi-Hämeen Osuuspankin lainoja jäljellä 31.12.	58 800,00	65 520,00
* Kuhmoisten Verkkopalvelut Oy (kvalt 21.12.2015 § 71)		
Kuntarahoitus Oyj 18235/16	1 552 500,00	1 687 500,00
	1 552 500,00	1 687 500,00
* Vastuut kuntayhtymien veloista		
		748 042
Jyväskylän koulutus kunta yhtymä	211 184	275 805
Koulutuskeskus Salpaus kunta yhtymä	6 647	7 986
yhteensä	217 831	1 031 833
Konsernin vastuut yhteensä	3 110 584,17	4 188 169,92

LASKENNALLISESTI ERIYTETTY						
KAUKOLÄMPÖVERKKO						
TULOSLASKELMA						
	Alkuper.	Talousarvio-	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama	
	talousarvio	muutokset	muutosten	2023		
			jälkeen			
LIKEVAIHTO						
Myyntituotot, ulk.	270 000,00	0,00	270 000,00	275 099,26	5 099,26	
Myyntituotot, sis.	300 000,00	0,00	300 000,00	338 363,46	38 363,46	
	570 000,00	0,00	570 000,00	613 462,72	43 462,72	
Materiaalit ja palvelut						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat						
Ostot tilikauden aikana	-601 000,00	0,00	-601 000,00	-621 225,60	20 225,60	
Palvelujen ostot	-5 680,00	0,00	-5 680,00	-13 688,27	8 008,27	
Henkilöstökulut						
Palkat ja palkkiot	-20 926,00	0,00	-20 926,00	-9 577,22	-11 348,78	
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	-4 476,61	0,00	-4 476,61	-1 600,40	-2 876,21	
Muut henkilösivukulut	-828,67	0,00	-828,67	-182,06	-646,61	
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poisto	-85 000,00	0,00	-85 000,00	-83 812,05	-1 187,95	
Liiketoiminnan muut kulut	0,00	0,00	0,00	-2 089,01	2 089,01	
Liikealijäämä	-147 911,28	0,00	-147 911,28	-118 711,89	-29 199,39	
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkokulut	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
Korvaus jäännöspääomasta	0,00	0,00	0,00	-5 107,65	5 107,65	
Tilikauden alijäämä	-147 911,28	0,00	-147 911,28	-123 819,54	-24 091,74	

TULOSLASKELMAVERTAILU		
KAUKOLÄMPÖVERKKO		
TULOSLASKELMA	Tilivuosi	Tilivuosi
(ulkoiset ja sisäiset)	2023	2022
LIIVEVAIHTO		
Myyntitulot (ei lämpö)		
Myyntituotot, ulk.	275 099,26	261 026,81
Myyntituotot, sis.	338 363,46	359 817,52
	613 462,72	620 844,33
Valmistus omaan käyttöön	0,00	0,00
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-621 225,60	-593 847,30
Palvelujen ostot	-13 688,27	-14 847,28
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-9 577,22	-9 877,51
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-1 600,40	-1 921,51
Muut henkilösivukulut	-182,06	-319,29
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-83 812,05	-83 812,06
Liiketoiminnan muut kulut	-2 089,01	-1 190,00
Liikealijäämä	-118 711,89	-84 970,62
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut	0,00	0
Korvaus jäännöspääomasta	-5 107,65	-5 107,65
Tilikauden tulos	-123 819,54	-90 078,27

LASKENNALLISESTI ERIYTETTY			
KAUKOLÄMPÖVERKKO		31.12.2023	31.12.2022
RAHOITUSLASKELMA			
Toiminnan rahavirta			
Liikealijäämä		-118 711,89	-84 970,62
Poistot ja arvonalentumiset		83 812,05	83 812,06
Rahoitustuotot ja -kulut		-5 107,65	-5 107,65
Tulorahoituksen korjauserät		5 107,65	5 107,65
		-34 899,84	-1 158,56
Investointien rahavirta			
Investointimenot		0,00	0,00
Investoinnit netto		0,00	0,00
Toiminnan ja investointien rahavirta		-34 899,84	-1 158,56
Rahoituksen rahavirta			
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		-47 000,00	-47 000,00
Lainakannan muutokset		-47 000,00	-47 000,00
Muut maksuvalmiuden muutokset			
Saamisten muutos		74 985,96	112 283,10
Korottomien velkojen muutos		-34 978,47	49 938,42
Muut maksuvalmiuden muutokset		40 007,49	162 221,52
Rahoituksen rahavirta		-6 992,51	115 221,52
Rahavarojen muutos		-41 892,35	114 062,96

LASKENNALLISESTI ERIYTETTY				
KAUKOLÄMPÖVERKKO			31.12.2023	31.12.2022
TASE				
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
	Kiinteät rakenteet ja laitteet	967 818,96	1 051 631,01	
	Keskeneräiset	0,00	0,00	
	Liittymismaksusaamiset	172 761,83	172 761,83	
PYSYVÄT VASTAAVAT			1 140 580,79	1 224 392,84
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
	Myyntisaamiset	31 293,86	112 374,04	
	Muut saamiset	149 904,09	143 809,87	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			181 197,95	256 183,91
VASTAAVAA			1 321 778,74	1 480 576,75
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
	Jäännöspääoma	1 927 389,28	1 927 389,28	
	Edellisten tilikausien alijäämä	-1 248 510,42	-1 158 432,15	
	Tilikauden alijäämä	-123 819,54	-90 078,27	
OMA PÄÄOMA			555 059,32	678 878,86
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen				
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	230 000,00	230 000,00	
	Muut pitkäaikaiset velat ulkoiset	196 340,55	196 340,55	
	Muut pitkäaikaiset velat sisäiset	172 761,83	172 761,83	
Lyhytaikainen				
	Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	47 000,00	47 000,00	
	Ostovelat	107 000,15	92 949,08	
	Siirtovelat	13 616,89	62 646,43	
VIERAS PÄÄOMA			766 719,42	801 697,89
VASTATTAVAA			1 321 778,74	1 480 576,75

**KUHMOISTEN VESIHUOLTOLAITOKSEN
TILINPÄÄTÖS- JA TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA
2023**

SISÄLLYSLUETTELO

Toimintakertomus ja tilikauden tuloksen käsittely	106
Tavoitteiden toteutumiset.....	107
Talousarviomäärärahojen ja investointien toteutumiset.....	108
Tuloslaskelmat	109
Rahoituslaskelmat.....	112
Tase	114
Tilinpäätöksen liitetiedot.....	115
Allekirjoitukset	118

Toimintakertomus 2023

Vesihuoltoverkoston piirissä olevia asiakkaita oli vuoden lopussa runsaat 1600. Myyty vesimäärä tilikaudella 2023 oli yhteensä 58 400 m³ ja jäteveden määrä 54 487 m³. Vuoteen 2022 verrattuna veden myynnissä oli pientä laskua. Alla olevasta taulukosta nähdään vesihuollon kulutusmaksut vuodelta 2023.

Veden ja jäteveden kulutusmaksut sis. alv 24%

Veden käyttömaksu (€/m³) 3,10

Jätevesimaksu (€/m³) 3,54

Verkoston laajennusta tehtiin mm. Satamarinteen alueella. Myös yksittäisiä vesi asiakkaita saatiin lisää. Vedenottoilla uudistettiin tekniikkaa nykypäivän vaatimusten mukaisiksi mm. lipeänsyöttölaitteiston, sekä digitaalisen etäseurantajärjestelmän osalta. Myös suodatinjärjestelmiä huollettiin. Myyntiin toimitettu vesi vuonna 2023 täytti talousvedelle vaaditut kriteerit kaikilla tutkimusjaksoilla.

Puhdistamon toiminnan parantamiseksi aloitettiin paljon toimenpiteitä. Vuoden 2023 puhdistustuloksissa oli ajoittain parannettavaa. Sisäisen prosessin lietepitoisuudessa, sekä ylijäämälietteen poistamisessa oli haasteita, myös fosforitypen määrä oli ajoittain korkea. Koneita ja laitteita päivitettiin vuoden aikana. Syksyllä 2022 aloittamamme yhteistyöprojekti Kvvyn.n (Kokemäenjoen vesiensuojeluyhdistys) kanssa sai jatkoa myös vuonna 2023. Tärkeänä osana asiantuntijakoulutusta on vuoden 2023 lopulla aloitettu automaation lisäosan rakentaminen ja käyttöönotto. Merkittävänä muutoksena vuoden 2023 maaliskuussa aloitettiin kuivatun lietekompostin siirtäminen jatkokäsittelyyn Vehkosuon komposti Oy:lle Sahalahteen, kun kompostointi vanhan Antinkorven kaatopaikan alueella päättyi. Yhteenvetona lupavaateista ei jääty vuonna 2023 merkittävästi, vaan ylitykset ja alitukset olivat melko lieviä. Käsittelytulos parani edellisvuodesta selkeästi, mutta ammoniumtyyppien yksittäinen ylitys oli suurempi.

Tilikauden tuloksen käsittely

Vesihuoltolaitoksen tilikauden tulos on 214 475 € alijäämäinen.

Tilikauden alijäämä esitetään kirjattavaksi taseen tilikauden alijäämätilille.

VESIHUOLTOLAITOS

Vastuhenkilö: Tekninen johtaja

Tehtävän toiminta-ajatus:

Vesihuollon tavoitteena on tuottaa puhdasta talousvettä kaikille verkostoon liittyneille kiinteistöille ja käsitellä viemäri-verkkoon liittyneissä kiinteistöissä syntynyt jätevesi ympäristön kannalta turvallisesti.

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vesihuoltolaitos jakaantuu kahteen osaan, puhtaan veden tuotantoon ja jäteveden käsittelyyn.

VALTUUSTON HYVÄKSYMÄT TAVOITTEET

Strategiset tavoitteet

Laitostoiminnan tuottavuuden parantaminen ja häiriötön toiminta		
Valtuustokauden tavoite 2021-2025	Tavoitetaso 2023	Mittari/arviointikriteeri
Vastuullisen toiminnan edistäminen ja ympäristönäkökulmien huomioiminen päätöksenteossa	Vesihuoltoverkoston saneeraus jatkuva Jätevedenpuhdistamon saneeraus suoritettuna analyysivaiheen jatkumona.	Laboratoriotulokset / lupaehdot ja häiriötön toiminta
Tarjoamme houkuttelevan asuin ympäristön	Kaavateiden jatkuva parantaminen	Toteutuminen

Perustelut: Vesi- ja jätevesihuollon laitteiston päivittäminen ja parantaminen mahdollistavat turvallisen vesihuollon sekä ympäristöluvan vaatimuksen täyttymisen. Vesihuoltolaitoksen työntekijät ovat tälläkin toimialalla keskeisessä asemassa myös pitkällä tähtäimellä.

KÄYTTÖTALOUS

TOIMIALA: Vesihuoltolaitos	Alkuperäinen talousarvio €	Talous- arvio- muutokset €	Talousarvio muutosten jälkeen €	Toteutuma 2023	Poikkeama	Toteutuma %
Toimintatulot:						
Myyntitulot	390 450	0	390 450	358 803	31 647	91,9 %
Maksutulot	0	0	0	33 903		0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	0	0		0,0 %
Vuokratulot	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut tulot	0	0	0	0	0	0,0 %
tulot yhteensä	390 450	0	390 450	392 706	-2 256	100,6 %
Toimintamenot:						
Henkilöstömenot	-119 409	0	-119 409	-108 669	-10 739	91,0 %
Palvelujen ostot	-139 500	-35 000	-174 500	-216 385	41 885	124,0 %
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-68 786	-35 000	-103 786	-138 561	34 775	133,5 %
Avustukset	0	0	0	0		
Vuokramenot	0	0	0	0	0	0,0 %
Muut menot	-3 700	0	-3 700	-14 034	10 334	379,3 %
menot yhteensä	-331 395	-70 000	-401 395	-477 650	76 255	119,0 %
TOIMINTAKATE (netto)	59 055	-70 000	-10 945	-84 944	73 999	776,1 %
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot ja muut rah.tuotot	0	0	0	-140	140	
Korvaus jäännöspääomasta	0	0	0	-6 870	6 870	0,0 %
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	-7 010	7 010	0,0 %
Laskennalliset- ja sisäiset erät:						
Poistot ja arvonalentumiset	-145 300	0	-145 300	-122 522	-22 778	84,3 %
Tulot	0	0	0	0	0	0,0 %
Menot	0	0	0	0	0	0,0 %
KOKONAISTULOT	390 450	0	390 450	392 706	-2 116	100,6 %
KOKONAISMENOT	-476 695	-70 000	-546 695	-607 181	60 487	111,1 %
NETTO KUSTANNUS	-86 245	70 000	-156 245	-214 475	58 231	137,3 %

INVESTOINNIT V. 2023	Hanke €	TA+muutos		Toteutunut 31.12.2023 Menot €	Toteutunut 31.12.2023 Tulot €	Tot. %
		Valtuuston sitovuustaso				
Investointihanke		Menot €	Tulot €			Menot
Investoinnit vesihuoltolaitokseen:						
JVP automaation saneeraus/päivittäminen	70 000 €	0		0,00 €		0,0 %
JVP henkilökunnan sosiaalityöt	50 000 €	0		0,00 €		0,0 %
JVP kompressorien uusiminen	20 000 €	0		0,00 €		0,0 %
JVP sakeuttamon koneiston tarkistus	30 000 €	0		0,00 €		0,0 %
Vedenottamot ja laitteistot, puhdas vesi	50 000 €	0		6 900,00 €		13,8 %
Satamarinteen vesi- ja jätevesihuolto	0 €	0		22 549,29 €		
JVP ferrosulfaattialtaan saneeraus	30 000 €	0		110 460,16 €		368,2 %
Vesi- ja viemäriverkostot saneeraus	30 000 €	0		51 798,22 €		172,7 %
Nuutinrinteen vesi- ja jätevesihuolto	0 €	0		141 247,00 €		
Investoinnit vesihuoltolaitokseen yhteensä	280 000 €	280 000 €		332 954,67 €		118,9 %

Keskeneräiset:	2022	2023	Yhteensä
JVP:n saneeraus keskeneräiset	184 096,89	110 460,16	294 557,05
Vesi- ja viemäriverkostot saneeraus	0,00	51 798,22	51 798,22
	184 096,89	162 258,38	346 355,27

TULOSLASKELMAT

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

(ulkoiset ja sisäiset)

VESIHUOLTOLAITOS

TULOSLASKELMA	Alkuper. Talousarvio talousarvio muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteutuma 31.12.2023	Poikkeama	
LIIKEVAIHTO					
Myyntituotot, ulk.	354 950,00	0	354 950	329 097,40	25 852,60
Myyntituotot, sis.	29 500,00	0	29 500	61 304,56	-31 804,56
Liittymismaksut ulk.	6 000,00	0	6 000	2 304,00	3 696,00
Liittymismaksut sis.	0,00	0	0	0,00	0,00
	390 450,00	0	390 450	392 705,96	-2 255,96
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-68 785,77	-35 000	-103 785,77	-138 560,61	34 774,84
Palvelujen ostot	-139 500,00	-35 000	-174 500,00	-216 385,29	41 885,29
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-97 328,00	0	-97 328,00	-91 145,18	-6 182,82
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-18 226,60	0	-18 226,60	-14 687,36	-3 539,24
Muut henkilösivukulut	-3 854,19	0	-3 854,19	-2 836,88	-1 017,31
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-145 300,00	0	-145 300,00	-122 521,70	-22 778,30
Liiketoiminnan muut kulut	-3 700,00	0	-3 700,00	-14 034,27	10 334,27
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-86 244,56	-70 000	-156 244,56	-207 465,33	51 220,77
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	0,00	0	0,00	93,07	-93,07
Muut kulut	0,00	0	0,00	-233,01	233,01
Korvaus jäännöspääomasta	0,00	0	0,00	-6 869,89	6 869,89
Tilikauden tulos	-86 244,56	-70 000	-156 244,56	-214 475,16	58 230,60

VESIHUOLTOLAITOS TULOSLASKELMA**(ulkoiset ja sisäiset)****Tilivuosi
2023****Tilivuosi
2022****LIKEVAIHTO**

Myyntituotot, ulk.	297 498,84	326 827,24
Myyntituotot, sis.	61 304,56	67 217,21
Maksutuotot	33 902,56	23 522,07
	<u>392 705,96</u>	<u>417 566,52</u>
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-138 560,61	-124 358,28
Palvelujen ostot	-216 385,29	-407 610,57
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-91 145,18	-60 321,38
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 687,36	-11 191,77
Muut henkilsivukulut	-2 836,88	-1 919,90
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-122 521,70	-104 014,92
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-14 034,27</u>	<u>-9 898,25</u>
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-207 465,33	-301 748,55
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	93,07	-21,27
Muut kulut	-233,01	0,00
Korvaus jäännöspääomasta	<u>-6 869,89</u>	<u>-6 869,89</u>
Tilikauden tulos	-214 475,16	-308 639,71
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron muutos	<u>0</u>	<u>0,00</u>
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-214 475,16	-308 639,71

Tuloslaskelman tunnusluvut:

Sijoitetun pääoman tuotto, %	-16,2	-16,2
Voitto, %	-54,6	-73,9

VESIHUOLTOLAITOS TULOSLASKELMA**(ulkoinen)****Tilivuosi
2023****Tilivuosi
2022****LIKEVAIHTO**

Myyntituotot, ulk.	358 803,40	326 827,24
Maksutuotot	33 902,56	23 522,07
	392 705,96	350 349,31
Valmistus omaan käyttöön		
Liiketoiminnan muut tuotot	0,00	0,00
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-138 560,61	-115 949,52
Palvelujen ostot	-216 385,29	-399 570,57
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-91 145,18	-60 321,38
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-14 687,36	-11 191,77
Muut henkilösivukulut	-2 836,88	-1 919,90
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-122 521,70	-104 014,92
Liiketoiminnan muut kulut	-14 034,27	-8 708,25
Liikeliijäämä (-alijäämä)	-207 465,33	-351 327,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	93,07	0,00
Muut kulut	-233,01	-21,27
Korvaus jäännöspääomasta	0,00	0,00
Tilikauden tulos	-207 605,27	-351 348,27
Varausten ja rahastojen muutokset		
Poistoeron muutos	0,00	0,00
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-207 605,27	-351 348,27
Tuloslaskelman tunnusluvut:		
Sijoitetun pääoman tuotto, %	-15,7	-23,5
Voitto, %	-52,9	-100,3

RAHOITUSLASKELMAT

Rahoituslaskelman toteutuminen

VESIHUOLTOLAITOS RAHOITUSLASKELMA					
Toteutuminen					
	Alkuper.	Talousarvio	Talousarvio	Toteutuma	Poikkeama
	talousarvio	muutokset	muutosten	31.12.2023	summa
	€		jälkeen	€	€
Toiminnan rahavirta					
Liikelyijäämä (-alijäämä)	-76 258		-76 258	-207 465,33	131 207,33
Poistot ja arvonalentumiset	145 300		145 300	122 521,70	22 778,30
Rahoitustuotot ja -kulut	0		0	-139,94	139,94
Tulorahoituksen korjauserät	-64 450		-64 450	0	
Tuloverot				0	
Toiminnan rahavirta	4 592	0	4 592	-85 083,57	154 125,57
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-280 000		-280 000	-332 954,67	52 954,67
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0			0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0			0,00	0,00
Investoinnit netto	-280 000	0	-280 000	-332 954,67	52 954,67
Toiminnan ja investointien rahavirta	-275 408	0	-275 408	-418 038,24	207 080,24
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset				0,00	
Lainakannan muutokset				0,00	
Oman pääoman muutokset				0,00	
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos				286 728,69	
Korottomien velkojen muutos				143 131,67	
Muut maksuvalmiuden muutokset				429 860,36	
Rahoituksen rahavirta				429 860,36	
Rahavarojen muutos				11 822,12	
Kassavarojen muutos				-11 822,12	
Kassavarat 31.12.				-68 235,92	
Kassavarat 1.1.				80 058,04	

Rahoituslaskelman vertailu

VESIHUOLTOLAITOS RAHOITUSLASKELMA				Tilivuosi	Tilivuosi
				2023	2022
Toiminnan rahavirta					
	Liikelylijäämä (-alijäämä)			-207 465,33	-344 457,11
	Poistot ja arvonalentumiset			122 521,70	104 014,92
	Rahoitustuotot ja -kulut			-139,94	-6 891,16
	Satunnaiset erät			0,00	0,00
	Tuloverot			0,00	0,00
	Tulorahoituksen korjauserät			0,00	0,00
Toiminnan rahavirta				-85 083,57	-247 333,35
Investointien rahavirta					
	Investointimenot			-332 954,67	-119 383,06
	Rahoitusosuudet investointimenoihin			0,00	0,00
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot			0,00	0,00
Investoinnit netto				-332 954,67	-119 383,06
Toiminnan ja investointien rahavirta				-418 038,24	-366 716,41
Rahoituksen rahavirta					
	Antolainauksen muutokset			0,00	
	Lainakannan muutokset			0,00	
	Oman pääoman muutokset			0,00	
	Muut maksuvalmiuden muutokset				
	Saamisten muutos			286 728,69	-171 930,83
	Korottomien velkojen muutos			143 131,67	105 745,65
	Muut maksuvalmiuden muutokset			429 860,36	-66 185,18
Rahoituksen rahavirta				429 860,36	-66 185,18
Rahavarojen muutos				11 822,12	-432 901,59
Kassavarojen muutos				-11 822,12	432 901,64
	Kassavarat 31.12.			-68 235,92	512 959,68
	Kassavarat 1.1.			80 058,04	80 058,04

TASE**VESIHUOLTOLAITOS**

(ulkoinen)

31.12.2023**31.12.2022****Tilinpäätös****Tilinpäätös****VASTAAVAA****PYSYVÄT VASTAAVAT**

Muut pitkävaikutteiset menot	0,00	0,00
Maa- ja vesialueet	14 282,16	14 282,16
Rakennukset	321 766,73	162 921,16
Vesi- ja viemäriverkostot	1 110 242,79	1 015 008,02
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet *)	47 944,70	0,00
Koneet ja kalusto	1 650,40	2 888,88
Keskeneräiset	162 258,38	184 096,89
Liittymismaksusaamiset	10 150,00	10 150,00

PYSYVÄT VASTAAVAT**1 668 295,16****1 389 347,11****VAIHTUVAT VASTAAVAT**

Myyntisaamiset	251 768,18	217 705,10
Muut saamiset	13 008,90	4 880,17
Rahat ja pankkisaamiset	-68 235,92	80 058,04

VAIHTUVAT VASTAAVAT**196 541,16****302 643,31****VASTAAVAA****1 864 836,32****1 691 990,42****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	2 327 953,25	2 327 953,25
Edellisten tilikausien alijäämä	-788 803,33	-480 101,32
Tilikauden ylijäämä	-214 475,16	-351 348,27

OMA PÄÄOMA**1 324 674,76****1 496 503,66****VIERAS PÄÄOMA****Lyhytaikainen**

Ostovelat	162 395,93	184 043,33
Muut velat	366 813,75	11 443,43
ALV-velka	0,00	0,00
Siirtovelat	10 951,88	0,00

VIERAS PÄÄOMA**540 161,56****195 486,76****VASTATTAVAA****1 864 836,32****1 691 990,42**

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liite 1:

tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät (KPA 2:2.1 § 1-kohta);

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Investointien kirjaamisessa pysyviin vastaaviin on pienhankintarajana käytetty kunnanvaltuuston vahvistamaa alarajaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Kunnanvaltuusto on hyväksynyt poistosuunnitelman ja poistoajoja on tarkistettu 1.1.2013 alkaen. Muutos on perustunut hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 12.12.2016 § 50 perustanut kuntaan Vesihuoltolaitoksen taseyksikön 1.1.2016 alkaen. Vertailut on nyt tehty edelliseen vesihuoltolaitoksen tilinpäätökseen.

Liite 6:

Toimintatuottojen erittely tehtäväkokonaisuuksina.

Toimintatuotot		
	2023	2022
Laskutetut vesimaksut (ulkoiset)	145 854	163 868
Laskutetut jätevesimaksut (ulkoiset)	149 750	159 390
Laskutetut vesimaksut (sisäiset)	30 112	35 415
Laskutetut jätevesimaksut (sisäiset)	31 193	31 802
Liittymismaksut (ulkoiset)	2 304	0
Liittymismaksut (sisäiset)		0
Muut tuotot	33 493	27 091
Toimintatuotot yhteensä	392 706	417 567

Liite 11:

Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista
(KPA 2:3.1 3-kohta)

Kuhmoisten kunnan käyttöomaisuuden poistosuunnitelma	1.1.2009 -	
(Pienhankintaraja 10 000 €)	31.12.2012	1.1.2013 alkaen
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot		2 v.
Aineettomat oikeudet		5 v.
Liikearvo		2 v.
Muut pitkävaikutteiset menot		
- Atk-ohjelmat	4 v.	2 v.
- Muut	4 v.	2 v.
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	Ei poistoa	Ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		
Tehdas- ja tuotantorakennukset	25 v. tasapoisto	20 v. tasapoisto
Kiinteät rakenteet ja laitteet		
Vesi- ja viemäriverkosto	35 v. tasapoisto	30 v. tasapoisto
Sähkö-, vesi-, yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet	15 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet, i	12 v. tasapoisto	10 v. tasapoisto
Koneet ja kalusto		
Muut kuljetusvälineet	7 v. tasapoisto	4 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	7 v. tasapoisto	5 v. tasapoisto
Muut raskaat työkoneet		10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet		5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	4 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	4 v. tasapoisto	3 v. tasapoisto
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	Ei poistoa	Ei poistoa

Liite 19:

Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet							
	Aineelliset hyödykkeet					Yhteensä	Yhteensä
	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Ennakkomaksut ja keskener.		
Poistamaton hankintameno 1.1.	14 282,16	347 018,05	1 015 008,02	2 888,88	184 096,88	1 379 197,11	1 563 293,99
Lisäykset tilikauden aikana			170 696,29		162 258,38	332 954,67	332 954,67
Rahoitusosuudet tilikaudella						0,00	0,00
Vähennykset tilikauden aikana						0,00	0,00
Siirrot erien välillä			68 515,08		-184 096,88	-115 581,80	-115 581,80
Tilikauden poisto		-25 251,32	-96 031,90	-1 238,48		-122 521,70	-122 521,70
Arvonlennukset ja niiden palautukset						0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	14 282,16	321 766,73	1 158 187,49	1 650,40	162 258,38	1 658 145,16	1 658 145,16
Arvonkorotukset						0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 282,16	321 766,73	1 158 187,49	1 650,40	162 258,38	1 658 145,16	1 658 145,16

Liite 24:

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät

Saamisiin sisältyvät olennaiset erät		
	2023	2022
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	251 768	219 720
Alv- saaminen	12 953	17 915
Muut siirtosaamiset	56	56
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	264 777	237 690

Liite 25:

Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana (KPA 2:5.1 § 1-kohta)

Oman pääoman erittely		
	2023	2022
Peruspääoma 1.1.	2 327 953	2 327 953
Lisäykset		
Vähennykset		
Peruspääoma 31.12.	2 327 953	2 327 953
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 1.1.	-788 803	-480 101
Siirto rahastoon		
Edellisen tilikauden virheen oikaisu		
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä 31.12.	-788 803	-480 101
Tilikauden yli-/alijäämä	-214 475	-308 640
Oma pääoma yhteensä	1 324 675	1 539 212

Liite 32:

Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät olennaiset erät

Lyhytaikaisiin velkoihin sisältyvät olennaiset erät		
	2023	2022
Lyhytaikaiset velat		
Ostovelat	119 664	183 043
Tilitettävä arvonlisävero	0	0
Muut velat	27 408	11 443
Siirtovelat	10 952	0
Lyhytaikaiset velat yhteensä	158 024	194 486

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöksen allekirjoitukset

Kuhmoinen ____/____2024

Virve Toukola
tekninen johtaja

Pekka Pitkäranta
teknisen lautakunnan
puheenjohtaja

LUETTELO KÄYTETYISTÄ KIRJANPITOKIRJOISTA SIDOTUSSA TASEKIRJASSA

Toimintakertomus

Toteutusvertailu

Kunnan ja konsernin

- tuloslaskelma
- rahoituslaskelma
- tase

Kunnan ja konsernin liitetiedot

Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

Laskennallisesti eriytetyn kaukolämpöverkon tilinpäätös

Tilinpäätöksen allekirjoitukset ja tilinpäätösmerkintä

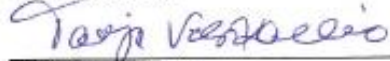
KÄYTETYT TOSITELAJIT	KÄYTETYT TOSITENUME- ROT
OR Ostolaskut	1 - 17553
MY Myyntilaskut	10000 - 25491
T1 Tiliotositteet	30000 - 31344
PA Palkkatositteet	50000 - 50051
MU Muut tositteet	60000 - 60326

Tilinpäätöksen allekirjoitus

Kuhmoisissa 21.10.2024

Kari Paajanen

Tarja Vesikallio

Ilkka Säynätjoki

Henna Hellstén

Markku Liehu

Kati Hattunen

Lea Aittolahti

Valtteri Väyrynen

Tilintarkastajan tilinpäätösmerkintä

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään toimintakertomuksen.

Kuhmoisissa 30/10 2024Revisium Oy
TilintarkastusyhteisöVille Valkonen
Tilintarkastaja, HT, JHT

LIITE 1**Kuhmoisten kunnan henkilöstö 31.12.2023**

Toimiala	Vakinaiset	Määrä- aikaiset	Työllistetyt ja oppisopimus	Yhteensä	Ilman työllistettyjä	
Yleishallinto		5	1	4	10	6
Sivistys- ja kulttuuritoimi		51	19		70	70
Tekninen toimi		14	2		16	16
Yhteensä		70	22	4	96	92

31.12.2023 Henkilömäärä 96 (palvelussuhteita 101)

Vakituisten rakenne: 70 henkilöä, palvelussuhteita 74, joista osa-aikaisia palvelussuhteita 14, sivuvirkoja 4

Työllistetyt/oppisopimus: Palkkatukilaisia 4 henkilöä, oppisopimussuhteessa 0

Määräaikaisten rakenne: 22 henkilöä (palvelussuhteita 23, joista osa-aikaisia 8, sivuvirkoja 3)
1:llä henkilöllä myös vakituinen palvelussuhde

Mahdollinen eläkelöityminen:

Vuonna 2024 66-vuotta täyttäviä	1 henkilöä	(synt.vuosi 1958)
Vuonna 2024 65-vuotta täyttäviä	3 henkilöä	(synt.vuosi 1959)
Vuonna 2024 64-vuotta täyttäviä	1 henkilöä	(synt.vuosi 1960)
Vuonna 2024 63-vuotta täyttäviä	6 henkilöä	(synty.vuosi 1961)
Vuonna 2024 62-vuotta täyttäviä	2 henkilöä	(synt.vuosi 1962)
Vuonna 2024 61-vuotta täyttäviä	4 henkilöä	(synt.vuosi 1963)

Palvelussuhteiden rakenne sukupuolittain

	Naiset	Miehet
Vakituiset	55	19
Määräaikaiset	16	7
Työllistetyt/oppisopimus	3	1

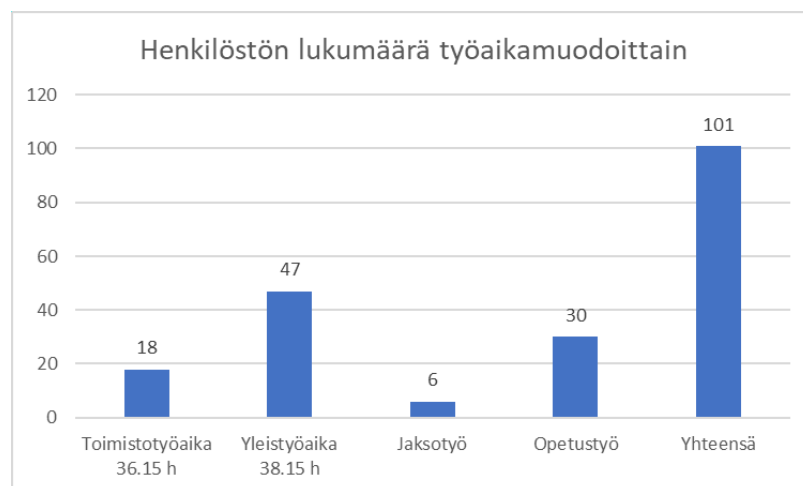
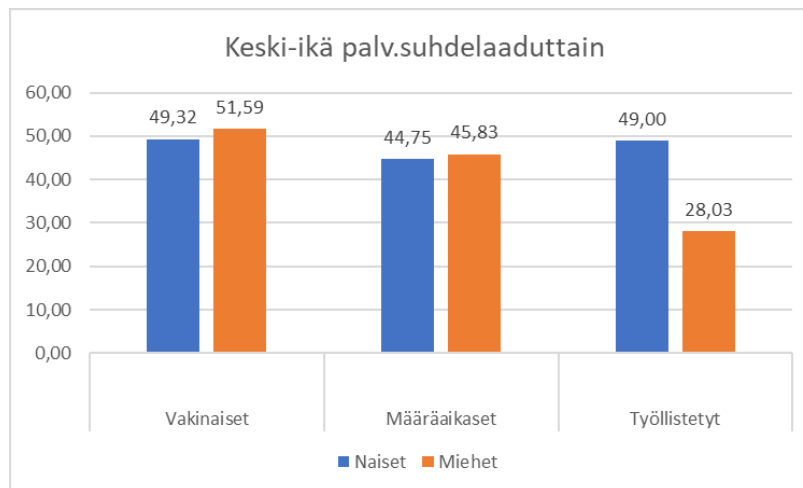
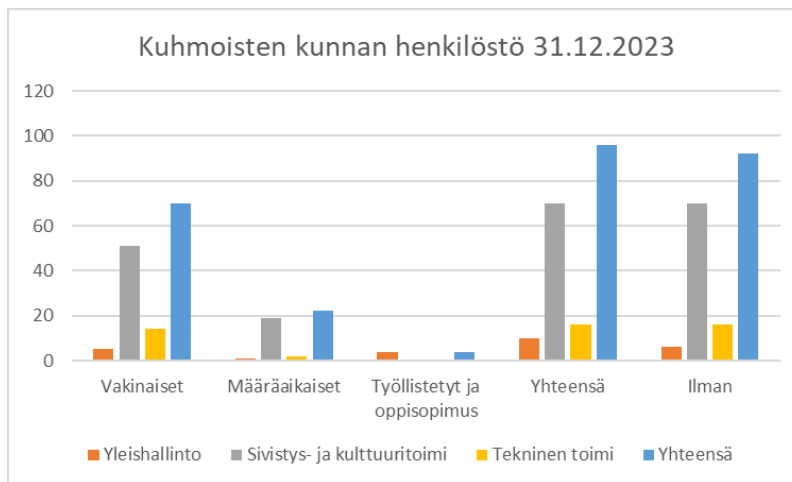
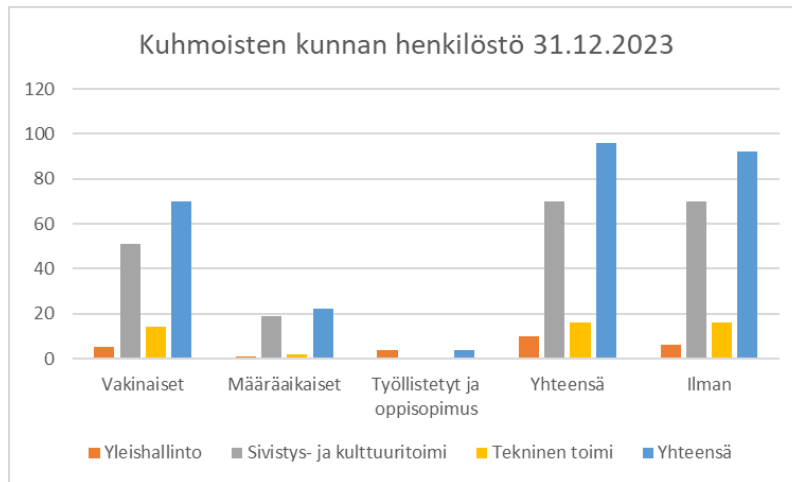
Keski-ikä palvelussuhde laaduttain/
sukupuolittain 31.12.2023

	Naiset	Miehet
Vakinaiset	49,32	51,59
Määräaikaiset	44,75	45,83
Työllistetyt	49,00	28,03

Keski-ikä koko henkilöstö 48,57

Henkilöstön lukumäärä työaikamuodoittain 31.12.2023

Toimistotyöaika 36.15 h	18
Yleistyoaika 38.15 h	47
Jaksotyö	6
Opetustyö	30
Yhteensä	101

Palkkakustannukset 2023

Maksetut palkat	3 717 051,26
Henkilökustannukset	
Kuel:n alaisista palkoista 20,34%	
Vael:n alaisista palkoista 20,81%	

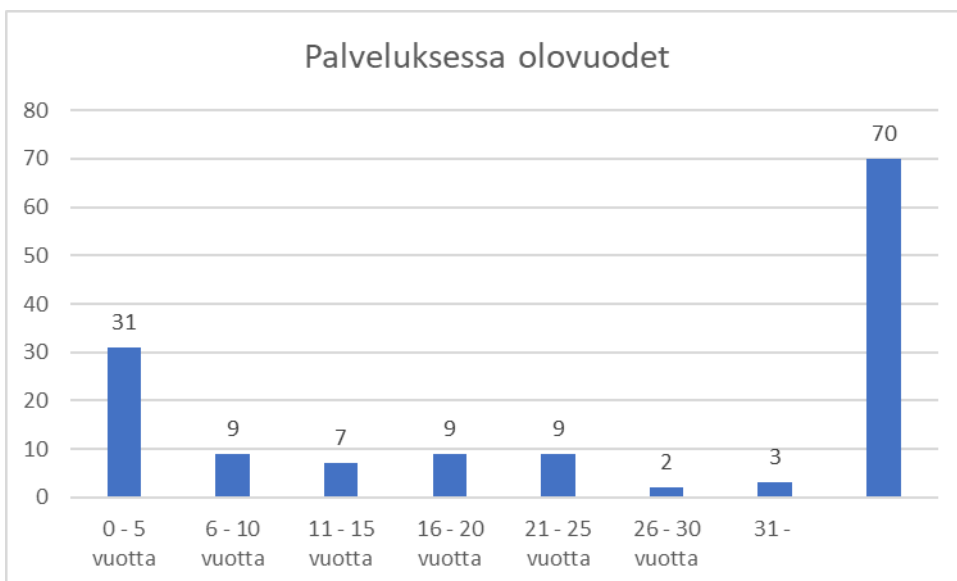
Palveluksessa olovuodet

Vakituinen henkilöstö

Palveluvuodet	0 - 5 vuotta	31
	6 - 10 vuotta	9
	11 - 15 vuotta	7
	16 - 20 vuotta	9
	21 - 25 vuotta	9
	26 - 30 vuotta	2
	31 -	3
		70

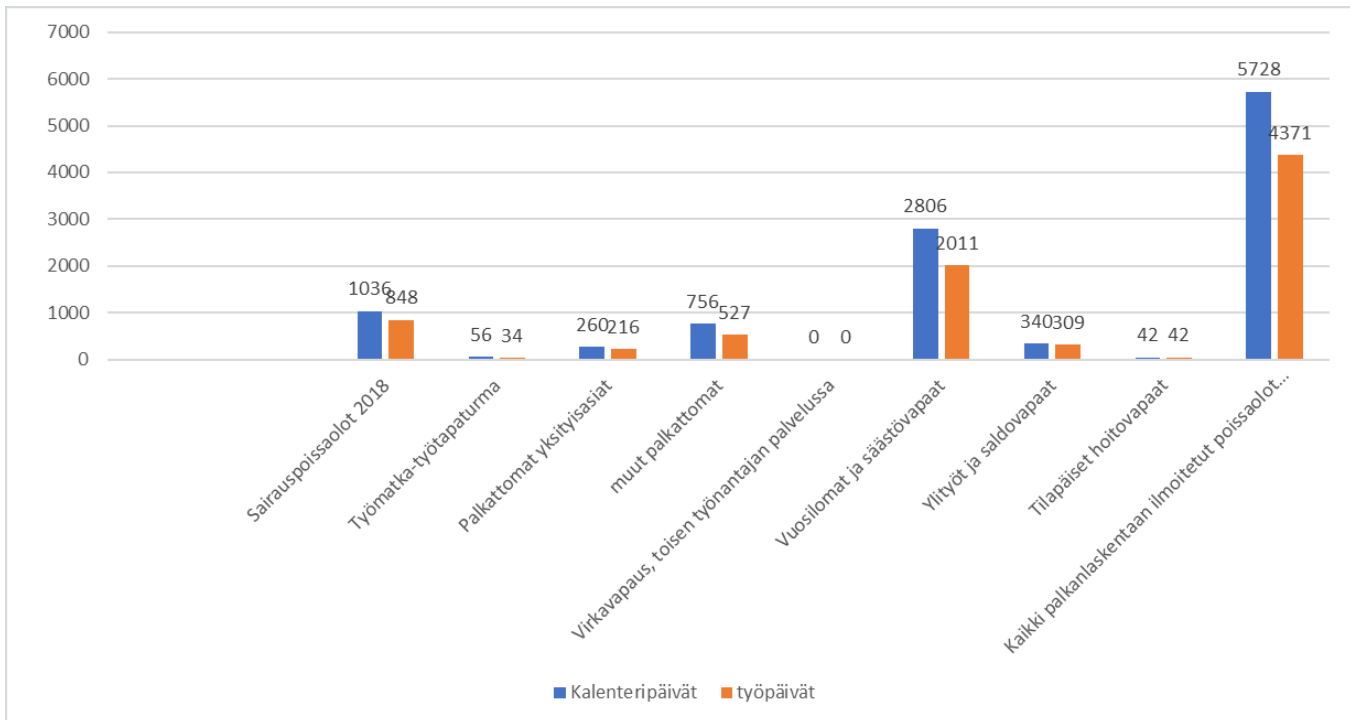
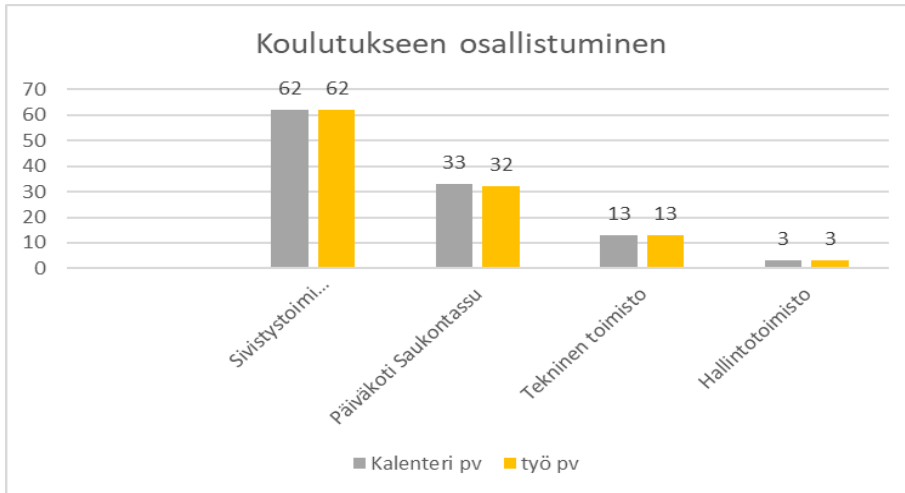
Vakituisista 17 henkilöä asuu muualla kuin Kuhmoisten kunnassa

Vuonna 2023 eläkkeelle jäi 1 henkilö

KESKEYTYKSET 1.1.-31.12.2023**Koulutukseen osallistuminen henkilöryhmittäin**

Työyksikkö		Kalenteri pv	työ pv
Sivistystoimi (hallinto+opetus+ruokahuolto+kirjasto)		62	62
Päiväkoti Saukontassu		33	32
Tekninen toimisto		13	13
Hallintotoimisto		3	3
Koulutukseen osallistumispäivät yhteensä		111	110
Osapäivän tuntikoulutuksia yhteensä	33 tuntia		
Työtehtävä/virkamatkat		174	159
Oppisopimuskoulutuksessa 2023 aikana 1 henkilö			
Opintovapaalla 1 hlö		365	251
Sairauspoissaolot 2023		1036	848
Työmatka-/työtapaturmat	3 kpl vuonna 2023	56	34
Palkattomat keskeytykset 2023			
-yksityisasiat		260	216
- muut palkattomat		756	527
(sisältää mm vuorotteluvapaat, hoitovapaat,virkavapaudet)			
- virkavapaus, toisen työnantajan palveluksessa		0	0
Yhteensä		1016	743
Vuosilomat ja säästövapaat		2806	2011
Ylityöt ja saldovapaat		340	309
Tilapäiset hoitovapaat		42	42
(Kaikkia yksittäisiä poissaolosyitä ei ole lueteltu yllä)			
Kaikki palkanlaskentaan ilmoitetut poissaolot yhteensä:		5728	4374

LIITE 2

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy**Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023****Toimintakertomus****Yhtiön perustiedot**

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy on 100 %:sti Kuhmoisten kunnan omistama kiinteistöyhtiö. Alkuperäiset seitsemän yhtiötä fuusioitiin vuonna 2004 ja merkittiin Kaupparekisteriin 11.4.2005. Vuoden 2005 lopussa yhtiö osti Myllykuja 15 - 16 rivitalot sekä tyhjän kiinteistön Rekolantie 14. 1.3.2021 ostettiin rivitalorakennukset Rekolantie 1 - 7 ja tilikauden lopulla ostettiin tontto nimellä Iltarusko. 1.12.2022 omistajayhteisö myi yhtiölle As Oy Peltohokkalan osakehuoneistot Puistotie 4 A 2 ja 4 A 3. Kulunut tilikausi oli yhtiön yhdeksästoista tilikausi.

Yhtiön osakepääoma

Osakkeiden lukumäärä on 5 900 kpl, nimellisarvo 20,00 euroa.

Yhtiön toimiala

Yhtiön toimialana on omistaa ja hallita kiinteistöjä, niillä sijaitsevia rakennuksia sekä vuokrata niissä olevia asuntoja Kuhmoisten kunnassa. Yhtiö on aravarajoituslakien alainen, paitsi asuntojen Myllykuja 15 ja 16, Rekolantie 1-7 ja osakehuoneistojen Puistotie 4 A 2 ja A 3 osalta. Vuokrattavia huoneistoja yhtiöllä on 133 omissa kiinteistöissä ja 2 osakehuoneistoa.

Tiedot olennaisista tapahtumista tilikaudella ja sen päättymisen jälkeen

Yhtiö toteutti toimialansa mukaista tehtävää sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Yhtiön tarkoituksena on tarjota kunnan asukkaille kohtuuhintaisia ja hyväkuntoisia sekä terveellisyyden ja viihtyvyyden kriteerit omaavia kerrostalo- ja rivitalo- ja huoneistoja eri alueilla.

Tilikauden tapahtumat olivat tavanomaisia asuntojen ja kiinteistöjen hallinnan ja kunnossapidon töitä. Huoneistokorjauksia tehtiin vain sen mukaan kuin tarve vaati, kuten keittiökalusteiden korjausta, kylpyhuoneiden matto- ja laattakorjauksia. Korjauskulut olivat yhteensä 3 281 euroa. Osakehuoneistojen Puistotie A 2 ja A 3 remontti- ja muutostöitä tilikaudella suoritettiin 55 320 eurolla. Työt ovat yhä kesken ja urakoitsija on tehnyt myös remontit yhtiön muissa omissa huoneistoissa. Yhtiö sai kunnalta omistamansa liikehuoneiston vuokralle toimitiloiksi osoitteessa Toritie 32 B. Huoneisto oli hyvin huonossa kunnossa ja tiloissa tehtiin laaja remontti kalusteineen ja sähköineen. Huoneiston remontointiin uhrattiin n. 8 000 euroa. Yksi huone vuokrattiin ulos kirjanpitoalustalle. Yhtiölle palkattiin toimistotyöntekijä ja tekninen isännöitsijä sekä hankittiin yksi tietokone ja tulostin. Asunnoissa oli runsaasti vesikausteiden huoltoa ja Ruolahdentien veden huono laatu aiheutti kustannuksia. Sähkötöitä suoritettiin Iltaruskon asunnoissa ja Jussilankuja 4:ssä ja 3:ssa. Rekolantie 12 sähkölämmiteisiin asuntoihin asennettiin kolmeen asuntoon ilmalämpöpumppu; kustannus yhteensä 6 870 euroa. Kodinkoneita uusittiin 1 757 eurolla ja Jussilankuja 3:n hissiä korjattiin 2 046 eurolla.

Yhtiön tulevaisuutta käsiteltiin tilikauden aikana ja omistaja kartoitti erilaisia vaihtoehtoja, miten yhtiön hallinto ja keskeiset toiminnot hoidettaisiin tulevaisuudessa.

Esillä on ollut jopa toimintojen ulkoistaminen ulkopuolisen toimijan hoitoon.

Yhtiön hallinto ja talouden hoito on järjestetty yhtiön hallituksen päätöksellä omilla työntekijöillä. Vain kiinteistöhoito ja ulkotyöt sekä jätehuolto hoidetaan paikkakunnan yritysten toimesta.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Toiminta on vuokra-asuntojen hallinnoiminen, ylläpitäminen ja vuokraaminen asuntoja tarvitseville. Yhtiön tulevaisuus näyttää kohtalaiselta, kun huolehditaan sopivasti riittävästä asuntokannasta. Riittävän asuntokannan arvioiminen on ollut jo vuosia esillä siten, että yhtiöllä on liikaa asuntoja kohteissa, joihin ei asukkaita ole saatu. Etenkin haja-asutusalueiden kiinteistöt ovat rasitteita yhtiölle. Asuntojen vähentämistä joko kiinteistöjä myymällä tai jopa purkamalla on päätettävä lähivuosina. Tilikauden 2023 käyttöaste keskustan asunnoissa oli hyvä, koska kunta vuokrasi ukrainan sotaa pakeneville runsaasti asuntoja. Nyt heitä on paljon poistunut kunnasta, koska vuoden loppuun mennessä heidän tuli ottaa vuokra-asuntonsa omalle sopimukselle ja maksuun. Näin kaikki eivät voineet toimia.

Tulevaisuuden näkymät, toimintaympäristö ja riskien hallinta

Maailman tilanne on hieman rauhoittunut, vaikkakin monet tapahtumat vaikuttavat edelleen siten, että energioiden hinnat ovat jääneet korkeammiksi. Talouden heikko kehitys voi jäädä pitkäaikaiseksikin. Markkinat sekoilivat ja rahoituslainojen viitekorkoina käytetty euribor oli voimakkaassa nousussa, joskin näkymissä on mahdollista tason laskemista tulevalla tilikaudella. Riskien hallitseminen vaatii kiinteistöjen ja asuntojen hyvästä hoitotasosta huolehtiminen. Hoito- ja huoltokustannukset aiheuttavat usein runsaasti kustannuksia ja vaikuttavat siten vuokratasoon. Remonttitöissä yhtiö on aina huomionnut tulevaisuuden näkymänä niistä saatavan energian säästöhyödyn. Hyvä kiinteistönpito vaatii, että yhtiön omaisuutta hoidetaan arvioimalla niin, ettei ennalta arvaamattomia ja suuria kustannuksia aiheuttavia tapahtumia tapahtuisi, eikä suurta korjausvelkaa pääse kertymään..

Omaisuus on vakuutettu riittäväillä omaisuusvakuutuksilla ja vastuuvakuutuksilla. Yhtiön henkilöstö on vakuutettu lakisääteisillä vakuutuksilla ja hallinto vastuu- sekä oikeusturvalla. Kaikissa asunnoissa on palovaroittimet, joissa on 10 vuotta toimiva akku. Palosammuttimia on riittävän paljon ja niitä jopa lisäty. Kerrostaloissa on myös sammutuspeitteitä porrashuoneissa. Yhtiön hallintoa ja taloudellista toimintaa on vahvistettu palkkaamalla tarvittavaa henkilöstöä. Toimitusjohtaja ei työskentele yksin taloushallinnossa. Teknisiä asioita hoitaa tekninen isännöitsijä.

Yhtiön talouden peruspilarina ovat vuokratuotot, ja asuntosihteerin työ on keskeinen vuokratuottojen saamisessa täysimääräisinä. Asukkaille voi aiheutua rahavaikeuksia yleisen taloustilanteen johdosta. Sosiaaliturva on melko hyvin auttanut heikossa asemassa olevia, mutta kuitenkin on harmittavasti jouduttu toteamaan, ettei mikään aina ole auttanut ja asukkaita on jouduttu irtisanomaan. Rästit on perittävinä. Luottotappioiksi on kirjattu, kun saanti on epävarma tai perintä ole tuottanut tulosta.

Taloudellinen tilanne

Tilikauden taloudellinen tilanne on ollut kohtuullisen hyvä. Yhtiö on käyttänyt osakehuoneistojen Puistotie 4 A 2 ja A 3 remontoiteihin omia varojaan yli 50 000 euroa ja toimitilan remonttiin 8 000 euroa. Yhtiön liikevaihto oli 684 000 euroa. Kiinteistöjen hoitokulut ja palkkakulut olivat yhteensä 625 000 euroa, korkokuluja maksettiin 60 000 euroa, veroja 6 000 euroa ja poistoina kirjattiin 99 600 euroa.

Lainoja lyhennettiin 139 720 euroa ohjelmien mukaan.

Kuntarahoituksen 500 000 euron limiitti oli kokonaisuudessaan käytössä.

Tilikauden lopussa keskusta-alueen asunnoissa käyttöaste oli noin 92 %; haja-asutusalueella vain n 65 %

Vuokria korotettiin tilikauden alussa keskimäärin 2 - 4 %, kohdistuen erimäärillä eri kiinteistöihin.

Asuntojen vuokrat olivat keskimäärin 7,75 e/asuntoneliö; halvimmasta kalleimpaan 7,50 e - 9,75 e/ neliö.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023

Hallinto ja henkilöstö

Yhtiökokous

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy:n yhtiökokous pidettiin 7.7.2023

Ylimääräinen yhtiökokous pidettiin 27.11.2023

Hallitus

Yhtiökokouksen 7.7.2023 valitsema

Peltonen Alli, hallituksen puheenjohtaja 1.1.2023 - 27.11.2023

Nurmilaakso Eija, jäsen 1.1.2023 - 27.11.2023

Ronni Anne-Maj, jäsen 7.7.2023 - 27.11.2023

Saartoala Hemmo, jäsen 1.1.2023 - 27.11.2023

Sanna Luukkanen, varajäsen 1.1.2023 - 27.11.2023

Yhtiökokouksen 27.11.2023 valitsema

Paajanen Kari, hallituksen puheenjohtaja 29.11.2023 - 31.12.2023

Sarvala Silmu, jäsen 29.11.2023 - 31.12.2023

Aittolahti Lea, jäsen 29.11.2023 - 31.12.2023

Toukola Virve, jäsen 29.11.2023 - 31.12.2023

Luukkanen Sanna, varajäsen 29.11.2023 - 31.12.2023

Toimitusjohtaja

Peltonen Alli 1.1.2023 - 31.12.2023

Tilintarkastus

Revisium Oy 1.1.2023 - 31.12.2023

Päävastuullinen Ville Valkonen, HT, JHT

Päävastuullinen Jaakko Rönkkö, KHT, JHT

Varatilintarkastaja Mikko Lilja, KHT, JHT

Henkilöstö

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä 2023

Hallinto	vakituiset osa-aikaiset	1	henkilöä
----------	-------------------------	---	----------

Toimistotyöt	vakituiset osa-aikaiset	1	henkilöä
--------------	-------------------------	---	----------

Kiinteistönhoito ja siivous	vakituiset osa-aikaiset	3	henkilöä
-----------------------------	-------------------------	---	----------

Konserniohje ja omistajan ohjaus

Toimitusjohtaja osallistuu yhteisiin kokouksiin tiedottaen konserniohjeen mukaisesti yhtiön asioista ja yhtiön tulevista toimista varmistaen yhtiön toiminnalle omistajan edustajan hyväksynnän.

Konserniohjeen mukaisesti kunnan hallitus on esittänyt yhtiön hallituksen jäsenet.

Tilikaudelta yhtiö laatii neljännesvuosittain osavuosisikatsaukset ja esittää konsernijohtolle.

Tilikauden 1.1.2023 - 31.12.2023 taseen osoittaman voiton / tappion kirjaaminen

Hallitus esittää, että tilikauden tappio 7 026,71 euroa merkitään taseessa yhtiön vapaan oman pääoman vähennykseksi. Edelleen hallitus esittää, että osinkoa ei jaeta.

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy
Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023

Talousarviovertailu

Tuloslaskelma	1.1.2023 - 31.12.2023 kuluva tilikausi	1.1.2023 - 31.12.2023 talousarvio
Liikevaihto		
Vuokrat	613 250,84	635 000,00
Käyttökorvaukset	<u>63 839,50</u>	<u>51 200,00</u>
Liikevaihto yhteensä	677 090,34	686 200,00
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>7 050,72</u>	
	684 141,06	
Henkilöstökulut		
Palkat	-34 059,14	-41 300,00
Eläkekulut	-5 663,92	-8 700,00
Muut henkilösivukulut	<u>-4 342,09</u>	<u>-4 000,00</u>
	-44 065,15	-54 000,00
Poistot rakennuksista	-98 637,82	
Poisto kalustosta	<u>-977,00</u>	
	-99 614,82	-101 500,00
Muut kiinteistön hoitokulut		
Hallinto, tilintarkastus, toim.vuokra	-28 736,78	-31 000,00
Käyttö- ja huoltokulut	-19 308,94	-4 000,00
Ulkoalueiden hoito	-21 228,62	-15 000,00
Siivouspalvelut ja -tarvikkeet	-6 202,22	-1 000,00
Lämmitys	-151 598,91	-140 000,00
Vesi ja jätevesi	-49 154,08	-50 000,00
Kiinteistösähkö	-32 611,79	-20 000,00
Jätehuolto	-16 126,01	-14 000,00
Kiinteistövakuutukset	-18 734,04	-16 000,00
Kiinteistövero	-20 504,82	-18 000,00
Vuosikorjaukset	-33 394,04	-50 000,00
Huoneiston remontti toimistoksi	-8 031,73	
Eriks. päät. ulko-ovet ja vesimittarit	-55 320,10	-60 000,00
Muut hoitokulut	-11 113,74	-6 000,00
Kaapecti-TV ja viestintäpalvelut		<u>-26 670,00</u>
	-472 065,82	-553 170,00
Luottotappioihin	-9 296,46	
Laajakaistaliittymäkustannuksia		-12 000,00
Liikevoitto (tappio)	59 098,81	67 030,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut ja muut rah.kulut	<u>-60 093,26</u>	<u>-40 000,00</u>
Voitto ennen tilinpäätössiirt	-994,45	27 030,00
Tuloverot	-6 032,26	
Tilikauden voitto (tappio)	-7 026,71	27 030,00

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy
Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023

Omistajan yhtiölle asettamat sitovat tavoitteet

Tavoite	Mittari	Tavoitetaso	Toteutuminen
Kunnan tarpeisiin soveltuvan asuntokannan ylläpitäminen	Käyttöaste % asuntojen sopiva määrä	92 %	92 %
Asuntokannan suunnitelmallinen hoito	Vuosikorjaukset e/ m ² as.pinta-ala 6 842,5 m ² Rakennuskohtaiset käyttö- ja korj.suunnitelma	10,00 e / m ² PTS	33 394,04 € 4,88 €/ m ² 5 vuoden suunnitelma
Erikseen päätettävät korjaukset	lämmitysenergia-muutoksia	80 000,00 e	55 320,10 €
Energian ja veden kulutuksen vähentm.	veden kulutuksen hallinta mittareiden lisäykset	100 l/hlö/vrk	mittareita lisää

Talousarvion toteutuminen

Liikevaihto toteutui kohtuullisen hyvin. Tulokseen vaikutti ukrainalaisten suuren määrän asuttaminen. Tilikaudella vuokria ja maksuja korotettiin keskimäärin 2-4 %, painottuen energian kustannuspaineisiin. Palkkakulut laskivat, mihin vaikutti siivouksessa ja kiinteistöhoidossa ostopalveluihin siirtyminen. Vastaavasti kiinteistöhoidon ja siivouksen kustannukset nousivat voimakkaasti ulkoistamisen johdosta. Palkkakustannuksiin tuli pientä lisä teknisen isännöitsijän palkkaaminen; hänellä työaika on vähäinen. Energian ostot ylitti reippaasti arvion sekä lämmitysenergian että sähköenergian osalta. Vuosiremontteja tuli tehdyksi varautumista vähemmän, mutta vastaavasti varoja käytettiin runsaasti osakehuoneistojen remontteihin ja toimitilahuoneiston perusteelliseen remonttiin. Tilikausi kului hyvin normaalissa järjestyksessä ja talous pysyi kohtalaisella tasolla.

Kulutustietoja tilikaudelta

Öljynostot 45 657 l. Lämmitettävä pinta-ala 2 138,5 m², kulutus 21,35 l/m² vastaa 213,5 kWh/m² Kaukolämmön ostot 804 700 kWh. Lämmitettävä asuinpinta-ala 4 395,5 m², kulutus 183 kWh/m² Varsinaiset kiinteistösähköjen kulutukset olivat 83 734 kWh. Ei sisällä asuntojen sähköjä.

Rahoituslaskelma

1.1.2023 - 31.12.2023

Tuotot	Vuokrat ja käyttökorvaukset	677 090,34
	Liiketoiminnan muut tuotot	<u>7 050,72</u>
		684 141,06
Hoitokulut	Henkilöstökulut	-44 065,15
	Kiinteistöjen hoitokulut	-471 687,38
	Tuloverot	-6 032,26
	Luottotappiot	-9 296,46
	Rahoituksen korkokulut	-60 093,26
	Rahoituslainojen lyhennykset	<u>-135 303,75</u>
		-726 478,26
	Tilikauden 2023 alijäämä	-42 337,20
	Siirtyvä jäämä edellisiltä kausilta	<u>-124 908,05</u>
	Seuraavalle tilikaudelle siirtyvä alijäämä	-167 245,25
	Vaihtuvat vastaavat	19 899,23
	Lyhytaikainen vieras pääoma	<u>-187 144,48</u>
	Tilikaudelle 2024 siirtyvä alijäämä	-167 245,25

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy
Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023

Tase	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Vastaavaa	yhdeksästoista tilikausi	kahdeksastoista tilikausi
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa-alueet	245 638,75	245 638,75
Rakennukset ja rakennelmat	2 367 307,79	2 465 945,61
Koneet ja kalusto	2 930,96	3 907,96
Laajakaistaliittymät	12 276,00	12 276,00
Sijoitukset, Kaukolämpöliittymät	31 503,30	31 503,30
Sijoitukset, osakkeet	8 000,00	8 000,00
Pysyvät vastaavat yhteensä	<u>2 667 656,80</u>	<u>2 767 271,62</u>
Saamiset myyntisaamiset	9 537,33	9 794,11
Muut saamiset, sähköjä, korkoennakoita	10 313,90	4 576,42
Kassatili	48,00	48,00
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	<u>19 899,23</u>	<u>14 418,53</u>
Vastaavaa yhteensä	<u><u>2 687 556,03</u></u>	<u><u>2 781 690,15</u></u>
Vastattavaa		
Oma pääoma		
Osakepääoma	118 000,00	118 000,00
Osakepääoma rahasto	82 408,21	82 408,21
	<u>200 408,21</u>	<u>200 408,21</u>
Svop-rahastot	455 136,91	455 136,91
	<u>655 545,12</u>	<u>655 545,12</u>
Edellisten tilik. voitto/tappio	-7 397,52	-11 029,50
Tilikauden voitto / tappio	-7 026,71	3 631,98
	<u>-14 424,23</u>	<u>-7 397,52</u>
Oma pääoma yhteensä	641 120,89	648 147,60
Tilinpäätössiirtojen kertymä		
Asuintalovaraus	45 000,00	45 000,00
Vieras pääoma, pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	907 443,20	1 046 264,62
Omistajayhteisöltä tertiäirilainat	358 747,71	358 747,71
	<u>1 266 190,91</u>	<u>1 405 012,33</u>
Vieras pääoma, lyhytaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	635 622,35	568 069,33
Laina lyhytaikainen omistajalle	8 000,00	8 000,00
Saadut ennakomaksut ja vuokravakuudet	14 336,80	10 712,00
Ostovelat muille	33 050,77	39 807,67
Ostovelat omistajayhteisölle	37 607,08	36 364,87
Muut lyhytaikaiset velat		8 000,00
Siirtovelat, jaksot.korot	4 160,97	2 126,41
Korkovelat omistajayhteisölle	0,00	8 968,72
Ennakonpid.velka 12.2023 palkoista	146,74	216,49
Työl-maksuvelka	2 170,97	1 020,55
Siirtovelat, sava, työllisyysrahasto	148,55	244,18
	<u>735 244,23</u>	<u>683 530,22</u>
Vieras pääoma yhteensä	2 001 435,14	2 088 542,55
Vastattavaa yhteensä	<u><u>2 687 556,03</u></u>	<u><u>2 781 690,15</u></u>

Kuhmoisten kunnan vuokrakiinteistöt Oy
Tilikausi 1.1.2023 - 31.12.2023

Tuloslaskelma	1.1.2023 - 31.12.2023 yhdeksästä tilikausi	1.1.2022 - 31.12.2022 kahdeksasta tilikausi
Liikevaihto		
Vuokrat	613 250,84	587 451,44
Käyttökorvaukset	<u>63 839,50</u>	<u>52 438,96</u>
Liikevaihto yhteensä	677 090,34	639 890,40
Muut liiketoiminnan tuotot	<u>7 050,72</u>	<u>11 411,42</u>
	684 141,06	
Henkilöstökulut		
Palkat	-34 059,14	-41 013,22
Eläkekulut	-5 663,92	-7 155,29
Muut henkilösivukulut	<u>-4 342,09</u>	<u>-5 689,80</u>
	-44 065,15	-53 858,31
Poistot	-99 614,82	-104 050,38
Muut kiinteistön hoitokulut		
Hallintokulut	-28 736,78	-27 471,84
Käyttö- ja huoltokulut	-19 308,94	-3 997,58
Ulkoalueiden hoito	-21 228,62	-20 993,99
Siivouspalvelut ja -tarvikkeet	-6 202,22	-447,50
Lämmitys	-151 598,91	-164 833,41
Vesi ja jätevesi	-49 154,08	-47 932,20
Kiinteistösähkö	-32 611,79	-17 984,47
Jätehuolto	-16 126,01	-14 414,31
Kiinteistövakuutukset	-18 734,04	-17 464,85
Kiinteistövero	-20 504,82	-19 224,34
Korjaukset	-96 745,87	-104 380,46
Muut hoitokulut	<u>-11 113,74</u>	<u>-3 593,91</u>
	-472 065,82	-442 738,86
Luottotappioihin	<u>-9 296,46</u>	<u>-16 094,61</u>
	-481 362,28	-458 833,47
Liikevoitto (tappio)	158 713,63	34 559,66
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot		
Korkokulut ja muut rah.kulut	-60 093,26	-27 917,43
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja	-994,45	6 642,23
Tuloverot	-6 032,26	-3 010,25
Tilikauden voitto (tappio)	<u><u>-7 026,71</u></u>	<u><u>3 631,98</u></u>

LIITE 3

KUHMOISTEN VERKKOPALVELUT OY

KONSERNITULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2023	1.1.-31.12.2022
Liikevaihto	9 449,12	100 045,33
Liiketoiminnan muut tuotot	15 986,39	5 691,54
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	-34,35	-4 891,41
Varaston muutos	-11 453,94	-15 204,64
Ulkopuoliset palvelut	-14 514,88	-33 855,35
Materiaalit ja palvelut yhteensä	-26 003,17	-53 951,40
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-4 992,76	-17 381,25
Henkilösivukulut	0,00	
Eläkekulut	-628,49	-2 540,81
Muut henkilösivukulut	-224,03	-400,84
Henkilöstökulut yhteensä	-5 845,28	-20 322,90
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	0,00	0,00
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä		0,00
Liiketoiminnan muut kulut	-32 091,92	-1 063 748,98
LIIKEVOITTO (-TAPPIO)	-38 504,86	-1 032 286,41
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkokulut ja muut rahoituskulut, muut	-16 063,71	-16 536,89
Muut korko- ja rahoitustuotot muilta yhteensä	42,57	535 127,76
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-16 021,14	518 590,87
VOITTO (TAPPIO) ENNEN TP. SIIRT. JA VEROJA	-54 526,00	-513 695,54
Tuloverot		
Tilikauden verot		-108 050,68
Tuloverot yhteensä		-108 050,68
Vähemmistöosuudet	-6 690,30	0,00
TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)	-61 216,30	-621 746,22

KONSERNITASE		
VASTAAVAA	31.12.2023	31.12.2022
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset ja rakennelmat		
Omistetut	0,00	0,00
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	0,00	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	776,84	12 230,78
Vaihto-omaisuus yhteensä	776,84	12 230,78
Saamiset		
Lyhytaikaiset		
Myyntisaamiset	622,93	1 766,80
Muut saamiset	1 181,59	102 442,58
Siirtosaamiset	1 303,72	1 033,16
Saamiset, lyhytaikaiset yhteensä	3 108,24	105 242,54
Saamiset yhteensä	3 885,08	117 473,32
Rahat ja pankkisaamiset	988 332,98	1 181 554,46
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	992 218,06	1 299 027,78
VASTAAVAA YHTEENSÄ	992 218,06	1 299 027,78

KONSERNITASE		
VASTATTAVAA	31.12.2023	31.12.2022
OMA PÄÄOMA		
Osakepääoma		
Osakepääoma	20 000,00	20 000,00
Sij.vapaan oman po.n rahasto	367 500,00	367 500,00
Ed. tilikausien voitto (tappio)	-1 039 103,47	-417 357,25
Tilikauden voitto (tappio)	-61 216,30	-621 746,22
Vähemmistösuus	6 690,30	
Oma pääoma yhteensä	-706 129,47	-651 603,47
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoituslaitoksilta	1 552 500,00	1 687 500,00
Pitkäaikainen yhteensä	1 552 500,00	1 687 500,00
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	135 000,00	135 000,00
Saadut ennakot	0,00	1 208,06
Ostovelat	2 773,46	10 478,81
Muut velat	651,56	1 391,39
Siirtovelat	7 422,51	115 052,99
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	145 847,53	263 131,25
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 698 347,53	1 950 631,25
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	992 218,06	1 299 027,78